NAJER FOLKSBLAT
Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

פרייז 20 גראשען

12 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 280 | Łódź, Niedziela, 6 grudnia 1936 | אדרעס: לאדז, פעטריקאווער 21 טעל. 224-71 Adres Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. poczt. 1.06 | לאדז, זונטאג, פ' מקץ, כ"ב כסלו תרצ"ז | 14-טער יאהרגאנג

ערב דער אבדיקאציע פון עדוארד דעם VIII

היינט ענטשיידענדע זיצונג פון ענגלישען קאבינעט. — עס זענען שוין אויסגעארבייט די פארמעלע דאקומענטן וועגן דער אבדיקאציע. — קעניג געגען דער אקציע פון זיינע פריינד. — ער וויל ארויספאהרען קיין אויסלאנד און חתונה האבען מיט דער סימפסאן

לאנדאן, 5. (ספ. טעל.) באלדווין איז אוועק אויף א קאנפערענץ מיטן קעניג עדוואורד דעם 8־טען אין פארט בעלוועדער. ווען ער איז צוריקגעקומען האט ער ערקלערט, אז מארגען, זונטאג וועט פארקומען א זיצונג פון קאבינעט.

לאנדאן, 5. (ספ. טעל.) פון גוט אינפארמירטע קרייזען פערזיכערט מען, אז דער קאנסטיטוציאנעלער קריזיס דערנעהנטערט זיך צום סוף. דאס צואיילן די בעראטונג פון קאבינעט פון מאנטאג אויף זונטאג ווערט אינטערפרעטירט אלס בעוויז דאס בעת דער היינטיגער וויזיט פון באלדווינען ביים קעניג איז געקומען צו א פולקאמען הסכם מכוח די וויכטיגע שריט.

דער קעניג זאל אליין וועלען ווי אמשנעלסטען זיך בעזייטיגען, אבדיקירען און ארויספאהרען קיין אויסלאנד, בכדי חתונה צו האבען מיט דער פרוי סימפסאן און דעם טראהן איבערגעבען זיין ברודער פירשט פון יארק.

די אקציע פון טשערטשילן, ראטהערמער, ביווערברוק טרעפט נישט ביים קעניג קיין שום אונטערשטיצונג.

די פערשידענע קאנפערענצען וואס זענען אין משך פון נעכטיגען טאג פארגעקומען ביים פרעמיער און מיניסטעריום פון דאמיניאנס מיט דער בעטיליגונג פון א ריי בעדייטענדע יוריסטען זענען געווען געווידמעט דער צוגרייטונג פון פארמעלע דאקומענטען סיי פון דער אבדיקאציע ווי אויך פון דער טראהן פאלגערשאפט.

א אפעל פון ארציביסקופ פון קענטערבורי

לאנדאן, 5 (ספ.) די קאנפערענץ פון פרעמיער באלדווין מיטן איטערן מיניסטער סער דזשאהן סימאן האט געדויערט אנדערהאלבען שעה. דער אינהאלט פון די קאנפערענץ איז נישט בעקאנט געווארען.

היינט 10 א זייגער איבערפריה איז זיך צוזאמענגעקומען דער קאבינעט וועלכער וועט לויט דער מיינונג פון די פאליטישע קרייזען שוין האבען דעם ענטפער פון קעניג. יעדענפאלס וועט דער איצטיגער וויקענד האבען א דעצידירענדע בעדייטונג פארן בריטישען אימפעריום, דאס איז אויך צו זעהן פון דעם אפעל וואס עס האט אין אווענד פערעפענטליכט דער ארציביסקופ פון קענטערבורי, ווארנענדיג אז אין די קירכען זאל זונטאג נישט ארויסגעזאגט ווערען קיין שום מיינונג וועגען קאנסטיטוציע קאנפליקט. דער איצטיגער וויקענד ערקלערט דער ארציביסקופ, פאדערט די גרעסטע רוה און א אומפארזיכטיג ווארט ארויסגעזאגט אויפ'ן יסוד פון השערות קען דעם לאנד אנמאכען גרויסע שאדענס.

„געגען מישען זיך אין ענינים פון העכערע פאליטי'ק".

לאנדאן, 5 (ספ.) רעדענדיג אין דארקוועי, איז דער קאנסערוואטיווער דעפוטאט סער ארנאלד ווילסאן ארויסגעטרעטען געגען דעם „מישען זיך אין ענינים פון העכערער פאליטיק" פון ביסקופ פון ברעדפארד, וועלכער האט מיט זייטע אומפאראנטווארטליכע בעמערקונגען וואס ער האט געמאכט אין א קריטישען מאמענט אויף א קאנפערענץ אין א פראווינץ־שטעטעל, זיכען צום אומגליק איבערחזרט געווארען דורך דער פראווינץ־פרעסע, בעשווערענדיג אין א בעדייטענדער מאס צו לייזען א דעליקאטען ענין.

לאנדאן, 5 (ספ.) לויט מעלדונגען פון גוט אינפארמירטע קרייזען האבען די געשעהענישען פון די לעצטע טעג און בעזונדערס די דיסקוסיעס וואס זענען געפיהרט געווארען אונטער געשלאסענע טירען צווישען קעניג און באלדווינען, ערשעפט די מאראלישע כוחות פון קעניג. דער קעניג איז נעכטען געווען שטארק נידערגעשלאגען. אחוץ דעם איז אומפעהיג זיך צו פערנעהמען מיט ענינים וואס שטעהען נישט אין שייכות מיט דעם קאנסטיטוציע קריזיס. דער קעניג האט דעם נעכטיגען טאג פערברענגט כמעט אינגאנצען איזאלירט, בעגרעניצענדיג זיך נאר צו ערלעדיגען ענינים וואס מען האט נישט געקענט אפלעגען. צו די צאהלרייכע סימפאטי'עס מצד דער בעפעלקערונג קומט אויך צו די סימפאטיע מצד פארלאמענטארישע קרייזען. א גרופע פארלאמענטאריער האט נעכטען איבערגעשיקט דעם קעניג א בריף מיט דער פערזיכערונג צו אונטערשטיצען איהם אין זיינע קאנסטיטוציאנעלע רעכט. דער בריף איז געווען אונטערגעשריבען פון מיטגלידער פון פערשידענע פאליטישע גרופירונגען, דערונטער אויך פון טשערטשילס גרופע. ווי עס ווייזט זיך ארויס איז נישט פאראן אין פארלאמענט קיין איינהייטליכער פראנט געגען קעניג מיט וואס באלדווין וועט זיך מוזען רעכענען.

קעניג עדוארד בעשלאסען נישט צו אבדיקירען און אנצוהויבען א קאמף מיט באלדווינען.

לאנדאן, 5. (ספ. טעל.) פון גוט אינפארמירטע קרייזען מעלדעט מען אז דער קעניג עדוארד האט בעשלאסען נישט צו אבדיקירען און אנצוהויבען א קאמף מיט באלדווינס קאבינעט. דער בעשלוס פון קעניג זאל שטעהן אין שייכות מיט דער ערקלערונג פון געוועזענעם פינאנץ קאנצלער ווינסטאן טשערטשיל וועלכער האט אויך ערקלערט זיין הסכם צו שאפען א קאבינעט אין פאל ווען באלדווין זאל דעמיסיאנירען. די רעזאלוציע פון קעניג איז מיטגעטיילט געווארען די מיטגלידער פון דער קעניגליכער פאמיליע. קעניגין מערי האט געדראהט אינגאנצען זיך אפצורוקען פון פאליטישען לעבען אויב דער קעניג וועט נישט ענדערען זיינע פלענער און דער פירשט און פירשטין פון יארק האבען ערקלערט, אז זיי וועלען אויף שטענדיג פערלאזען ענגלאנד אויב דער קעניג וועט חתונה האבען מיט פרוי סימפסאן.

דער שטאנדפונקט פון די דאמיניאנס

קאנבערא, 5 (ספ. טעל.)

דער אויסטראלישע פארלאמענט איז אין הסכם מיט לאנדאן צוזאמענגערופען געווארען אויף דעם 9 דעצעמבער בכדי צו בעטראכטען דעם קאנסטיטוציע קאנפליקט. די אויסטראלישע רעגירונג האט ערקלערט, אז זי וועט אונטערשטיצען יעדע אקציע פון דער בריטישער רעגירונג.

וועלינגטאן — ניי־זעעלאנד (5 (ספ. טעל.)

די רעגירונג בעטראכט די לאגע, וואס איז געשאפען געווארען צוליב דעם קאנסטיטוציע־קאנפליקט. די אפיציעלע נאציאנאלע קרייזען האלטען זיך אין רעזערוו, אבער די עפענטליכע מיינונג איז זעהט אויס, געגען דער פראיעקטירטער חתונה פון קעניג.

לאנדאן, 5 (ספ. טעל.)

רייטער מעלדעט: הגם די רעגירונג פון דרום־אפריקא האלט זיך דעריווייל אין רעזערוו אין דער פראגע פון קאנסטיטוציע־קריזיס, אונטערליגט אבער נישט קיין ספק, אז דער שטאנדפונקט פון דער רעגירונג איז דער זעלבער, ווי דער שטאנדפונקט, וואס באלדווין האט נעכטען פארגעשטעלט אין פארלאמענט. מצד די אפיציעלע קרייזען פון דרום־אפריקא ווערט גלייכצייטיג אויסגעדריקט בעדויערן, וואס דער ענין איז אזוי צושמירט געווארען.

רעפארטערען פערפאלגען פרוי סימפסאן

לאנדאן, 5 (ספ. טעל.)

פרוי סימפסאן האט זיך ארויסגעדרעהט פון די רעפארטערען, וואס האבען געהיטען איהרע שריט און מען ווייסט נישט, וואו זי געפינט זיך איצט. נעכטען, ווען זי איז ארויסגעפאהרען פון רואן, האט זיך פרוי סימפסאן איבערצייגט, אז מען האט זי דערקענט און אז די רעפארטערען זענען אויף איהרע שפורען, האט זי געענדערט דעם קורס פון איהר רייזע, און אנשטאט צו פאהרען קיין ווערסייל צו ליידי מענדלי, האט זי געהייסען דעם שאפער פאהרען אין דער ריכטונג אויף שארטרע, און ארלעאן. ארום 8 אין אווענד האט זיך פרוי סימפסאן אפגעשטעלט אויף ביינאכט אין בלוא אין גראנד־האטעל דע פראנס. די רעפארטערען זענען געווען איבערצייגט, אז פאר 8 א זייגער איבערפריה וועט פרוי סימפסאן נישט ארויס פון האטעל און זיי זענען אויך אוועק שלאפען, איבערלאזענדיג נאר א דיזשור. ביינאכט איז אבער די פרוי סימפסאן פערשוואונדען, אפפאהרענדיג פון בלוא אין אן אויטא 3 א זייגער ביינאכט אין אן אומבעקאנטער ריכטונג.

אויפרוף פון ווינסטאן טשערטשיל.

לאנדאן, 5 (ספ. טעל.)

ווינסטאן טשערטשיל האט פערעפענטליכט אן אויפרוף, אין וועלכען ער בעט, אז דאס פאלק זאל האבען געדולד. דאס פאלק דארף פערשטעהן, אז עס איז נישט פערהאן קיין קאנפליקט צווישען קעניג און פארלאמענט. דער פארלאמענט איז לחלוטין נישט געפרעגט געווארען אין דער פראגע. מען האט איהם נישט ערלויבט ארויסצוזאגען קיין מיינונג. לויט דער פעראָרדנונג פון דער רעגירונג זאל דער קעניג אבדיקירען. אזא פעראָרדנונג איז ביז איצט קיינמאל נישט ערטיילט געווארען א סובערען. אזוי לאנג, ווי עס עקזיסטירט א פארלאמענט. קיין שום קאבינעט האט נישט קיין פולמאכט צו עמפעהלען דעם סובערען אן אבדיקאציע. דער קאבינעט האט בכלל קיין רעכט צו ענטשיידען אין דער פראגע נישט אנפרעגענדיג פריהער ביים פארלאמענט. אן אבדיקאציע ביי די איצטיגע בעדינגונגען וואלט געווען אן עוולה פאר דעם קעניג. די רעגירונג האט פרייע הענד צו דימיסיאנירען. זי האט אבער נישט קיין רעכט צו שטעלען דעם קעניג אן אולטימאטום, פערזיכערענדיג זיך פריהער, אז דער לידער פון דער אפאזיציע וועט נישט אננעהמען די מיסיע צו שאפען א נייע רעגירונג אין פאל ווען די איצטיגע וועט רעזיגנירען.

—✻✕✻—

גרויסער נצחון פון פרעמיער בלום

פארלאמענט אויסגעדריקט צוטרוי מיט 350 שטימען געגען 117

פאריז, 5. (ספ. טעל.) היינט זענען בעניטעט געווארען די דעבאטען איבער דער דעקלאראציע פון אויסערן מיניסטער דעלבאס.

צווישען אנדערע האט טעליגזשער אויפגעפאדערט די רעגירונג, אז זי זאל ארויסטרעטען שארפע פעראָרדנונגען געגען ווערבירען פריוויליגע פאר שפאניען.

רעפ. פלאנדען ערקלערט, אז הגם ער געהערט צו דער אפאזיציע אפראבירט ער פולשטענדיג די דעקלאראציע פון מיניסטער דעלבאס ווייל די אויסלענדישע פאליטיק דארף בעטראכט ווערען איבער־פארטייאיש. פלאנדען אונטערשטיצט אויך דעם סאוויעטיש־פראנצויזישען פאקט.

אויף דער נאכמיטאג זיצונג האט גערעדט דער קאמוניסטישער דעפוטאט מארען, וועלכער האט ערקלערט, אז איטאליען און דייטשלאנד גרייטען צו א מלחמה. ער האט ציטירט היטלערס „מיין קאמף".

צום סוף פון דער דיסקוסיע האט גענומען א ווארט פרעמיער בלום, וועלכער האט אויפגעפאדערט די דעפוטאטען צו געדענקען וועגען דעם איינדרוק וואס די איצטיגע אפשטימונג וועט מאכען אין אויסלאנד, אחוץ אז זיי זאלען געדענקען אז די פראגע פון רעפובליקאנישען פראנקרייך און פון שלום זענען געבינדען. צום סוף האט ער געשטעלט די פראגע וועגען צוטרוי.

בעת דער אפשטימונג האט דער פארלאמענט מיט א מעהרהייט פון 350 שטימען געגען 117 אנגענומען די רעזאלוציע וועגען צוטרוי פאר דער רעגירונג.

פרעמיער בלום האט ערקלערט נאך דער זיצונג, אז די רעגירונג וועט ווייטער ערפילען איהרע פראגראמען הגם די קאמוניסטען האבען זיך אפגעהאלטען פון שטימען.

ארעסטירט דעם אנפיהרער פון די אנטי־יודישע געשעענישען דעם 27 נאוועמבער אין לעמבערג

לעמבערג, 5 (טעלעפאניש)

היינט איז דא ארעסטירט געווארען דער פרעזעס פון פערבאנד פון די דער אלפוילישער יוגענד פון די וועטערינאר־סטודענטען, מאריאן ווארדינסקי, וועלכער האט דעם 27 נאוועמבער געפיהרט א נישט ערלויבטען צוג פון ליטשאקאווער צמענטאזש איז יאהרצייט פון טויט פון גראטקאווסקי'ן. מען האט דאן געשלאגען פאסאזשירען אין אויטאבוס און אויסגעהאקט שויבען ביי יודען.

ווארדינסקי האט זיך אויסבעהאלטען ביז'ן היינטיגען טאג.

סעקוועסטראטארן ביים בערימטען זינגער שאלאפין

ווארשא, 5 (טעלעפאניש)

אין די טעאטראלישע קרייזען האט ארויסגערופען א סענסאציע די ידיעה, אז אין די אפארטאמענטען פון בערימטען רוסישען זינגער שאלאפין אין האטעל „בריסטאל" איז געקומען א סעקוועסטראטאר פון שטייער־אמט.

ווי בעוואוסט איז שאלאפין צוויי מאל ארויסגעטרעטען אין דער ווארשאווער אפערע. די הכנסות פון די ביידע פארשטעלונגען האבען בעטראפען 20 טויזענד זל. דערפון האט שאלאפין אויסגעגעבען 8 טויזענד זל. אויף א זאל, אנ'ערד 2000 זל. אויף אפישען, רעקלאמעס, א.א.וו. און עס איז איהם געבליבען 10 טויזענד זל. שאלאפין איז געבליבען זעהר פערוואונדערט ווען ער האט בעקומען א נאכאז פון שטייער־אמט אויף 7,500 זל. וואס איז אויסגעמאסטען אלס הכנסה־שטייער פון ביידע פארשטעלונגען. דער נאכאז איז אויסגעשטעלט געווארען אויפ'ן יסוד פון נייעם געזעץ, וואס לעגט ארויף א חוב צו צאהלען הכנסה־שטייער פון פערשידענע אימפרעזעס.

נעכטען זענען צו שאליאפין אין האטעל געקומען צוויי בעאמטע פון שטייער־אמט מיט א נאכאז אויף 1672 זל. אזא סומע איז ענדגילטיג בערעכענט געווארען שאליאפינען. ער האט דעם שטייער בעצאהלט. גלייכצייטיג האט ער איבערגעלאזט א אדוואקאט א פולמאכט פעסטצושטעלען, צי ער האט איהם אויסגעמאסטען דעם שטייער.

אטענטאט אויפ'ן פיהרער פון די בעלגישע פאשיסטען?

ברוסעל, 5 (ספ. טעל.)

לויט אינפארמאציע־ביולעטין פון די רעקסיסטען, איז אויף זייער פיהרער אויסגעפיהרט געווארען אן אטענטאט.

בעת ער האט זיך ארייינגעזעצט אין אויטא האט מען צו איהם געשאסען. דעגרעל איז נישט פערוואונדעט געווארען.

נאך קורצע און שווערע ליידען איז פלוצלינג געשטארבען מיין טייערע, ליבע פרוי און אונפערגעסליכע מוטער, שוועסטער, שוועגערין און טאנטע

נ. ע. חי' איזנער

אשת ר' שמחה נ"י

איז עלטער פון 37 יאהר.

די לויה קומט פאר היינט, זונטאג, ד. 6. דעצעמבער 1936, 1 א זייגער בייטאג פון טרויער־הויז, פילסודסקיעגא 26, וועגען וואס ס'טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע

אויף דער ווארשאווער קארנאוואל־מאדע־רעווי

שיך

די גוט־בעקאנטע פירמע

A. Ogórek
Łódź,
Zawadzka 11
tel. 202-86

וועלכע קומט פאר היינט, זונטאג, ד. 26 דעצ. ד. י. אין TEATR MIEJSKI וועט רעפרע־זענטירן די בייעסטע מאדעלען

בעקאנטמאכונג.

דערמיט טייל איך מיט, דאס מיין לאגער איז פארזעהען מיט א גרויסן אויסוואהל פון קאלירטע און ווייסע

שאמאט־אייוועז

ווי אויך **שאמאט־קוכעז,** אלעס צו געניגענדע פרייזען און רעעלע בעהאנדלונג. פערקויף פון שאמאט־ציגעל.

1־טע שאמאט־ אייוועז־פאבריק **י. נ. גרינהאלץ**
לאדז. פילסודסקיעגא 63
(פיעטריק. 44). טעל. 156.64.

נאך קורצע און שווערע ליידען איז אוועקגע־ריסען געווארען פון אונז מיין הייסגעליבטער מאן, אונזער אונפערגעסליכער פאטער

נ"ע

שלמה גאלדשטיין

אין עלטער פון 62 יאהר.

די לויה קומט פאר היינט, זונטאג, 12 א זייגער בייטאג פון טרויער־הויז בערקא יאסעלעוויטשא 9/11, וועגען וואס עס טיילט מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע פאמיליע

דעם 4. דעצעמבער 1936, איז נאך קורצע און שווערע ליידען געשטארבען אין עלטער פון 74 יאהר נ"ע

צלבה סענדאטש

געב. שייניאק (פון צווייטען מאן ווארשאווסקא)

(געוו. לאנגיעהריגע איינגעגעזעסענע פון ביבער־געשעפט און ביבל. אין לאדז)

די לויה קומט פאר היינט זונטאג, ד. 6 ד.ח. 12 בייטאג פון טרויער־הויז, פלאץ וואלנאשטשי 10, וועגען וואס ס'טיילען מיט אין גרויס צער אלע קרובים, פריינד און בעקאנטע

די טיפטרויערנדע פאמיליע

אייז־יעריגע אגראנאמישע עמיגראציע קורסען פאר יונגלעד

ביים אינטערנאט פאר יוד. מינדער און פערמע איז העלענובעק בעשטעטיגט פון ווארשעווער שול־קוראטאריום נ. II/23384/36

אויף די קורסען ווערט געלערנט פעלד־ארבייט, גערטנעריי, בהמות און עופות צוכט, געזעלשאפטס־ און אלגעמיינע למודים.

א ברייטער פראגראם פון יודאאיסטישע למודים. די ערציהונג איז נאציאנאל און רעליגיעז.

אנפאנג פון שול־יאהר דעם 15־טען יאנואר 1937.

ס'ווערן אנגענומען שילער אין עלטער פון 17 יאהר אן, וועלכע בעזיצן א צייגניש פון א געענדיגטער פאלקס־שול און אדורכגעמאכטער, אמוועניגסטן איין יעהריגע פראקטיק אין. א פעלד־ווירטשאפט.

ס'ווערען אנגענומען אויך קאנדידאטן אין עלטער פון 15 יאהר אן, פאר וועלכע ס'ווערט ארגאניזירט אויף דער פערמע א גרופען־פראקטיק, וואס דערמעגליכט זיי צו 17 יאהר אריינצוטרעטען אין די קורסען. פראקטיקאנטן פון לאדז פערפליכטעט נישט וואוינונג און בעקעסטיגונג אין העלענובעק.

אינפארמאציעס ערטיילט די קאנצעלאריע פון אינטערנאט און פערמע: לאדז קילינסקי־גאס 105, טעלעפאן 112-50, אין די ביורא־שעה'ן

א הארציגען מזל־טוב

ווינשען מיר אונזער ליבען פריינד

וואלף ליסטמאן און פרוי

צו דער חתונה פון זייער ליבע טאכטער

פרל. שרה מלכה מיט ה' הלל פרוימאוויטש

און דעם יונגען פאר ווינשען מיר א גליקליך צוזאמענלעבען

פאמיליע שמייער.

ה' וואלף ליסטמאן און פרוי

צו דער חתונה פון זייער ליבע טאכטער

פרל. שרה מלכה מיט ה' הלל פרוימאוויטש

ווינשט א הארציגען מזל־טוב און דעם יונגען פאר א גליקליך און צופרידען צוזאמענלעבען.

פ. ווייבטרויב און פרוי.

אכטונג, קצבים!

דער לאדזער יוד. פליישער־ און ווארשטענמאכער־צעך אין לאדז (ציגעל־גאס 28) פאדערט אויף אלע מיטגלידער, ווי אויך די קצבים, וועלכע האבען זיך רעגיסטרירט אין צעך, צו קומען דינסטאג, דעם 8. דעצעמבער 1936, פינקטליך 10 א זייגער פריה אויף דער

אויסערגעוועהנל. פערזאמלונג

אין ענגלישען זאל, פאלודניאווא 10.

אויפ'ן טאג־ארדנונג געפינען זיך זעהר וויכטיגע פראגען, אין צוזאמענהאנג מיט דעם נאהנטען טערמין פון איינפיהרען די

שחיטה־גזרה

און אבגעבען בימעס אויף קאנצעסיעס.

חברים קצבים! אין אייגענעם אינטערעס ערשיינט פינקטליך און מאסענווייז!

די פערוואלטונג פון פליישער־ און ווארשטענמאכער־צעך אין לאדז.

בעקאנטמאכונג.

נאך א גרינדליכען רעמאנט ווערט דער

ווייסער זאל

ביים "מאנטיפעל"

זאכאדניא 43

פערדינגען אויף פערשידענע בעלער, ראוטעז און פערוויילונגען

מיט אכטונג די ליימונג.

בעמ. די קאנצעלאריע איז אפען טעגליך פון 7–10 אוונט.

צו דער פעראייניגונג פון פרל'

העלא יאקובאווסקא

מיט ה'

אלעקסאנדער הירשבערג

ווינשען מיר די עלטערן פיל נחת און דעם יונגען פאר א הארציגען מזל־טוב און א גליקליך צוזאמענלעבען

י. א. קויאווסקי און פרוי

Szkoła kosmetyki

zatwierdz. przez Minist. Op. Społ. przy instytucie kosmetyki lekarskiej

„MIMAR"

ul. Sienkiewicza 37, tel. 122-09

Szczegółowe programy i zapisy na kursy kosmetyki i masażu leczniczego, codz. w kancelarji szkoły od 4—7 wiecz.

חברים צייטונגס־פערשפרייטער!

מיר פאדערן אויף אלע אונזערע מיטגלידער און צייטונגס־פערקויפער צאהלרייך זיך צו בעטייליגען אין דער לויה פון אונזער לאנגיעהריגען מיט־גליד און געוועזענעם פרעזעס חבר

שלמה גאלדשטיין נ"ע

וואס קומט פאר היינט, זונטאג, דעם 6/XII פינקטליך 12 אזייגער מיטאג בערעק יאסעלע־וויטשא 9/11 (שמאל געסעל)

די פערוואלטונג.

פאמארסקא 15, פילסודסקיעגא 66

אונזער טיפסטען מיטגעפיהל דער פאמיליע **ראזענבלאט** צוליב'ן טויט פון אונזער לאנגיעהריגען מיטגליד זייער פאטער

הערשעל נ"ע

מיר פאדערן אויף אלע אונזערע מיטגלידער זיך צו בעטייליגען אין דער לוויה, וואס קומט פאר היינט פינקטליך 12 פארמיטאג פון פאזנאנסקיס שפיטאל, (שטערלינגא 1) די פערוואלטונג פון

דאמען־שניידער־כאלופניקעס־פאראיין אין לאדז, 11 ליסטאפאד 7.

Biuro Buchalteryjno-Rewizyjne

S. Brawerman

Łódź, Piotrkowska 17

front, II piętro, tel. 242-27

פיהרט זייט א רייה יאהרען האנדעלס־ביכער אין ביורא און אויפ'ן ארט. צוגענגליכער האנאראר. אינפארמ. ווערען ערטיילט אין די ביורא־שעה'ן אומזיסט.

געדענקט, ביי

שטשעשליווי

א גרויסער אויסוואהל פון אריגינעלע בילעצער און טאמאשאווער סחורות אויף אנציגער און פאלטענס פון די בעסטע קוואליטעטען אויך פערשידענע רעשטעז

קומט און איבערצייגט אייך

R.Szczęśliwy

לאדז, 5 נאוואמיעסקא 5
טעל. 156-09.

געדענקט פראנט II שטאק.

ב"ה

שולח אני בזה את ברכתי ברכת מזל־טוב לאהובי האי גברא יקירא אה"ר

לייביש גראס

לכלילת בנו היקר ישראל

יתן השם הטוב שיזכה לראות ממנו רוב טובה ונחת.

לייב פיגגולד.

לעבער

ווערען אויסגענייהט צו ביליגע פרייזען

ג. נארדמאן

8 שרודמיעסקא 8

BIURO PISANIA PODAŃ

do władz administracyjnych i sądowych.

Przepisywanie na maszynie.

M. AUGENFISZ,

Łódź, Zawadzka 9.

די ראד. ציונ. ארג. „התחיה" ארדענט איין היינט, זונטאג, 8 אוונט אין ענגלישן זאל אל. 1 מאי 2 א גרויסן

פאליטישן רעפעראט

פון וו. פרעז. פון ציונ. צ.ק. אין פוילען ה'

ד"ר משה קליינבוים

א. ד. ט.: "די יודען־פראגע און איהר לעזונג"

די נאך איבערגעבליבענע בילעטען און צו בעקומען אין „התחיה" (זאכאדניא 66), ציונ. ארג. (שרודמיעסקא 29) און אין טאג פון רעפעראט ביי דער קאסע פון ענגלישען זאל (אל. 1 מאי 2)

בעקאנטמאכונג.

דער בעוואוסטער

פענסיאנאט Dobrzyński

ווישניאווא־גורא טעל. 9.

מאכט בעקאנט, אז פון 15 דעצעמבער ד. י. איז ער געווארען איבערגעגעבען אין דער העררליכער ווילע פון אינוש. מיניק מינימאלע פרייזען. ספעציעלע אויפזיכט פאר קינדער. טעטיג א גאנץ יאהר.

מ. דאבזשינסקי.

א פעהיגער

א קאנדיטאר

אין א פארבערייל פון טריסא־שטיק־סחורות און פון בוימוואל־גארן ווערט געזוכט.

אפערטן אונט. "G" אין אדמ. פון דער צייט.

הילף און רפואה פאר ברוך־קראנקע

רופטורען) אויף פארוינקעל, נאפעל ביי מענער, פרויען און קינדער, אויך פאר פערקריפונגען פון רוקענביין (הויקערס), פיס. שיפע פלייצעס און שמערצהאפטע פלאט־פיס.

דאס ליידען איז נישט צו פערנאכלעסיגען, ווייל די פאלגען זענען פאר'ן לעבען ביטער און גע־פעהרליך. דורך מיין מעטאדע ערפונדענע ספע־ציעלע גומי־הייל־באנדאזשען, וועלכע האלטען צו די גרעסטע פערנאכלעסיגטע געפער־ליכע ברוכען און בעזייטיגען ראדיקאל מיט גאראנטיע אהן בלוטיגע אפע־ראציע. מיין ספעציאליטעט איז אויך: הייל־אפאראטען און גארסעטען געגען אלערליי פערקריפלונגען, פערקרימטע פלייצעס, פוס, הויקערס ווי אויך שמערצענדע פלאט־פיס. פאר אמפו־טירטע אינוואלידען אמעריקאנישע קונסט־פיס (סאלאן־ארבייט).

ביים פראפלאזען זיך פון מאגען, קישקעס, געבירט־מוטער, עמפפעהל איך ספעציעלע הייל־באנדאזשען לויט דעם סיסטעם פון פראפ. ד"ר גלענארד דער אמת'ער בעריהמטער איז גאנץ פוילען פון אוניווער־זיטעטס־פראפעסארען אנערקענט

אנערקענונגס־צייגניש און לויב־טרייבען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס־פראפעסארען:

Prof. Dr. Marischler, Prof. Dr. Barącz,
Dr. B. Kielowski, Dr. Maksymiljan Münzer.

ספעציאליסט

Ortoped **NATAN RAPAPORT**

מיט 30־יעהריגער פראקטיק אין ווין, דייטשלאנד און לעמבערג, נעמט אן פון 9 פריה ביז 1 בייטאג און 3 ביז 7 אוונט

אין לאדז, פילסודסקיעגא № 23

הערוגעליכעס ערשיינען פון קראנקע ביי מיר איז אונבעדינג נויטיג.

דער מארש אויף בורגאס

די איניציאטיוו פון די קאמפען איז די הענד פון רעגירונגס-מיליטער

מ א ד ר י ד, 5 (ספּ. טעל.) היוואס מעלדעט: קאמפען וואס זענען היינט געפירט געווארען ...יפן צפון-מערב-זייטן אפשניט פון מאדרידער ...אנט האבען געהאט א גינסטיגען פערלויף פאר ...ירונגס מיליטער.

...איפן באסקישען פראנט זענען די אויפשטענדיגע ...צוואונגען געווארען צו א טיילווייזער עוואקואציע ... וויטאריא. אין דער פראווינץ בורגאס האט דאס ...גירונגס מיליטער ווייטער מארשירט פארווערטס, ...נעמענדיג צוויי ערטער 45 קילאמעטער ווייט פון ...גאס.

אין די פריהמארגען שעה'ן האבען רעגירונגס- ...פלאנען איבערגעפלויגען איבער די פאזיציעס פון ... אויפשטענדיגע בעת דער דאזיגער אקציע וואס ...ט געהאט די אויפגאבע צו שטערען די פראוויאנ־ טירונג פון פיינדליכען מיליטער, איז אראפגעווארפען געווארען באמבעס אויף אוויטא קאלומנעס און אבאַ־ זען פון שונא.

מ א ד ר י ד, 5. (ספּ. טעל.) דער קאמיטעט צו פערטיידיגען מאדריד האט פערעפענטליכט פאלגענ־ דען קאמוניקאט: געוואלדיגע קאמפען זענען א גאנ־ צע נאכט פארגעקומען אויפן פראנט ביי מאדריד. אויף פערשידענע אפשניטען און בעזונדערס אין אוסעראַ זענען אונטערגענומען געוואלדיגע אטאקעס. אין אלע פונקטען זענען די אויפשטענדיגע אפגעד שטויסען געווארען. די אקציע פון אונזערע יעגער־ עראפלאנען האבען צווישען געמאכט א טיעם פרוב פון א לופטדאנטריף.

וו א ל ע נ ס י א, 5. (ספּ. טלע.) די שפּאנישע רעגירונגס-אגענטור מעלדעט: היינט אינדרעפריה האט פרעמיער לארגא קאבאלעראַ אויפגענומען די פיר ענגלישע פארלאמענטאריער, וואס געפינען זיך אין וואלענסיא. בעת דער אויפנאַמע האבען די פאר־ לאמענטאריער איבערגעגעבען דעם פרעמיער א בריף אין וועלכען עס ווערט געזאגט אז די שלעכטע בע־ האנדלונג פון די פאליטישע ארעסטירטע האט ארויס־ גערופען א גישט גינסטיגען איינדרוק אין ענגלאנד.

דער פרעמיער לארגא קאבאלעראַ האט געענט־ פערט אז די רעגירונג האט שוין פון לאנג געהאט בדעה צו שאפען א ספעציעלע קאמיסיע אין וועלכער עס זאלען אריין פארשטעהער פון אלע גרופּירונגען, וואס זענען פערטרעטען אין דער רעגירונג, און וועט האבען די אויפגאבע צו רעגולירען אלע פראגען אין שייכות מיטן גורל פון די פאליטישע ארעסטירטע.

Zastępca: „PRODUKT" Łódź, Narutowicza 32.

דאס אונפערגלייכליכע ביכעל מיט דר. עטקערס פאר־ שריפטען א.נ. „א גוטע בעל-הביתטע באקט אליין" איז צו בעקומען אין אלע קאלאניאל-געוועלבער, בוכהאנדלונ־ גען און ביי אונזער פערטרעטער. דער פרייז איז פער־ קלענערט 30 גראשען.

ארעסטירט עטליכע הונדערט שפאנישע פאשיסטען
אין פינלענדישען קאנסולאט אין מאדריד

מ אַ ד ר י ד, 5 (ספּ. טעל.)
די זיכערקייטס - אפטיילונג האט בעקומען אַ ...עה, אַז איינ'גע פער'זאן פיהרען אַ פערדעכטיגע ...טיגקייט אין בנין פון פינלענדישען קאנסולאט. ...דאזיגען בנין האט מען עטליכע מאל געוואַרפען ...מבעס. די פאליצי האט בעשלאסען אַדורכצופיה־ ...אַ רעוויזיע. ווען די פאליציי איז אַריין אין בנין, ...ז בעגעגענט געווארען דורך אַ זאַלפּ פון ביקסען ...ן רעוואלווערען. די פאליציי האט געבראכען דעם ...דערשטאַנד, האט אַדורכגעפיהרט זאַ רעוויזיע און ...רעסטירט 80 מאַן, מיטגלידער פון רעכטע אָרגאַ־ ...אַציעס. דערביי האט מען געפונען אויפּרייס-מאַ־ ...טריאַלען.

ל אַ נ ד אָ ן, 5 (ספּ. טעל.)
רייטער מעלדעט פון גיבראלטאַר: 2,500 איטאליענער שווארצע העמדליך האבען זיך ארויס־ געזעצט פון שיפען אין אלזשעסיראַע. די שיפען זענען געגאנגען אהו פעהנער און זענען עסקאָר־ טירט געווארען דורך אַ קאַנאָנען-שיף.

מ אַ ד ר י ד, 5 (ספּ. טעל.)
די אינצידענטען, וואס זענען פארגעקומען אין הויז, וואס האט זיך געפינען אונטער'ן שוץ פון פינלענדישען קאנסולאט און וועלכעס האט געדינט אלס בעהעלטעניש פאר עטליכע הונדערט שפיאנען. וואס זענען ארעסטירט געווארען דורך דער פאליציי, האט געמאכט אַ שטארקען איינדרוק צווישען די מיטגלידער פון דיפלאָמאטישן קארפוס. זיי האבען אפגעהאלטען אַ פערזאמלונג. בכדי צו בעטראכטען די פאקטישע לאגע.

עס איז בעשלאסען געווארען איבערצושיקען צו דער שפאנישער רעגירונג אַ נאָטע, וואס דער־ מאַנט די פּרינציפּען פון אזיל, פעסטשטעלענדיג גלייכצייטיג, אַז די איצטיגע פארשטעהער פון פינ־ לאַנד אין מאַדריד איז נישט בערופען געווען אָנ־ צווענדען דאס דאזיגע רעכט אין אַזא ברייטען מאַסשטאַב, ווי זיי האבען דאס געטון.

אַ געהעריגע נאָטע איז אויך דורך דער פּער מיטלונג פון טשילישען אַמבאַסאַדאָר איבערגעשיקט געווארען צו דער פינלענדישער רעגירונג.

אנטי-יודישע געשעהענישען
אין די לעמבערגער הויך-שולען

ל ע מ ב ע ר ג, 5 (טעלעפ.)
אויפ'ן מעדיצינישען פאקולטעט האבען ענ־ ...קישע כוליגאנעס געשלאגען יודען מיט טעמפע ...ויזענס און מיט אנדערע מכשירים. שווער פער־ ...אינדעט זענען טענענבוים (5 וואונדען) און ...לבער. די גיכע הילף האט אפגעפיהרט די יודי־ ...ע סטודענטען אין שפיטאל.

אין פּ'ליטעכניקום האבען די יודישע סטו־ ...ענטען געפרובט שטעלען אַ ווידערשטאנד. ווען ...י ענדעקעס האבען גענומען זיי ארויסשטויסען ...ון די בענק. די ענדעקעס זענען זיי בעפאלען, ...יין יודישע סטודענטין האט מען אנידערגעשליי־ ...ערט אויף דער ערד און זי פערוואונדעט.

עס האט געדראפט פארקומען די לעקציע ...ון פראפ. באַגוצקי. אַ דעלעגאַציע פון די יודישע ...טודענטען האט זיך געווענדעט צו איהם, ער האט ...יהר געענטפערט:

— איהר דארפט שווייגען... איך וויל נישט ...הערען. אויב עס געפעלט אייך נישט קענט איהר ...יין.

די דעלעגאציע איז אוועק צום רעקטאר, ...ר האט געענטפערט, אַז ער וואַרט אויף אַ דע־ ...יזיע וועגען די „בעזונדערע בענק" פון בילדונגס ...יניסטער.

דעלעגאציע פון יודישע אקאדעמיקער ביים בילדונגס-מיניסטער

וואַ ר ש אַ, 5 (יט"א טעלעפאָניש)
אויפ'ן סמך פון דער ערלויבניש פון די רעק־ טאָרען פון די בעזונדערע אוניווערזיטעטען אין פּוי־ לען זיך צו ווענדען צום בילדונגס-מיניסטער מיט אַ ביטע וועגען אַנ'אוידיענץ וועגען דער לאַגע פון די יודישע אַקאַדעמיקער, זענען זיך צונויפגע־ קומען קיין וואַרשאַ פאַרשטעהער פון אַלע אַקאַדע־ מישע צענטרען. כדי צו פעראיינהייטליכען די פּאָס־ טולאַטען און צוגרייטען די געמיינזאַמע אוידיענץ האָבען די יודישע אַקאַדעמישע טוער אָפגעהאַלטען אַ בעראַטונג, אויף וועלכער עס איז בעהאַנדעלט געוואָרען די לאַגע בעזונדערס אין צוזאַמענהאַנג מיט דער פערשאַרפונג פון נומערוס קלאַוזוס און מיט די פּרובען איינצופיהרען די אַ. ג. גהעטאָ אין די אוידיטאָריעס. נאָך די רעפּעראַטען, אין וועלכע די בעזונדערע דעלעגאַטען האָבען געשיל־ דערט דעם פערלויף פון די געשעהענישען אין זייי ערע צענטרען, זענען אָנגענומען געוואָרען רעזאָ־ לוציעס, וועלכע שפּיגלען אָפּ די איינהייטליכע שטע־ לונג פון אַלע אָנטיילנעהמער פון דער בעראַטונג.

די דעלעגאַטען, וועלכע האָבען זיך געמאָלדען אין מיניסטעריום, זענען פרייטאָג אויפגענומען גע־ וואָרען דורך דעם בילדונגס-מיניסטער.

מיליטער'ישער אטאשע פון דער סאוויעטישער אמבאסאדע אין ווארשא
איבערגעפיהרט קיין פאריז

וו אַ ר ש א, 5 (טעלעפאניש) דער מיליטערי־ שער אטאשע פון דער רוסישער אמבאסאדע אין ווארשע סיעמיענאוו איז איבערגעטראגען אויף א עהנליכען אמט אין פאריז.

רומענישער קעניג קארל
קומט דעם 25 יאנואר קיין פוילען

וו אַ ר ש א. 5 (טעלעפאניש)
דער רומענישער קעניג קארל קומט קיין פוי־ לען דעם 25-טען יאנואר 1937. עס וועט איהם בעגלייטען דער רומענישער אויסערן-מיניסטער אנטאנעסקו.

דער קעניג וועט בלייבען אין פוילען א וואך צייט און וועט אויך בעזוכען קראקא.

דאגעגען דער שעף פון רומענישען גענעראל־ שטאב סאמסאנאוויטש, קומט קיין פוילען דעם 10 דעצעמבער.

די קעניגליכע קאמיסיע ביי דער ארבייט

יר ו ש ל י ם, 5 (יט"א טעלעגראַפיש)
די קעניגליכע קאמיסיע האט היינט אויף אַ געשלאסענער זיצונג אויסגעהערט דעם דירעקטאָר פון פינאַנץ-דעפּאַרטאַמענט פון דער א"י-רעגירונג מר. דזשאָנסאָן.

קיין שטעטישע אפטיילונגען בעזיצען מיר נישט
Bank Kupiecko-Kredytowy Sp. w Łodzi
№ 29 ul. Piotrkowska № 29
קיין פרייע קאסעטקעס (SAFESY) בעזיצען מיר נישט.
אונזערע פקדונות-ביכלעך זענען די בעסטע שטאַלענע קאַסעטקע.
זיכער און גוט פּראָצענטירט
זאמעלט אייערע אפשפאָרונגען און לאָקירט אייערע געלדער אין
Bank Kupiecko-Kredytowy Spółdz. w Łodzi
וועלכע גיט אַ גאראנטיע פון אַ זיכערן קאפיטאל ביי א גוטע פערצינזונג
די געזעצליך געשיצטע געהיימנים פון פקדונות ווערט שטרענג אפגעהיטען!
לויט'ן ארטיקעל 52 פון קאאפעראטיווען געזעץ (Dz. Ust. str. 55/34)
וועלכעס פערוועהרט צו ערטיילען אינפארמאציעס הן אמטליכע הן אנדערע ארגאנען.
מיר מאכען אויפמערקזאם אויף אונזער אדרעס: לאדזש נור פעטריקאווער 29

קאנגרעס פון די סאוויעטען
אנגענומען די נייע קאנסטיטוציע פון ראטען-פערבאנד

מ אַ ס ק וו ע, 5 (ספּ. טעל.)
שבת, פּינקטליך 4 אזייגער נאכמיטאג האט זיך אונטער דער אנפיהרונג פון אנדרעיעוו געעפענט די לעצטע סעסיע פון קאנגרעס פון די סאוויעטען, בכדי אויסצוהערען דעם בעריכט פון די רעדאקציע-קאמיסיע און אנצונעמען דעם ענד־ גילטיגען טעקסט פון דער קאנסטיטוציע. אַ בעריכט פון די ארבייטען פון דער רעדאקציע-קאמיסיע האט אפגעגעבען סטאלין.

די רעדאקציע-קאמיסיע האט אריינגעטראגען 43 אויסבעסערונגען.

צום ארט. 8 איז אריינגעפיהרט געווארען אַ אויסבעסערונג, אַז די קאלכאזען געניסען פון די ערד בחנם. צום ארט. 10 איז אריינגעפיהרט גע־ ווארען אַ אויסבעסערונג, וואס אנערקענט נאָר די בעזיצער פון פריוואט-איינגענטום ירושה-רעכט. דאס ארט. 35 וועגען צוזאמענשטעל פון נאציאנאלי־ טעטען-ראט איז געענדערט געווארען אין דעם זין אַז יעדע רעפובליק דעלעגירט אין ראט נישט 10 נאר 25 דעלעגאטען, יעדע אויטאנאמישע רעפּוב־ ליק נישט 5 נאר 11 דעלעגאטען און יעדע אוי־ טאנאמישע געגענד נישט צוויי נאר איין דעלעגאט. דאן האט זיך אנגעהויבען דאס לייענען די קאנסטיטוציע לויט די ארטיקלען און דאס אפּ־ שטעלען איבער יעדען ארטיקעל בעזונדער.

נאך די אפּשטימונג זענען אריינגעפלאסען איינינגע פארשלאגען. דערונטער, אַז דעם 5-טען דעצעמבער אלס דעם טאג אין וועלכען די קאנ־ סטיטוציע איז אנגענומען געווארען זאל אנערקענט ווערען אלס נאציאנאלער יום-טוב די פארשלאגען זענען אנגענומען געווארען. דער פארזיצער אנ־ גרעיעוו שליסט דאן דעם קאנגרעס און די דעלע־ גאטען און פרעזידיום זינגען דעם אינטערנאציאנאל.

Dr. med.
HALTRECHT
ספעציעל-ארצט פאר הויט-, געשלעכטס קראנקהייטען און מענער-שוועכע
האט זיך איבערגעצויגען פון פעטריקאווער 10 אויף
161 פּיעטריקאווער 161
טעל. 245-21.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצא-פרייזען

Dr. REICHER
...פאלודניאווא 28, טעל. 201-93
ספעציאליסט
...פאר מענער - שוועכע - בעהאנדלונג
סעקסועלע בעראטונגען פון פסיכא - אנאליז
...רענטגען-בעשטראהלונגען ביי הויט-קראנקה.
נעמט אן פון 8—11 פון 5—8 אוונט.
זונטאג און חגאות פון 9—12.

Dr. med. L. Berman
...צעגעלניאַנא 15, טעל. 49-07
...ספעציעל-ארצט פאר מענער - שוועכע-בע האנדלונג און סעקסועלע בעראטונג
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אוונט.
זונטאג פון 9—1 פארמיטאג
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען

Dr.
Wołkowyski
...ציגעל-גאס 11, טעל. 238-02
...ספעצ. פאר טריפער, סיפילים און הויט-קראנקה. בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע
...נעמט אן פון 8—11 ביימאג און 4—9 אוונט

די בעסטע
און
געזונדסטע
זענען
די 4-וואטקאווע
גילזען
„OSMAN"

„אלע יודען האבען דאס רעכט אויפצוריכטען די יוד. נאציאנאל-היים אין ארץ-ישראל”

די אראבישע טענות זענען אונבערעכטיגט אדער אפילו אויסגעטראכט. — וואס האט דער וויצע-קעניג פון אינדיען געענטפערט אויף א מעמאריאל פון די אינדישע מוזולמענער וועגען ארץ-ישראל

ירושלים, 5 (יט"א טעלעגראפיש)

די אראבישע פרעסע פארעפענטליכט דעם טעקסט פון ענטפער, וועלכען עס האט געגעבען דער וויצע-קעניג פון אינדיען אויף א מעמאריאל וואס איז איהם מיט א צייט צוריק צוגעשטעלט געווארען דורך די אינדישע מוזולמענער אין פערטיידיגונג פון די א"י-אראבישע פאדערונגען.

פעסטשטעלענדיג אין אנהויב, אז די רעגירונג פערשטעהט די שטימונגען פון די מוזולמענער, און אינטערעסירט זיך מיט זיי, שרייבט דער וויצע-קעניג אין זיין ענטפער צו.. אגד.:

קודם-כל איז נישט-ריכטיג די טענה, אז די רעגירונג בערויבט די אראבער פון זייער ערד. פערקעהרט, די רעגירונג האט איינגעשטעלט א געזעץ צו שיצען די באדען-ארבייטער און אויפצוהיטען זייער ערד. אמת, עס טרעפען זיך פאלען — ווי עס געשעהען איבעראל אומעטום אין דער וועלט — דאס א געוויסע צאהל פויערים פערלאזט דעם באדען, אדער ווייל זיי יאגען זיך נאך עשירות, אדער מחמת עקאנאמישער נויט, צי מחמת אנדערע סיבות. דאס איז אבער נישט קיין כלל. א בעווייז דערפאר איז אויך דער פאקט, וואס טייל אראבער האבען אפילו פראטעסטירט געגען די בעגרענצונגען, וואס זענען איינגעפיהרט געווארען אין באדען-מסחר.

עס איז נישט ריכטיג דער קלאנג, וואס איז פערשפרייט געווארען, אז דער הויך-קאמיסאר פון א"י זאל האבען בדעה צו דעמיסאנירען (אלס פראטעסט געגען דער בריטישער פאליטיק אין א"י).

באך וויכטיגער איז אונטערגעשטראכן, אז עס איז נישטא קיין ווארהייט אין דער ידיעה וועגען דעם, אז עס זאל וואס-עס-איז דראהען די היילגע מוזולמענישע ערטער אין א"י. עס איז נישט אמת, אז ענגלאנד האט נישט אויסגעפיהרט איהרע התחייבות'ן אין דעם פונקט. דאס אפהיטען די היילגע ערטער איז געזיכערט דורכ'ן א"י-מאנדאט.

איך בין מיט אייך מסכים — שרייבט דער וויצע-קעניג — אז די באלפור-דעקלאראציע איז פראקלאמירט געווארען דורך געשעהענישען פון דער מלחמה-צייט. איהר וועט אבער מיט מיר מסכים זיין, דאס מען קען נישט בעהויפטען, אז וויבאלד די מלחמה איז פערביי, איז אויך פערביי דער ציל, צוליב וועלכען די דעקלאראציע איז פראקלאמירט געווארען, איהר צוועק און איהר פערגעהם. און אין דער באלפור-דעקלאראציע איז נישטא קיין שום בעגרענצונג בנוגע דער בירגערשאפט פון די יודען אין זייער אפשטאם-לאנד: דאס רעכט אויפצוריכטען א נאציאנאלע היים אין פאלעסטינא איז ערטיילט געווארען די יודען וואו באר זיי געפינען זיך. (דאס איז, ווי עס שיינט, אנ'ענטפער אויף דער טענה, דאס קיין א"י קומען יודען פון פערשידענע לענדער).

דער שטרייט איז ניכער א ראסישער ווי א רעליגיעזער. דאס איז זעהר א וויכטיגער פונקט. אבער עס איז קלאר, אז דער איצטיגער צושטאנד איז נישט קיין געהעריגער און די רעגירונג זוכט א לעזונג. פונדעסטוועגען וויל איך אונטערשטרייכען, דאס עס שטימט נישט מיט דער ווירקליכקייט די צוזישען אייך פערשפרייטע מיינונג, אז דער ציל פון מאנדאט איז צו טרעפען די אראבער ווירטשאפטליך.

איך פערשטעה דעם ווילען פון די א"י-אראבער אפצוהיטען זייער קיום, און די מאנדאטאר-רעגירונג זארגט וועגען דעם תמיד. עס דארף אנגעוויזען ווערען אויף דעם שטארקען וואוקס פון דער אראבישער בעפעלקערונג אין א"י (50 פראצ. זייט 1922), און בעזונדערס אין די געביטען, וואו עס וואוינען יודען. די אראבישע פלאנטאציעס-ווירטשאפט איז שטארק אויסגעוואקסען (פון 59 אויף 135 טויזענד דונאם), און דאס בעווייזט א גרויסען ווירטשאפטליכען פארטשריט. ביז 1919 איז נישט געווען קיין אראבישע איינוואנדערונג קיין א"י מחמת דעם שלעכטען ווירטשאפטליכען מצב פון לאנד. היינט איז די לאגע א פערקעהרטע: די יודישע אימיגראציע האט אריינגעבראכט א גרויס פערמעגען און ארבייטער, וועלכע האבען פערבעסערט דעם ווירטשאפטליכען מצב פון לאנד אין אלגעמיין.

דער וויצע-קעניג רעכענט דאן אויס די אויפטועען פון דער א"י-רעגירונג לטובת די אראבער אין דער לאנדווירטשאפט, בעוואסערונג א. אז. וו. עס איז — שרייבט ער ווייטער — נישט געטון געווארען קיין זאך, וואס זאל ברענגען שאדען די מוזולמענער. אלץ, וואס ווערט וועגען דעם געזאגט, איז ווייט פון אמת. איז דאך ענגלאנד דער וועלט-פריינד פון די מוזולמענער. א בעווייז דערפאר — דער בעזוך פון קעניג אין טערקיי און דער אפגעשלאסענער טראקטאט מיט עגיפטען. בעת די אונרוהען אין א"י האט די רעגירונג בעגריסט די אריינמישונג פון מוזולמענישע פערזענליכקייטען און פירשטען, כדי צוריקצושטעלען די ארדנונג און האט נאמינירט א קעניגליכע קאמיסיע פאר דער אויספארשונג פון די געשעהענישען. די רעגירונג וועט זיך רעכענען מיט די עמפעהלונגען פון דער קאמיסיע.

עס איז נישט ריכטיג די טענה — שרייבט ווייטער דער וויצע-קעניג — אז די רעגירונג אונטערדריקט די פאדערונגען פון די אראבער. דערויף זאגען עדות די פריינדשאפטליכע בעציהונגען צווישען ענגלאנד און סאוד-אראביען, אינדיען, איראק, עגיפטען, עבר-הירדן, תימן, די אראבישע שייכים ביים פערסישען ים-אויסגוס.

ווייטער ענטפערט דער וויצע-קעניג אויף דער טענה, פאר-וואס עס איז געשיקט געווארען מיליטער קיין א"י. דער צוועק — שרייבט דער וויצע-קעניג — איז געווען בלויז צו אונטערדריקען געוואלט-מעשים און טעראר, וואס די אראבישע פיהרער האבען זיי נישט געקענט בעהערשען. דער עיקר איז, עס זאל הערשען רוהה, כדי די קעניגליכע קאמיסיע זאל קאנען טון איהר ארבייט.

דער וויצע-קעניג אונטערשטרייכט דאן די התחייבות'ן פון דער ענגלישער רעגירונג פאר'ן פעלקער-בונד אלס פאר'ן מאנדאט-בעאויפטראגער. לויט די דאזיגע התחייבות'ן דארף די ענגלישע רעגירונג ערלייכטערן די אויפריכטונג פון דער יודישער נאציאנאל-היים און גלייכצייטיג אפהיטען די רעליגיעזע און בירגערליכע רעכט פון די אראבער. און ענגלאנד האט שוין מעהרערע מאל אויפגעקלערט אז די אויפריכטונג פון דער יודישער נאציאנאל-היים אויפ'ן געביט פון א"י, בעדייט די שאפונג פון א היים, וואס זאל דינען אלס גייסטיגער און נאציאנאלער (ראסען) צענטער פאר די יודען. ווען נישט דער דרוק, וואס ווערט אויסגעאיבט דורך די עקסטרעמיסטען פון ביידע זייטען, איז מעגליך די פעראייגבארונג פון ביידערליי התחייבות'ן (לגבי יודען און אראבער). באך אין יאהר 1930 האט די רעגירונג דעקלארירט איהר געגנערשאפט צו די בעשטרעבונגען פון די עקסטרעמע ציוניסטען, וואס ווילען רעאליזירען די פאליטיק פון אימיגראציע און באדען מיט מיטלען פון געוואלט און אונטערדריקונג.

די רעגירונג פון אינדיען — ווערט געזאגט לסוף אין דעם ענטפער פון וויצע-קעניג — שטעהט אין קאנטאקט מיט דער רעגירונג אין לאנדאן און אינפארמירט זי וועגען די איינדרוקען אין אינדיען און וועגען די איבערגעגעבענע מעמאריאלען. די רעגירונג רעכענט זיך זעהר מיט די געפיהלען פון די מוזולמענער און וועט זיי נישט פערלעצען.

קיין ארץ-ישראל
דורך טריעסט, קאנסטאנצע
אפפאהר יעדע וואך.
אינפארמאציעס און אנמעלדונגען אין דער טוריסטען-אפטיילונג ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע שרודמיעסקא 29, טעל. 127-28

אראבישע באנדיטען שיסען צו קינדער

אויסגעריסען ביימער אין יער-הערצל

ירושלים, 5 (יט"א טעלעגראפיש)

א באנדע פון פינף אראבער האט היינט געשאסען צום שומר פון דער קינדער-קאלאניע בן-שמן. איין קויל איז אריין אין איינעם פון די קינדער-שלאפצימערן. קיינער האט נישט געליטען.

וואהרשיינליך די זעלבע באנדע האט היינט אויסגעריסען מעהרערע ביימער אין יער-הערצל, וואס געפינט זיך אין שכנות מיט בן-שמן.

ד"ר סטיפען וויז פאר א פרייע עליה און מינדערהייטס-שוץ

ניו-יארק, 5 (יט"א טעלעגראפיש)

אויף א פערזאמלונג פון דעם אמעריקאנער קאמיטעט פאר רעליגיעזע מינדערהייטען, איז מיט א רעדע ארויסגעטרעטען ד"ר סטיפען וויז, וועלכער האט ערקלערט, אז אויב די טויערן פון א"י זאלען געבנצליך אדער טיילווייז ווערען געשלאסען און גלייכצייטיג זאלען ליקווידירט ווערען די מינדערהייטען-רעכט, דאן וואלטען די יודען אויף דער וועלט ארויסגעשטויסען געווארען צו א מצב פון פערצווייפלונג און די קריסטליכע וועלט וואלט דערמיט בעגאנגען דעם פערברעכען פון זעלבסטצושטערונג.

ד"ר וויז האט צוגעגעבען, אז ד"ר ווייצמאן איז פאר דער קעניגליכער קאמיסיע ארויסגעטרעטען מיט אנ'עהנליכער וואָרנונג. צום סוף האט ער פערלאנגט, אז די רעליגיעזע ארגאניזאציעס זאלען ארויסטרעטען געגען דער פערלעצונג פון מינדערהייטען-שוץ.

לאדזשער נייעס

שטרייך-גארען שפינער מוזען פיהרען האנדעלס-ביכער

(אג) אין שייכות מיט דער פעראָרדנונג פון האנדעלס מיניסטער פון 23 אקטאבער 1936 וועלכע בעשטימט וועלכע אונטערנעהמונגען דארפען פיהרען ביכער, האט דער פערבאנד פון די שטרייך-גארן שפינער ארויסגעשיקט א צירקולאר צו אלע זיינע מיטגלידער אין וועלכע עס ווערט מיטגעטיילט אז פאלגענדע אונטערנעהמונגען מוזען פיהרען ביכער:

די אונטערנעהמונגען פון 1-טער ביז 5-טער קאטעגאריע פאטענטען; פון 6-טער ביז 8-טער קאטעגאריע, אויב זייערע אייגענטימער האבען פערקויפט סקלאדעס פון אייגענער פראדוקציע, וואס ווערען גע-פיהרט אויפן סמך פון 1-טער און 2-טער קאטעגאריע האנדעלס-פאטענטען.

אונטערנעהמונגען וואס זייער יעהרליכער אומזאץ שטייגט איבער 100 טויזענד זלאטעס.

וועגען צוואנג פון פיהרען האנדעלס-ביכער

היינט רעפעראטען אין צענטראל סוחרים-פעראיין (פעטריק. 10)

היינט 11, פארמיטאג, קומט פאר אין לאקאל פון צענטראלען סוחרים-פעראיין (פעטריק. 10) א רעפעראט פון ריד. העלער פון ווארשא א.ד.ט. „האנדעלס-ביכער פאר האנדעל און אינדוסטריע אין ליכט פון די לעצטע פעראָרדנונגען

אויף דער טעמא „וועגען פערברייטערן דעם צוואנג פון האנדעלס-ביכער”, וועלען רעפערירען די פעראיינס - אדוואקאטען מ. זעלמאנאוויטש און מ. ראפאפארט.

צוליב דער וויכטיגקייט פון די טעמא'ס איז צו ערווארטען, אז די מיטגלידער וועלען אויסנוצען די געלעגענהייט פון פרייען איינטריט און בעזוכען די אינטערעסאנטע רעפעראטען.

פון „התאחדות”

ווי מיר ווערען געוואהר, אין צוזאמענהאנג מיט די פערשידענע פראפאזיציעס, וועלכע זענען געמאכט געווארען דער צ.ס.א.פ. „התאחדות” בנוגע דעם צוזאמענשטעל פון די פוחות אין קינסטלער-שטאט-ראט, וועט דער פערטרעטער פון „התאחדות” אין דער שטאטישער זעלבסטפערוואלטונג זיין ריכטען אויסשליסליך מיט די פרינציפען פון די ציוניסטיש-סאציאליסטישען פראגראם.

ראדיא-פראגראם

זונטאג דעם 6-טען דעצעמבער.

8.00 — צייט-סיגנאל. 8.18 — פרימארגען קאנצערט. 8.50 — ידיעות. 9.00 — פערוויילונגס-קאנצערט. 11.17 — צייט-סיגנאל, 12,03 — מוזיק פרימארגען (פון קאטאוויץ). 2,00 — רעפארטאזש. 2.20 — מוזיק (פליטען). 2.30 — מוזיק-אודיציע (פון ווילנא). 3.00 — פידעל-קאנצערט. 3.30 — אודיציע פאר דערפער. 4,00 — רעקלאמע קאנצערט. 4.15 — ראטגעבער פאר ספארטלער. 4.30 אודיציע. 5,00 טראנסמיסיע פון האטעל „בריסטאל” אין ווארשא. 7.00 ליטעראַרישע סקיצע. 7.15 רעוועלערסען קאנצערט. 7,25 — טאנץ-מוזיק. 8.20 — ספארט-ידיעות, 8.40 — פאליטישע איבערזיכט. 8.50 — אווענד-ידיעות. 9.00 — אויף די לעמבערגער פריה-ליבע בוואליעס”. 9.30 — קאנצערט געווידמעט דעם פאלקס יום-טוב אין פינלאנד. 10.10 — מוזיק. פאפורי (פון לעמבערג). 10.55 — לעצטע ידיעות און מעטעא-ראלאגישער קאמוניקאט.

1-טע רעטשניצע
מיט שטענדיגע בעטען
פאר כירורגיע פון ציינער, קיהן-באקען און יאסלעס
פון Dr. med.
Sadokierski
פיעטריקאווער 56, טעל. 129-77.
עמפפאנגס-שעה'ן פון 9 פריה ביז 12 ביינאכט.

Dr. med. H. LUBICZ
ספעצ. פאר הויט ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוועכע
האט זיך איבערגעצויגען פון ציגעל-גאס 7 אויף
69 פילסודסקיעגא 69
(רוג נארוטאוויטשא) טעל. 141-32

Dr. med. Trepman
ספעציאליסט פאר טריפער, סיפילים און הויט-קראנקהייטען.
בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע.
זאוואדזקא 6, טעל. 234-12
נעמט אן פון 8-11 נאכמ. און פון 6-8 אוונט.

Doktór M. Kalisz
אנגיוועראזיטעט אין ראסטאק
צאהן-ארצט
סטאמאטאלאג - כירורגיע
פיעטראצקיעגא 7 (זוואנגליצקא)
טעל. 108-26
אויפנאהמס-שעה'ן פון 3-7.

Dr. Wajnberg
ספעציאליסט פאר לונגען, האַרץ און סקלעראָז קראנקהייטען
145 פיעטריקאווער
טעל. 126-02
נעמט אן פון 9-10 פריה, 3-5 8-9 אוו.

Doktór Klinger
ספעציאליסט
פאר וועגערישע, הויט, האאר און סעקסואל-קראנקהייט
Andzrzeja 2, tel. 132-28
נעמט אן פון 9 ביז 11 פ. און פון 6 ביז 8 אוו.

DR. MED.
Markowiczowa
choroby skórne i weneryczne
MONIUSZKI 2
tel. 166-35
Godz. przyjęć 8—9, 4—7 po poł.

Dr. med. LEON FAMILIER
אינערליכע און קינדער - קראנקהייטען
שערפיצן 37 באנעדיקטא 6.
נעהמט אן פון 5—7 נאכמ.

Dr. med.
P. Braun
צוריקגעקעהרט
ספעצ. פאר טריפער. סיפילים און הויט - קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
צעגעלניאנא 4, טעל. 100-57
נעמט אן פון 8—2 מיטאג און פון 4—9 אוו.
ספעציעלער ווארטע-זאל פאר פרויען.
פאר א ונבעמיטעלטע—לעטשניצע-פרייזען.

Dr. med.
M. TAUBENHAUS
צוריקגעקעהרט
ספעציאליסט
פאר אקושעריע און פרויען קראנקהייטען
סטערילייזונג געגען שוואנגערשאפט
גלעווגעשער 11. טעלעפאן 246-09
נעמט אן פון 8—9 פריה און פון 4—8 אוו.

מעבעל שיין, גוט און ביליג
בעקומט איהר אין דעם ניי-ערעפענטען געשעפט
„MEBLODOBR” 23 נארוטאוויטשא 23.

א גרויס צימער
א גרויס פריש רעמאנטירט צימער מיט ליכט און בעקוועהמליכקייט אין צענטער שטאט ביי אן'אינטעליגענטער פאמיליע (פאר א יונג פארפאלק) פון זאפארט איבערצוגעבען. אפערטען אונטער „גרויס צימער” אין דער אדמיניסטר.

Na ferje zimowe
przyjmę freblanki z dziećmi.
Młodzieży szkolnej zapewnić mogą opiekę nauczycielską.
Zgłoszenia na miejscu Sienkiewicza 9 m. 40 między 1—3ą.
PENSJONAT „BELLA“
Wiśniowa Góra, Tel. Nr. 5

וויכטיג פאר יודישע מחותנים!!
מיר מאכען בעקאנט, דאס דער
נייער קאנצערט-זאל
פיראמאוויטשא 3
בעזיצט א הכשר פון שומרי ומזהירי שבת עם ועד הרבנים בלודז, און איז נאך א פולשטענדיגען און הערליכען רעמאנט צו פעררדינגען אויף חתונות און חנוכים צו זעהר צוגענגליכע פרייזען.
בעמ.: דער זאל איז פריי א גאנצן טאג און איז אויך צו פעררדינגען אויף בעלער און אנדערע אימפרעזעס.

DR. MED.
G. GERSZTAJN
ספעציאליסט פאר אויגען-קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
Traugutta 12, tel. 175-10
נעמט אן פון 11—2 און פון 5—8.30 אוו.

וואו האלט עס איצט אין שפאניען

דער בעדייט פון די לעצטע געשעהענישען

וואס עס זאל נישט זיין דער שיקזאל פון דער שטאט מאדריד גופא — איצט זעהט עס אויס זיכער, אז דער בירגער־קריג אין שפאניע האלט נאך ווייט נישט ביים סוף. און אויב נישט ביים סוף, קאן נאך מעהר ווי מעגליך זיין, אז די פאשיסטען זאלען כאפען א מפלה. דער פאשיסטישער „איינשפאציר" אין מאדריד איז נישט צושטאנד געקומען.

ווארים די רעגירונג האט אי מעהר מענשען אי מעהר געלד, ווי די פאשיסטען. עס האט זיי געפעהלט בלויז אמוניציע, מיליטערישע געניטקייט און פיהרערשאפט, ווי אויך די בייעסטע קריג־מאשינען: עראפלאנען, טאנקען און עהנליכעס. דאס האבען זיי ערשט אין די לעצטע וואכען אנגעהויבען צו קריגען. זאלען נאר די לינקע רעגירונגס־כוחות האבען די געלעגענהייט — דאס הייסט צייט — וועט דער שיקזאל פון דעם קריג מוזען זיך א בויג טון לטובת די ארבייטער און פויערים.

פון פערשידענע קוועלען ווערט בעריכטעט, אז ארום און ארום פערמאגען די רעבעלען נישט מעהר ווי דרייסיג־פערציג טויזענד סאלדאטען. די רעגירונג קאן ארויסשטעלען אין פעלד פינף מאל אזוי פיל.

אויב די צייט וועט נאר דערלאזען, וועט די רעגירונג קאנען ארגאניזירען אין פערשידענע טיילען פון דעם לאנד נישט ווייניגער פון פינף ארמעען. יעדע 40 טויזענד שטארק, און דאן וועלען די פאשיסטען שוין זיכער נישט קאנען אזוי לייכט באזיגען. פארקעהרט די שאנסען וועלען אלע זיין אויף דער זייט פון די לינקע, פון די פאלקס־רעגימענטען.

אזוי זעהט דער חשבון אויס ווען די שורות ווערען געשריבען. אבער דער חשבון קאן צוטרייסעלט ווערען דורך א נישט־שפאנישען כח — דורך איטאליע, דייטשלאנד, פארטוגאל.

9 טעג נאך דער בעלאגערונג פון מאדריד האט מען אין בערלין אנגעהויבען רעדען אנדערע, אפענע רייד וועגען דער „שפאנישער לאגע". די היטלער־חברה זענען געווען אזוי זיכער, אז גענעראל פראנקא וועט איינעמען די הויפט־שטאט אז זיי האבען העכסט פרום געווארקעט וועגען דעם, ווי פינקטליך זיי פיהרען דורך די נייטראליטעט־פערפליכטונגען אין דעם בירגער־קריג, און ווי „אנדערע" זענען שרעקליכע פערלעצער. אבער ווען די דערווארטעטע ידיעה וועגען דעם פאלען פון מאדריד האט זיך היבש פערצויגען, איז מען אין דער נאצישער הויפט־שטאט געווארען זעהר נערוועז. מען האט אנגעהויבען רעדען וועגען דעם, אז דייטשלאנד קאן נישט דערלאזען א זיג פון די „רויטע".

איז די פראגע, די וויכטיגסטע פון אלע פראגען: וועלען די פאשיסטישע מלוכות, דאס הייסט איטאליע, דייטשלאנד און פארטוגאל ריזיקירען דירעקט מיט אן אינטערנאציאנאלען קריג, אבי זייער מענש, גענעראל פראנקא, זאל געווינען?

עס וועט נישט נעמען קיין צופיל צייט און די וועלט וועט זיך דערוויסען מעהר פאקטען וועגען דעם, ווי מען האט געשטערט, פשוט סאבאטירט די פערטיידיגונגס־ארבייט פון דער געזעצליכער שפאנישער רעגירונג. עס האט גארנישט געדארפט קומען דערצו, אז פראנקא זאל דערגעהן צו די טויערען פון מאדריד. די מאדרידער רעגירונג האט, ווי געזאגט, געהאט גענוג געלד — מאנכע שאצען די פינאנצען פון דער רעגירונג ביז א טויזענט מיליאן דאלאר — צו ארגאניזירען די בעסטע קאנטער־אטאקע געגען דעם פאשיסטישען אויפשטאנד. פאר טויזענט מיליאן דאלאר קאן מען אין דעם אפענעם מארק קויפען אלץ. נישט בלויז קאנאנען, טאנקען, עראפלאנען — אויך דעם בעסטען מיליטערישען טאלאנט, די געשיקטסטע לופט־פילאטען.

אבער מען האט געשטערט אין דעם דער שפאנישער רעגירונג. נישט בלויז אין יענע הויפט־שטעט, וואו מען וואלט געדארפט זיין פעראינטערעסירט צו שטיצען דעם דעמאקראטישען רעזשים פון שפאניע, נאר אין געוויסע קרייזען פון דער שפאנישער פאלקס־פראנט רעגירונג גופא.

ערשט ווען דער שפאנישער אויסלאנד־מיניסטער דעל וואיא האט סוף סעפטעמבער קלאר געמאכט אין זשענעווע פאר דעם סאוויעטישען אויסלאנדס־קאמיסאר ליטווינאוו, אז דער זיג פון פראנקא'ן וועט מיינען א פערצעהנפאכט גרעסערע און דירעקטע מלחמה־געפאהר פאר סאוויעט־רוסלאנד גופא — ערשט דא האט מען אין מאסקווע בעשלאסען נישט צו שווערען זיך אזוי הייס ביי דער הייליגער נייטראליטעט.

דער אמת'ער שליסעל צו דעם גאנצען בלוטיגען פלאנטער אין שפאניע ליגט אבער פארט אין די הענד פון ענגלאנד. בלום'ס רעגירונג אין פראנקרייך וועט זיך נישט דערוועגען צו טון א ריהר אהן לאנדאנ'ס סאלידאריטעט. אין מאסקווע וועט מען אויך איבער אלץ זיך רעכענען דערמיט, וואס עס וויל און ווי עס טוט לאנדאן — און דאן פאריז.

נאר אין לאנדאן הערשט א היבשע צוטומלעניש. עס איז דער טארי־רעגירונג שלעכט אזוי און אזוי. זאל דער פאשיזם זיגען, וועט דאס זיין א נצחון פאר מוסאליני'ן, און די בריטישע אינטערעסען אין דעם מיטעללענדישען ים קאן קיין געזונד דערפון נישט צוקומען. זאל אבער פראנקא פערלירען, קאן דאך אין מאדריד געשאפען ווערען אנ'אמת'ע סאציאליסטישע רעגירונג. און דאס איז אוודאי נישט גוט פון שטאנדפונקט פון די בריטישע אימפעריאליסטען.

דערווייל אבער האבען די שפאנישע מאסען ארויסגעוויזען אהן א שיעור העלדישקייט, מעהר ווי עס האט זיך געוואלט עס איז פאשיסט געקאנט חלומ'ען. אט די העלדישקייט קען נאך אלץ א קעהר טון מיט די פיס ארויף אלע פאשיסטישע האפענונגען. עס איז פון יענעם סארט העלדישקייט, וואס האט שוין נישט איינמאל געזיגט — קעגען אלע שווארצע און ברודיגע שטערונגען.

א. גלאנץ.

ווירטשאפטליכער אינטערווענציאניזם אין ארץ־ישראל

איז איינס פון די וויכטיגסטע אויפגאבען

אייניגע עקאנאמיסטען פערזיכערען, אז די צייט פון ווירטשאפטליכע עקספאנסיע אין ארץ־ישראל איז אדורך. לויט דער מיינונג פון די דאזיגע עקאנאמיסטען האט די דייטשע עליה געגעבען ארץ־ישראל אנ'אויסערגעוועהנליכען ווירטשאפטליכען שאנס און עס איז ווייניג וואהרשיינליך, אז אזא „גליק" זאל זיך נאך אמאל איבערחזרן. איך לייקען נישט, אז די דייטשע עליה איז געווען איינע פון די פאקטארען פון דער ענטוויקלונג פון ארץ־ישראל אין די לעצטע דריי יאהר, אבער נאר איינער פון די פאקטארען און דאס איז נישט דער וויכטיגסטער. ערשטענס דערפאר נישט דער וויכטיגסטער און דעצידירענדער פאקטאר, ווייל דער דייטשער קאפיטאל איז נישט געווען אזוי גרויס ווי מען וויל אונז איינרעדען. צווייטענס האט ער נישט אזוי בעפרוכפערט ארץ־ישראל, ווי ער האט געדארפט בעפרוכפערן. די בעלי יועצים פון די דייטשע יידען אין ארץ־ישראל זענען נישט געווען זייערע בעסטע וועג־ווייזער. שוין איצט ווייזט זיך ארויס אז די העברה אין דער פארם אין וועלכער זי איז געווען ארגאניזירט און געפירט וועט ווערן דער קוואל פון ענטוישונג פאר די דייטשע יידען אין ארץ־ישראל און די פיהרער פון דער דייטשער „העברה" וועט מען מיט רעכט בעשולדיגען. אז זיי האבען גורם געווען דאס עס זענען פערשטאפט געווארען אלע קאנאלען, וואס פיהרען פון דייטשלאנד קיין ארץ־ישראל, אז זייער קאלעקטיוויסטישע איינשטעלונג האט צו טייער געקאסט די דייטשע יידען און אויב עס ווערט שוואכער דער קאפיטאל־צופלוס פון דייטשלאנד קיין ארץ־ישראל, איז עס נישט אהן דער שולד פון די פיהרער פון דער „העברה".

איך ווייס נישט יעצט עס וועט קלאר ווערען, אז די פארטייאישע איינשטעלונג אין דעם אנפיהרען מיט'ן קאפיטאל פון די דייטשע יידען איז נישט געווען קיין וואוילטאט פאר דער פאליטיק פון צופלוס קאפיטאלען און פאר דעם אויפבוי פון לאנד. אבער עס אונטערליגט נישט קיין ספק, אז מען האט שלעכט געבאלעבאטעוועט מיט'ן יידישען קאפיטאל, וואס איז געקומען פון דייטשלאנד. און אז די סיסטעמאטיקער און ארגאניזאטארען, וועלכע מען האט געזעהן אין די דייטשע יידען האבען פערפיהרט.

דעריבער איז זייער מיינונג פאר אונז נישט מאסגעבענד, ווען מיר שטעלען די הארסקאפען אויף דער צוקונפט און דיסקוטירען, וועגען ווייטערדיגער ווירטשאפטליכער ענטוויקלונג פון ארץ־ישראל. איך לייקען נישט, אז די ווירטשאפטליכע עקספאנסיע איז אפגעשטעלט געווארען, איך בין אויך מודה, אז עס איז נויטיג א גרינדליכע רעארגאניזאציע עס איז שלעכט אז מיר מוזען אדורכפיהרען א רעארגאניזאציע אין דער צייט פון פאליטישער אונזיכערקייט. און וואס איז נאך ערגער אין א צייט ווען מיר דיספאנירען נישט מיט געהעריגע אינטערווענץ פאנדען. דער אויפבוי פון ארץ־ישראל איז פון ערשטען מאמענט געפיהרט געווארען מיט נאציאנאלע פאנדען. עס זענען געווען יאהרען, אין וועלכע דער נאציאנאלער קאפיטאל האט נישט געשפילט די זעלבע ראלע, וועלכע ער האט געהאט אין די ערשטע צעהן יאהר פון אויפבוי פון לאנד. פריוואטער קאפיטאל האט בעפרוכפערט דאס לאנד, האט געבויט, אינוועסטירט אינטענסיפיצירט. מיר זענען געווען צופרידען. מיר האבען פערגעסען. אבער מען האט נישט געוואוסט, אז אין ווירטשאפטליכע קריזיסען, וואס מוזען זיין אויך זענען א נארמאלע ערשיינונג, זוכען די ווירטשאפטליכע ספערען, מיד פון קריזיס אונטערשטיצונג און קומען צו די רעגירונגען מיט דער ביטע וועגען הילף און אינטערווענץ, מיר האבען נישט געוואוסט אדער האבען נישט געוואלט וויסען, אז אזא מאמענט פון מידיגקייט און ערשעפונג מוז קומען אויך אין ארץ־ישראל.

מיר ווייסען, אז אויך מלוכות זענען אפט נישט צוגעגרייט צו אינטערווענצען. אבער א מלוכה קען זיך אין משך פון א קורצער צייט איינשטעלן אויף אנ'אינטערווענץ. איך געה אין דעם פאל נישט אריין אין דעם, אז די ביוראקראטיע געהט זעהר גערן איין אויף א אינטערווענץ פאליטיק, ווייל דאס פערשטארקט איהרע השפעות און בעדייטונג. מעגליך, אז די ביוראקראטיע פון דער עקזעקוטיווע איז נישט בעסער און נישט ערגער פון דער ביוראקראטיע אין די מלוכות. דער אונטערשיד איז נאר דער, אז מיר קענען נישט ארויפלעגען קיין שטייערען מיר קענען למשל נישט געבען קיין גאראנטיעס אויף צו פערזיכערען עקספארט קרעדיטען, מיר קענען נישט געבען קיין ארויספיהר פרעמיעס, די עמיסיע באנק געפינט זיך נישט אונטער אונזער איינפלוס, מיר קענען נישט פיהרען קיין פאליטיק פון אינפלאציע־קרעדיטען. און דאך מוזען מיר אין געוויסע מאמענטען פיהרען א אינטערווענץ פאליטיק. איך ווייס, אז מען וועט זאגען, אז אינטערווענץ־פאליטיק פיהרט צו א פלאן־ווירטשאפט פאליטיק, ווער ווייסט צי דער מאנגעל אין א פלאן ביים ווירטשאפטליכען אויפבוי איז נישט ארויס די נויטווענדיגקייט פון אינטערווענץ.

מיר געפינען זיך אין דעם מאמענט אין ארץ־ישראל אין דער עפאכע פון רעארגאניזאציע פון דעם וואס איז געשאפען געווארען, מיר זוכען בייטוועגען, בכדי צו ענדערען דער איצטיגער סיסטעם פון אונזיכערקייט, אזא צושטאנד פון אונזיכערקייט קען מעהר נישט אויפגעהאלטען ווערען. אז יעדעס האלבע יאהר זאלען זיין אין ספק צי עס וועט זיין אנ'אימיגראציע און ווי גרויס וועט זי זיין, ווייל פון דער עמיגראציע זענען אפהענגיג די ווירטשאפטליכע פלענער, די פריוואט איניציאטיוו און אינוועסטיציעס, דאס אנגאזשירען זיך פון קאפיטאל. דער איצטיגער מאמענט איז אויך, צוליב פאליטישע סיבות, א איבערגאנגס־מאמענט. אזא מאמענט לעגט ארויף אויף דער אנפיהרונג גרויסע אינטערווענציע פליכטען, בכדי נישט צו דערלאזען צו א ווירטשאפטליכען צוזאמענבראך.

איך קען נישט זאגען, אז די עקזעקוטיווע איז צוגעגרייט צו א אינטערווענץ־פאליטיק. זי האט זיך אליין נישט צוגעגרייט און האט נישט צוגעגרייט די יידישע געזעלשאפט, זי האט נישט אויפגעקלעהרט וועגען דער נויטווענדיגקייט פון גרויסע אינטערווענצען אין מאמענטען פון איבערברוך. איך האב דעם איינדרוק, אז אין דער לעצטער אקציע האבען מיר נישט דייטליך געזעהט, אז דאס ווירטשאפטליכע לעבען פאדערט נאציאנאלע הילף, אז מען מוז טראכטען אפילו וועגען רעטונגס־קרעדיטען.

מיר האבען עס נישט געזאגט דייטליך די יידען פון פערשידענע לענדער. עס איז געקומען די צייט בכדי דאס קלאהר צו זאגען. יידען וואוינען אין לענדער אין וועלכע די רעגירונגען פיהרען אינטערווענץ־פאליטיק און זיי וועלען אונז פערשטעהן.

ווען מיר אנאליזירען דאס, וואס עס קומט איצט פאר אין ארץ־ישראל, ענדערונגען און פערוואנדלונגען, ווען מיר בעטראכטען די דעפאזיטען אין די בענק, זעהען מיר א קאלאסאלען גלויבען אין ארץ־ישראל, טראץ דער מאמענטאנער צוריקגעהאלטענקייט, ווען מיר וואלטען געקענט מאכען געוויסע עפענטליכע אינוועסטיציעס, וואלטען מיר געשאפען פראדוקציע־מעגליכקייטען פאר'ן פריוואטען קאפיטאל. איך בין זיכער, אז דאן וואלטען זיך די איצטיגע אינטערווענצען, וואס ווערען געפאדערט דורך געוויסע פריוואטע אינסטיטוציעס, אלס וואוילטאט פאר'ן גאנצען לאנד. 3

אויף דער ציוניסטישער ארגאניזאציע פאלט די פליכט אנצוהויבען א פאליטיק פון פלאנמעסיגער אינוועסטיציע דורך פינאנסירען גרויסע ארבייטען, ארגאניזירען ארבייטען, מאכען בעשטעלונגען אין דער געהעריגער צייט.

אויב מיר וועלען דאס מאכען, וועלען מיר אויסמיידען ערשיטערונגען, מיר וועלען שאפען א הערמאניע פון די בעדערפענישען, וואס וועט האבען אויך א גוטע השפעה אויף דער פריוואט איניציאטיוו אין דער פראגע פון ארגאניזירען און אויספיהרען אינוועסטיציע־ארבייטען לויט'ן פלאן.

ווען די ציוניסטישע אנפיהרונג וועט דאס פערשטעהן, וועט זי בעוויזען אויפצוקלערען אויך די יידישע געזעלשאפט אין אינטערעס פון דער כסדר'דיגער און געזונדער ענטוויקלונג פון ארץ־ישראל.

ד״ר פ. ראטענשטרייך.

אלעקסאנדער יאנאי

יוד. קעניג וואס איז אויך געווען א כהן גדול און דערפירט צו בלוטיגע בירגער־קריג אין א״י מיט 2000 יאהר צוריק

פון חיים שויס

— 2 —

יהודה אריסטאבול איז געשטארבען נאך א רעגירונג פון בלויז איין יאהר. אין אט דעם איין יאהר האט ער בעוויזען צו לאזען א גוטען נאמען ביי די גוים, די גריכען, און זעהר א שלעכטען נאמען ביי יודען. ער דער אור־אייניקעל פון מתתיהו האט גאר פערגעסען אן דעם פער'עקשנ'טען קאמף, וואס די חשמונים־ברידער האבען געפיהרט געגען די העלעניזירטע יודען, און איז אליין געווארען א העלעניזירטער יוד און געזוכט צו פערשפרייטען גריכישע קולטור און מנהגים אין ארץ־ישראל. די יודישע מלוכה האט ער, אמת טאקע, א סך פערגרעסערט. ער האט איינגענומען גליל און געצוואונגען די איינוואוינער מיט געוואלד זיך מגייר צו זיין און צו היטען יודישקייט. אבער די פרומע יודישע מאסען, די אנהענגער פון דער פרושים־פארטיי, האבען נישט געוואלט קיין מלוכה. א מלך האט געמוזט זיין א פרינץ פון דוד'ס הויז און א כהן־גדול האט נישט געטארט זיין א טיראנישער הערשער, ווי יהודה אריסטאבול.

אבער אנשטאט צו בעסער, איז עס געגאנגען צו ערגער מיט דער מלוכה פון די חשמונאים. נאך ווייניגער ווי פאר יהודה אריסטאבול האט זיך געפאסט פאר זיין ברודער און נאכפאלגער, אלעקסאנדער ינאי, צו טראגען די קרוין און דעם פורפור־מאנטעל פון דעם כהן־גדול און אריינצוגעהן יום־כפור אין קודש־הקדשים.

— 3 —

א כהן גדול, וועלכער האט נישט געקאנט לעבען אהן א שלאכטפעלד

ווען יהודה אריסטאבול איז געשטארבען, האט זיין פרוי, סאלאמע אלעקסאנדרא, ארויסגעלאזען די ארעסטירטע ברידער פון געפענגניש און אוועקגעזעצט דעם עלטסטען פון זיי, אלעקסאנדער ינאי (יאנאי) אויפ'ן טראן אלס מלך און כהן־גדול. זי האט אויך גלייכצייטיג מיט איהם חתונה געהאט.

די צוויי קרויבען פון די חשמונים האט איצט געקראגען א מענש מיט א נאטור פון א סאלדאט; א מענש, וועלכער האט זיך געפיהלט אין דער היים נאר אויף דעם שלאכטפעלד אדער אין א לאגער צווישען זיינע געדונגענע זעלנער. פאר די פריהערדיגע חשמונים איז מלחמה געווען אנ'נויטווענדיגע שלעכטס; פאר אלעקסאנדער ינאי אבער איז מלחמה געווען א פערגעניגען. דאס איז געווען די איינציגע בעשעפטיגונג, אין וועלכער ער האט זיך אויסגעלעבט. ער האט שטענדיג געמוזט פיהרען א מלחמה. אויב נישט געגען גוים, איז אפילו געגען יודען. גאר אהן א מלחמה האט ער נישט געקענט לעבען. נישט אומזיסט האט זיין טאטע, יוחנן הורקנוס, איהם פיינט געהאט און איהם קיינמאל אויף די אויגען נישט צוגעלאזען.

ווי נאר אלעקסאנדער ינאי איז ארויף אויפ'ן טראן, האט ער באלד אנגעהויבען א מלחמה, און ער האט זיך אזוי פערפלאנטערט אין פאליטישע אינטריגעס, אז עס האט געהאלטען דערביי, עס זאל ווערען אויס יודישע מלוכה אין ארץ־ישראל, זאל ווידער ווערען א פראווינץ פון דעם עגיפטיש־גריכישען קעניגרייך.

דער מערב'דיגער טייל פון ארץ־ישראל האט דעמאלט שוין איינגאנצען געהערט צו דער מלוכה פון די חשמונאים. אנ'אויסנאהם זענען געווען אייניגע שטעט ביים ים, העלעניסטישע שטעט, מיט א גריכישער בעפעלקערונג. די דאזיגע שטעט האבען נישט געהערט צו דער יודישער מלוכה, און אלעקסאנדער ינאי האט געוואלט זיי איינבעהמען.

די סירישע מלוכה איז אין יענער צייט געווען זעהר אפגעשוואכט, ווייל צוויי ברידער, צוויי פרעטענדענטען אויף דער קרוין, האבען זיך דארטען ארומגעריסען צווישען זיך. האבען צוויי פון די שטעט ביים ים־ברעג אין ארץ־ישראל זיך דערקלערט פאר פרייע רעפובליקען. דאס איז געווען עזה און עכו (עכו האט דעמאלט געטראגען דעם גריכישען נאמען פטאלעמאאיס).

האט אלעקסאנדער ינאי ארויסגעמארשירט מיט זיין חיל און בעלאגערט עכו. די בירגער פון דער שטאט האבען פון דער סירישער מלוכה נישט געקאנט דערווארטען קיין הילף געגען די חשמונאים. האבען זיי זיך געווענדעט צו עגיפטען נאך הילף, און עס האט זיך אנגעהויבען א געפעהרליכער פאליטישער פלאנטער פאר אלעקסאנדער ינאי.

אין עגיפטען האבען דעמאלט א קעניגין און א קעניג, א מאמע און א זוהן, זיך ארומגעריסען וועגען דער הערשאפט. די גריכישע מלכים אין עגיפטען האבען אלע געהייסען פטאלעמעאוס (תלמי) און די מלכות האבען כמעט אלע געהייסען קלעאפאטרא. געהערשט איבער עגיפטען און דער זוהן, וועמען זי האט פערטריבען, האט געהערשט איבער דעם אינזעל ציפערן. האבען די בירגער פון עכו זיך געווענדעט צו פטאלעמעאוס'ן אין ציפערן, ער זאל קומען זיי העלפען געגען אלעקסאנדער ינאי. פטאלעמעאוס איז געקומען מיט א שטארקער ארמעע און אלעקסאנדער ינאי האט געמוזט זיך צוריקציהען פון דער בעלאגערונג.

אלעקסאנדער ינאי האט איצט איינגעזעהן, אז מיט א מלחמה אין אפענעם פעלד וועט ער גאר נישט אויספיהרען. און ער האט געזוכט צו צעשלאגען פטאלעמעאוס'ן מיט פאליטישער רמאות. ער האט עפענטליך געשלאסען מיט איהם אנ'אליאנס, א בונד פון פריינדשאפט און אין געהיים האט ער געפיהרט פערהאנדלונגען מיט קלעאפאטרא'ן, זי זאל קומען העלפען צושלאגען איהר זוהן.

אבער פטאלעמעאוס האט זיך באלד דערוואוסט דערפון און ער האט געבראכען דעם בונד מיט אלעקסאנדער ינאי און ארויסגעמארשירט מיט א חיל געגען איהם. ער האט איינגענומען און אויסגעראבעט שטעט אין גליל, און אין אנ'אפענער שלאכט אין עבר־הירדן איז דאס יודישע חיל צושלאגען געווארען

(פארטזעצונג קומט)

דאס אייביגע מיטעלאלטער

וועגן גייסט פון אונזער צייט

פון ש. ראָזענפעלד

בײַ יעדען גרויזאַמען פערמעסט פון אונזערע שונאים טענען אונז ; בײַ יעדען גרויסען אומגליק, וואָס זיי ברענגען אויף אונז און בײַ יעדער טיערעל־ישער בעהאנדלונג, וואָס זיי בעהאנדלען אונז קומען מיר אַרוים קעגען זיי מיטן פּאַרוואורף, אַז סטײַטש, עס איז דאָך אַנ׳אומקעהר צום מיטעלאַלטער !

אין אויסער דעם, וואָס עס איז פּשוט נאַאיוו פאַרצוואַרפען דעם קאַזאַק, אַז ער איז אַ גנב, איז דער גאַנצער פּאַרוואורף געשטיצט אויף אַ טעות.

וואָרים ווי קאָן מען רעדען פון אַן „אומקעהר" אַהין, פון וואַנען מ׳איז נאָך קיינמאָל נישט אוועק ?

דערהויפּט נישט, ווי־ווײַט עס האַנדעלט זיך וועגען יודישער לאַגע און וועגען בעהאַנדלען די יודען אין מזרח־אייראָפּע. אפילו אין מערה קולטורעלען מערב־אייראָפּע, האָט אויך דאָס פינסטערע מיטעלאַל־טער פאַר די יודען געדויערט מיט דריי־פיר הונדערט יאָהר מעהר צו לענגער, ווי פאַר די נישט־יודען.

ווײַט אין דער צײַט אַריין, וואָס הייסט בײַ דער וועלט: „רענעסאַנס־צײַט" — די צײַט פון אויפלעבען, די צײַט פון שטרעבען צו פרײַהייטליכען רעכ־טען און שאַפען און לעבען ; ווײַט אין דער צײַט אַריין, וואָס הייסט אויך : „נײַע צײַט", און זאָל בעטיר־טען אַפּנייג פון די אַלטע צײַטען, מיט זייערע ברוד מאָלע מידות, לעבענס־נאָרמען און דזשאַנגעל בעציה־הונגען צווישען מענש און מענש — איז בנוגע צו יודען אַלץ געבליבען בײַם אַלטען. און נישט איז מען געבליבען בײַם אַלטען, נאָר מ׳האָט דאָס אַלטע ווייטער געשפּיצט... גענוג צו דערמאָהנען דעם היסטאָרי־שען פאַקט, אַז, למשל, „די געלע לאַטע". וואָס יודען האָבען לאַנגע יאָהרען געמוזט טראָגען, שטאַמט נישט פון מיטעלאַלטער, נאָר ערשט פון דער רענעסאַנס־צײַט, און דאָס זעגען נישט די איינציגע פאַקטען אַזעלכע.

מיר רעדען פון מזרח־אייראָפּע.

נו, איז דען דאָס צאַריסטישע רוסלאַנד, בכלל אונז נישט געווען עכט־מיטעלאַלטערליך ? איז דען איהר ספּעציעלע געזעצגעבונג וועגען אונז און איהר געריכטליכע גערעכטיגקייט וועגען אונז נישט בעזוען ביז די לעצטע צײַט פון איהר עקזיסטענץ, ריזעלבע, וואָס אין פערהאַמטען מיטעלאַלטער ? האָט דען נישט די צאָהל פּאָגראָם־קרבנות אונזערע אין צאַריס־טישען רוסלאַנד איבערגעשטיגען אונזערע קרבנות צו די גוטער פון פינסטערניש אין מיטעלאַלטער ?

געוויס מיטעלאַלטערליך ! פונקט אַזוי פריער און פונקט אַזוי ווי די מיטעלאַלטערליכע הערשער, פלעגען האָבען בעראטהונגען וועגען דעם : צי זאָל מען די יודען פונם איינעם אָדער אַנדערען אָרט סתם אַרויס־טרײַבען אָדער פריהער פּאָטהאָמירען און בערויבען, אָדער גאָר אויסקוילען, אין דיזעלבע טערמינען ווערט איצט אויך בעהאַנדעלט די יודישע פראגע.

און אויב איהר ווילט, איז אפילו אין פערהאַמ־טען מיטעלאַלטער נישט צו געפינען קיין פערגלייך צו די היינטיגע וועלכע הערלויבען זיך אין זייער־טרויסען טלוסטען צו יודישען פערמעגען.

עס פלעגט טרעפען אין מיטעלאַלטער, און אפילו שפּעטער אַז אַ קעניג, אַ בישאָף, צי אַ גראַף האָט אַרויסגעטריבען זײַנע יודען, אין דער וועלט אַריין וועריוויסט צוליב וואָסערע קאַפּריזען ; עס פלעגט טרעפען אַז אַ קעניג, אַ בישאָף, צי אַ גראַף פלעגט אַר־רויסטרײַבען זײַנע יודען און נישט הערלויבען זיי מיטצונעהמען מיט זיך פון זייער פערמעגען, וואָס אַ האָר איז ווערט געווען. עס פלעגט אפילו טרעפען, אַז אַן „אייגענטימער" פון יודען פלעגט, פאַר אַ געווי־סער סומע, פערדינגען זײַנע יודען צו אַנ׳אַנדערען, צו עקספּלואַטירען זיי. אין משך פון דער צײַט האָט זייער נײַער בעלהבית געקענט שינדען פון זיי ווי־פיל הויטען ער האָט נאָר געקענט ; רײַסען פון זיי אָפּצאָהלען, וויפיל עס איז איהם נאָר אײַנגעפאַלען, און מיט וואָסערע מיטלען עס איז איהם אײַנגע־פאַלען.

מאָהד און רויב און טעוואלד און פּאָגראָמען נישט אויסגעשלאָסען, און אַזוי פלעגט עס אויך געשעהען.

עס האָט אָבער קיינמאָל נישט געטראָפען אַז אַ פערשטאַלטענער „אייגענטימער" פון יודען, און מי־טעלאַלטער, זאָל זיך ווענדען צו אַנדערע „אייגענטימער", מיט דער בקשה, זיי זאָלען איהם העלפען קיינע יודען אַרויסטרײַבען, און איהם בעלוינען דער־פאַר. קיינמאָל האָט עס אויך נישט געטראָפען, אַז אַזאַ „אייגענטימער" פון יודען, וואָס וויל זיי אַרויס־טרײַבען פון לאַנד הויל־נאַקעט און אַפּרויבען זייער פערמעגען, זאָל האָבען די חוצפּה צו פערלאַנגען, אַז פיר־עומדע יודען, אויסלענדישע, זאָלען איהם מענ־ליך מאַכען זיין רויב־גירוש דורכצופיהרען, און איהם דעקען דעם שאַדען, וואָס דער גירוש וועט איהם מאַ־כען, וואָרים אַזוי פיל שכל האָט געהאַט יעדער מיטעל־אַלטערליכער טיראַן, אַז וואו דער גירוש פון יודען האָט איהם געקענט מאַכען שאַדען, האָט ער קיין גירוש נישט געמאַכט... און קיינמאָל האָט קיין מיטעל־אַלטערליכער הויב־טיראַן זיך נישט הערלויבט אָפּען און פרײַ צו דערקלערען פאַר דער גאַנצער וועלט אַז אַזוי ווי ער וויל האָבען דאָס יודישע פערמעגען, דערפאַר וויל ער די יודען אַרויסטרײַבען און זייער פערמעגען לאָזען פאַר זיך, זיי פלעגען דאָס טון. די וועלט האָט עהנליכע גירושים אַזוי פערשטאַנען. אָבער אָפען געזאָגט, האָט עס דער טיראַן נישט גע־זאָגט.

שפּירט זיך דאָ נישט נאָר אַ פיל העכערע לופט ווי אין אייגענטליכען מיטעלאַלטער ? און צו דאַרף מען נאָך דערמאָהנען דײַטשלאַנד עסטרײַך, אונגאַרן, עסטלאַנד, פינלאַנד א. א. ?

אָבער די מיטעלאַלטערליכע פעסט, וואָס פער־סמ׳ט אונז דאָס לעבען, איז דאָ אומעטום, וואו זי איז שטאַרקער און נעפעטרליכער און וואו שוואַכער און דערטרעגליכער — אָבער פאַראַן איז זי אומעטום, פעהלען פעהלט זי אין ערגיץ נישט און קיינמאָל נישט.

און טרעגער האָט זי און טרעגערטע פון איהר פערמאָגט זי אויף דער גרויסער וועלט הונדערטער מויזענדער, אויב נישט נאָך מעהר...

אפשר זיי, די בעסערע צווישען אונזערע שכנים איבער דער וועלט, קענען רעדען פון „אומקעהר" זיך צום מיטלאַלטער — ווייל זיי, פאַר זיך, זענען שוין איינמאָל אַרויס פון איהם : זיי האָבען איינמאָל זיך בעפרײַט פון דער מיטעלאַלטערליכער שווערער פעסט. אָבער מיר ? אין די קנאַפּע פופצעהן הונדערט יאָהר, פון זינט אַן מ׳רעכענט דאָס מיטעלאַלטער, איז דאָס יודענטום בכלל קיינמאָל נישט געווען פרײַ פון איהר. טאָמער האָט זי שטיקעל אין איין יודישען ווינקעל נישט געווילדעוועט, האָט אין דערזעלבער צײַט, געווילדעוועט אין אַנ׳אַנדער ווינקעל, גאַנץ אַרויס פון איהר ווירקונגסקרייז איהר פערגיפטעטער אַטמאָספער, זענען מיר נישט, און גאַנץ פערשוואונדען פון אונזער לעבען איז זי אויך קיינמאָל נישט.

און קומען מיר אַזוי אָפט צו דער ביזער מיטן פּאַרוואורף : „סטײַטש, מיר קעהרען זיך אום צו דעם מיטעלאַלטער", מאַכען מיר אַ טעות, וואָרים מיר זענען נאָך קיינמאָל פון מיטעלאַל־טער נישט אַרויס. מיר שטעקען אין איהם, ווי מיר האָבען אין איהם געשטעקט די קנאַפּע 15 הונדערט יאָהר, פון זינט אַן די מיטעלאַלטערליכע פעסט האָט אָנגעהויבען פערגיפטען די וועלט.

לאָמבראָזאָ

צו זיין 100־יאָהריגען געבוירען־טאָג

פון ד״ר א. ווירשובסקי

אין דעם אַרטיקעל וועגען דעם איטאַליענישען יוד — דעם בעריהמטען פּסיכיאַטאַר צעזאַרי לאָמ־בראָזאָ, ווערט באַר פערביגעהענדיג, אין 2 שורות, דערמאָהנט דער ספּעציעלער געביט פון זיין שאַ־פונג — אַנטראָפּאָלאָגיש־קרימינאַליסטישע לעהרע, ווי אויך זיין וויכטיג ווערק וועגען אַנטיסעמיטיזם. איך געפין פאַר נויטיג די דאָזיגע 2 ענינים עטוואָס גענויער אויפצוקלערען.

ביז׳ן פאָריגען יאָהרהונדערט האָט געהערשט די איבערצייגונג, אַז דער גוף און די נשמה זענען 2 אָפּגעזונדערטע סובסטאַנצען לחלוטין איינע פון דער אַנדערער אומאָפּהענגיג. די דאָזיגע קאָנצעפּציע האָט זיך אַ וואַקעל געטון גאָר אין ענדע פון 18־טען יאָהרהונדערט ראשית אין פראַנקרייך. ווען מען האָט גענומען איינזעהן, אַז די סביבה איצבט אויס אַ השפּעה אויף דעם פּסיכישען לעבען און אַז אויך פערברעכערישקייט קאָן זיין אָפּהענגיג פון סאָציאַלע סיבות. אין 19־טען יאָהרהונדערט האָבען איינציגע פאָרשער גאַנץ בעשיידען אַנגעמערקט די אָרגאַנישע יסודות פון פערברעכערישקייט, אָבער גאָר ווייט און גאַנץ דרייסט האָט אין דער דאָזיגער ריכטונג אָוואַנסירט לאָמבראָזאָ, וועלכער האָט אין יאָהר 1876 פּראָקלאַמירט די לעהרע פון אָרגאַנישער פערברע־כערשאַפט, דהיינו די אַנטראָפּאָלאָגיש־קרימינאַליס־טישע תורה. לויט וועלכער די בייגונגען צו פער־ברעכערישע מעשים וואָרצלען אין דער אַנאַטאָמיש־פיזיאָלאָגישער סטרוקטור פון פערברעכער. די דאָ־זיגע נייע קאָנצעפּציע האָט צוגעצויגען די אויפ־מערקזאַמקייט פון געלעהרטע אין פיל לענדער און האָט געגעבען דעם אימפּולס צו שאַפען אַ רייה זשורנאַלען, וועלכע האָבען בעהאַנדעלט דאָס דאָזיגע פּראָבלעם.

ווי ווייט די נייע לעהרע פון פּראָפ. לאָמבראָזאָ האָט פעראינטערעסירט די וויסענשאַפטליכע וועלט, בעווייזט דער פאַקט, וואָס גאַנצע 4 אינטערנאַציאָ־נאַלע קאָנגרעסען זענען ביז׳ן ענדע פון 19־טען יאָהרהונדערט צוזאַמענגערופען געוואָרען, כדי אַרומ־צורעדען די פאָרשונגען אויף דעם געביט. אמת, די נייע לעהרע פון לאָמבראָזאָ האָט אַרויסגערופען אַ שאַרפע געגנערשאַפט צווישען די יוריסטען, אָבער וויכטיג איז שוין געווען דער עצם־פאַקט, וואָס לאָמבראָזאָ האָט בעוואויזען די פאָרשער טיפער אַריינצודרינגען אין תוך פון פערברעכערשאַפט און איינצוזעהן, אַז ס׳איז דאָ אַ געוויסע קרובה׳שאַפט צווישען פּסיכיש־אומנאָרמאַלע נפשות און פערברע־כערישע טיפען.

והשבית, דער בעריהמטער איטאַליענישער יוד. פּסיכיאַטאַר און אַנטראָפּאָלאָג לאָמבראָזאָ האָט זיך אַרויסגעוויזען אַלס דער פּאָסיגסטער געלעהרטער, וועלכער איז אין יאָהר 1893 אויסגעוועהלט געוואָ־רען דורך אַ פראַנצויזישען זשורנאַל ווי אויך גלייכ־צייטיג דורך דעם דייטשען זשורנאַל „נייע פרייע פּרעסע" אָנצושרייבען אַ ווערק אין ברייטערן פער־נעהם וועגען אַנטיסעמיטיזם. עס איז כדאי צו בע־מערקען, אַז אין פּוילען געפינט זיך דער איינציגער עקזעמפּליאַר פון דעם דאָזיגען ווערק אין דער דייט־שער שפּראַך אין דער מלוכה׳שער ביבליאָטעק פון פּוזנאַן. ווייל ווען מיט אַ דריי יאָהר צוריק האָב איך פון דער היגער ביבליאָטעק געוואָלט דאָס ווערק בע־קומען, האָט מען זיך געווענדעט צוליב דעם אין אַלע פּוילישע אוניווערזיטעטס־ביבליאָטעקען און בע־קומען באַר פון פּוזנאַן און מיר אויף אַ קורצע צייט דאָס בוך אויסגעליען.

לויט לאָמבראָזאָ דערגרייכט דער אורשפּרונג פון אַנטיסעמיטיזם צו די צייטען פון אַלטען רוים. די רוימער האָבען געהאַסט די יודען אַלס שעפער און טרעגער פון אַ געגענזעצליכער וועלט־אַנשויאונג וועמענס זיטען, מנהגים און מידות ס׳זענען געווען אַ בולטער ווידערשפּרוך צו זייער אייגענעם לעבענס־אַרט. שוין אין יענער צייט ענטפּלעקט זיך דער אַנטיסעמיטיזם אין העכסט די מאַסען געגען יודען אין די גרעסערע שטעט, ווי רוים, אַנטיאָכיע און אַלעקסאַנדריע. שוין די אַלטע רוימישע שריפט־שטעלער טאַציט און יובענאַל זאָגען זיך אַרויס מיט עמפּערונג, אַז די מנהגים פון שבת און מילה „פער־יודישען" די וועלט. דער ווידערשטאַנד פון שלים געגען רוים האָט באַך מעהר פערשאַרפט דעם אַנטאַגאָניזם צווישען די צוויי געגענזעצליכע שט... מונגען. מען דאַרף אויך צוגעבען, אַז פון ... פון יודאַאיזם איז דאָך ענטשטאַנען דאָס קריסטענ־טום, וואָס האָט צושטערט די רוימישע וועלט־מאַכט און לאָמבראָזאָ מיינט, אַז דער רוימישער קלער... האָט אין מיטעלאַלטער בעהערשט דאָס גייסטיגע לעבען פון אייראָפּע, האָט מיטגעווירקט צום ...עלען כאַראַקטער פון יודען־האַס.

אַלזאָ, די פערשפּרייטונג פון מאָדערנעם אַנטיסעמיטיזם דאַרף מען ראשית אויפפאַסען אַלס ... ווי סטישען אָפּקלאַנג, אַלס איינגעוואָרצעלטע ... אין דער פּסיכיק פון נייע דורות, וואָס שטאַמען פון אונזערע אַמאָליגע פערפאָלגער. אין דער ... דאַרף מען צוגעבען אויך אַנדערע אויפרייצענדע מענטען, דהיינו די דיפערענצען אין מנהגים (שחיטה, מילה, כשרות, מצה א.אַז ו) עקאָנאָמישע ... רענץ, פערשידענער דיאַלעקט. דער פערשאַ... מאָדערנער נאַציאָנאַליזם בעגינסטיגט אויך דאָס ... האַס און שנאה. דער אַנטיסעמיטישער באַציל ... עקזיסטירט שוין זייט הונדערטער יאָהרען, ... שטאַרקט צייטענווייז זיינע פאַזיגע פּראָדוקטען, ... מעגדיג אַנ׳עפּידעמישען כאַראַקטער אין ... מיט די באַצילען פון פערשידענע קראַנקהייטען ... געפינען זיך הגם איבעראַל אין לאַטענטען, ... שלעפערטען צושטאַנד, פיהרען פון צייט צו ... צום אויסברוך פון שרעקליכע עפּידעמיעס.

לאָמבראָזאָ בעציהט זיך פעסימיסטיש צו ... מיטלען בנוגע אויסוואָרצלען דעפיניטיו דעם אַנטיסעמיטיזם און ער צווייפעלט שטאַרק אין ... אַלס ראַדיקאַלען מיטעל געגען דער פּלאָג פון אַנטיסעמיטיזם. ער טרוימט וועגען דער שאַפונג פון אַ נייער רעליגיע, וואָס זאָל פעראייניגען ... ווי קריסטען, אין גייסט פון דעם נביאישען ... באחרית הימים".

—*X*—

אַלטע קליידער

(סקיצע)

פון ליאַליאַ קויפמאַן

זי איז געזעסען אויפ׳ן דיל די אַלטיטשקע, און איבערגעקליבען איהרע אַלטע קליידער. די קליי־דער זענען געווען פאַנאַנדערגעוואָרפען אַרום איהר אין פערשידענע הויפענס, און זי, אַ קליינינקע, אַנ׳־אויסגעטריקענטע, אַ דאַרינקע, האָט זיך געגריבעלט אין זיי, און געקליבען עפּעס פאַר זיך.

פון דער דאָזיגער פערשידענפאַרביגער מאַסע האָט געשלאָגען אַ שווערער, פערלעגערטער ריח פון אַלטקייט, נאָר די אַלטיטשקע האָט דעם ריח אַריינגע־צויגען אין זיך מיט פערגעניגען, ווי פאַרפיומען־דופט. איהרע עלטערליכע, טרעהרענדיגע אויגען האָבען זי אויסבייט אָנגעצונדען מיט אַ פייערל פון יוגענט.

גאַנצע טעג זיצט זי ביים פענסטער, שטריקט עפּעס און טראַכט פון עפּעס.

לעבען לעבט זי איינזאַם, איינינקע אַליין מיט איהר אַלטער דינסט. אַנאַ, וועלכע קאָמאַנדעוועט מיט איהר, מיט דער אַלטיטשקער, און איינמאָל אין יאָהר קומט צו איהר מיט אַ בעזוך דער זוהן איהרער. איין מאָל אין יאָהר — נישט מעהר.

צו איהר קומט כמעט קיינמאָל קיינער נישט. אויך בריף בעקומט זי זעלטען.

אין די דריי צימערלעך שטעהען אָנגעשטעלט פערשידענע זאַכען. און עס הענגען פאָטאָגראַפיעס פון לאַנג־פערשטאָרבענע און לאַנג־פערגעסענע מענ־שען.

בלויז אין אַ וואַרימען וועטער געהט זי אַרויס און וואַרימט זיך אויף דער זון, ווי אַ קאַץ. מיט איהר בעגריסט זיך קיינער נישט. זי איז אַלעמען אַ פרעמדע. כאָטש זי וואוינט דאָ שוין אַ סך יאָהרען.

די געשיכטע איהרע ווייסט בלויז איהר דינסט, אַנאַ. אַנאַ איז אָבער אַ שווייגענדיגע. בלויז דאַן ווען זי פערלירט שוין איינגאַנצען דאָס געדולד, בעקלאָגט זי זיך פאַר די שכנים אויף איהר באַלע־באָסטע :

— מיינע איז שוין ווידער... דאָסיג !!... — און זי ווייזט אָן מיט׳ן פינגער בײַ זיך אויפ׳ן שטערן.

„דאָס" פאַלט אויף איהר אָן, אויף דער אַלטיטש־קער, צייטענווייז.

דאַן הייסט זי דער דינסט אַרויסנעמען אַלע איה־רע קליידער פון די קאַסטענס און שאַפעס.

זי שפּיגעלט זיך אין זיי, ווי אַ יונגע שעהנהייט אין שבירלעך פערעל, זי צערטעלט זיי מיט די הענד, זי רעדט מיט זיי אין דער הויך.

... אָט דאָס בלויע קלייד איז דאָס געליבטע. אין דעם קלייד האָט ער זי דערזעהען צום ערשטען מאָל — ער, וועלכער איז דערנאָך געוואָרען איהר מאַן. איצט האָט מען שוין פערגעסען דעם מין קליי־דער - שטאָף און דעם סאָרט קרענאַלינען, אין וועל־כע אַ פרוי האָט אויסגעזעהען ווי אין אַ פעסעל. ער האָט אָבער געזאָגט :

— איהר זענט עהנליך אין אָט דעם קלייד אויף אַ פיאַלקע...

און אָט דאָס רויטע האָט ער איהר געקויפט, ווען זי איז אויפגעשטאַנען פון קימפּעט. שווערער, טייערער סאַמעט. ער האָט זעהר טייער בעצאָהלט. ווייל ער האָט טאַקע געוואָלט אַ זוהן.

און אָט דאָס שוואַרצע פון שפּיצען — אַך, אין דעם איז זי ס׳ערשטע מאָל אויפגעטראָטען אויף דער בינע !! דאָס קלייד האָט ס׳ערשטע געהערט די אַפּלאָדיסמענטען און געזעהען איהר רוהם !!

און אין אָט דעם ווייסען מיט דעם שלייער... אין דעם איז זי אונטער דער חופּה געשטאַנען מיט דעם אַנדערען, וועלכער האָט זי געפאַנגען און בע־צויבערט. ער האָט ליב געהאַט ווײַס. נאָר קיין גליק האָט ער איהר נישט געגעבען. ער האָט זי אַוועק־געוואָרפען, ווי אַ פאַרטריקענט בלימעל, ווען זי האָט פערלוירען די שטימ און די בינע.

און אָט דאָס אָרימע בלויע קלייד! טאַקע אויך אַ בלויעס, אָבער פאַרט עפּעס אַזוינס — אַנ׳אַנדערעס...

אין דעם האָט זי זיך פערקויפט — צוליב דעם זוהן.

צוליב דעם זוהן, וועלכער בעזוכט זי איינמאָל אין יאָהר — נישט מעהר !!

אַך, וויפיל עס וואָלט געקאָנט דערצעהלען אָט דאָס קלייד פון בילינען, בלויען זייד, מיט אַ ווייסינקען קעלנערל און מיט מאַנזשעטלעך וויי־סינקע.

און אָט דאָס... אַך, אָט דאָס קלייד !! די אַל־טיטשקע האָט זיך איינגעגורעט אין דעם און האָט זיך פאַנאַנדערגעכליפּעט. וועגען דעם וואָלט זי גע־וואָלט פערגעסען, נאָר זי קאָן נישט !! דעם טאָג, ווען זי האָט דאָס אָנגעטון, רעכענט זי פאַר דעם סאַמע שענדליכסטען און אומגליקליכסטען טאָג אין איהר לעבען. דאָס קלייד איז מיט פליטערלעך, מיט אַנ׳אָפּענער ברוסט און נאַקעטע הענט. אין איהר איז זי געשטאַנען צום לעצטען מאָל אויף דער בינע, אונטער דעם העלען עלעקטרישען ליכט אין דער לעצטער, פערצווייפעלטער אָבשטרענגונג צו בעמען נאָכאַמאָל דאָס פּובליקום.

זי איז געשטאַנען פאַר זייז איינגאַנצען אַ בעדעק־טע מיט בלענדענדיגע פליטערלעך. עפּעס אַ מאָ... אין אַ פראַק האָט אַ קלאַפּ געטון איבער די קלאַ... שען און זי האָט אָנגעהויבען..

די האָט געזונגען... זי ווייסט, אַז זי האָט געזונגען וואונדערבאַר. געטליך איבערוועבנדיג אין זיך... נאָר אַרויסגעקומען איז גאָר עפּעס אַנדערש. ... פלוצלינג האָט אימיצער אַ לאַך געטון :

— כי־כי...

אַ צווייטער האָט אַ שיקע געטון :

— ששש...

און ס׳האָט זיך אָנגעהויבען...

דעם אַוועגד קאָן זי נישט פערגעסען ביז היינ... צו־טאָג. גאַנצע טעג זיצט זי ביים פענסטער ... שטריקט און טראַכט וועגען דעם, טראַכט ... טראַכט...

ווען די אַלטע דינסט האָט אַריינגעקוקט ... דער טיר איז זי געזעסען מיט דעם גלאַנצענדיג... קלייד אין די הענט און האָט עפּעס אונטערגעזונגען...

— אפשר וואָלט שוין געווען גענוג, האַ ? ... האָט די דינסט ביין אַ זאָג געטון.

נאָר די אַלטיטשקע האָט נישט געהערט. ... אַ קלאַפּ טועבדיג מיט דער טיר, איז די דינסט אַוועק.

דאַן איז זי אַרויס און געזאָגט צו דער שכנה :

— מיינע איז שוין ווידער... דאָסיג...

איז שוין אויף אַ גאַנצער נאַכט...

ד יאַלטיטשקע האָט זיך שטיל צוזונגען.

רבי נחמן בראַצלאַווער // צו זיין 125־טען יאָהרצייט

— 8. —

איבער מענשליכע בעציהונגען

זעהר קלוגע, פּראַקטישע און העכסט אי־דעאַלע בעגריפען, האָט רבי נחמן בראַצלאַווער געהאַט וועגען מענשליכע בעציהונגען.

ער האָט למשל געזאָגט איבער ליבע פון מענש צו מענש:

„וואו עס איז נישטאָ קיין ליבע צווישען מענשען דאָרט ווערען פערשפּרייט פערלוימדונגען, העצעס, שפּאָט און פאַלשע בלבולים".

„דעם מענש, וועלכען דו ווילסט שטאַרקען אין זיין דינען גאָט וועט דיך ליב האָבען. דער יועץ איהם צו שטאַרקען איז איהם ליב צו האָבען".

גאַר הויך האָט רבי נחמן געשטעלט דעם שלום צווישען מענשען. וועגען שלום האָט ער אַרויסגעזאָגט פיל פערלדיגע געדאַנקען, ווי:

„דאָס יאָגען זיך נאָך שלום ברענגט כבוד אויפ'ן עולם הזה, און אַ גרויסען חלק אויפ'ן עולם הבא".

„דאָס שטרעבען צו שלום פיהרט צו אויפ־ריכטיגקייט".

„שלום ווערט דערגרייכט דורך אמת".

„שלום ברענגט ברכה!"

„דורך לערנען ווערט פערגרעסערט דער שלום".

„וואו ס'איז פאַרהאַן שלום איז נישטאָ קיין סעיאָר".

„שלום איז אַ סימן פון אַ גוטען לעבען".

„אפילו די זינדיגע, ווען זיי לעבען אין שלום געניסען זיי פון וואוילשטאַנד".

„שלום איז אַ סימן פון וואוילשטאַנד".

„השם יתברך איז אָנווזענד, ווען אַנ'אָפּמאַך פון שלום ווערט אונטערגעשריבען".

„ווען די חכמים (אָדער שטאַט־לייט) פון אַ דור וועלען זיך אָפּט צוזאַמענקומען אין פריינדשאַפט, וועלען זייערע איינשטימיגע בעשלוסען דויערען, ווייל גאָט אַליין וועט יועצען זייער הויפּט פיהרער".

אָט צו אַזאַ מדרגה פון אידעאַליזם האָט רבי נחמן בראַצלאַווער דערבראַכט די שטרעבונג צו שלום. עס וואָלט גאָרנישט געשאַדט, ווען דער איצטיגער קריגערישער דור וואָלט זיך פערטראַכט וועגען די געדאַנקען פון רבי נחמן און אין זיי זיך פערטיפט.

ער האָט אויך אַרויסגעזאָגט וועגען דעם ענין פּאַלגענדע געדאַנקען, מיט וועלכע ס'איז כדאי זיך צו בעקענען:

„די שבת־ליכט פערגרעסערען דעם שלום אין דער משפּחה".

„דאָס געבען צדקה, פערגרעסערט דעם שלום אין דער קהלה".

„תפילות פון מענשען ווערען נישט געהערט אין די הימלען, ווען עס איז נישט פאַרהאַן קיין שלום צווישען די מענשען".

„דאָס צוריקבויען פון ירושלים הענגט אָב אין שלום".

און פונקט ווי ער האָט שטאַרק געהאַלטען פון ליבע און שלום צווישען מענשען אַלץ אַזוי האָט ער שטאַרק געטאַדעלט קנאה און האַס. ער האָט געזאָגט:

„קנאה איז אָפט די סבה פון צושטערונג אויף דער ערד".

„די קנאה צו אַ צווייטען מענשען צוליב דעם וואָס ער בעזיצט אייגענטום קען פיהרען דערצו, אַז דער וואָס איז יענעם מקנא זאָל פערלירען זיין פערשטאַנד".

„ווען קנאה וועט אויפהערען אין דער וועלט וועט קומען די גאולה".

איבערהויפּט האָט רבי נחמן געטאַדעלט האַס צווישען מענשען. ער האָט געזאָגט:

„דורך האַס קומען טרויער און רואיגע".

ווי שוין פריהער איבערגעגעבען האָט רבי נחמן ערקלערט, אַז דורך אמת קען מען דערגרייכען שלום. ער איז איבערהויפּט געווען גאָר אַ הייסער פערטיידיגער פון אמת, עס פערשטעהט זיך, אַז ער האָט דעם אמת פערבונדען מיט גלויבען: אַ ריינעם גלויבען האָט ער געזעהען דעם ריינעם אמת. ער האָט געזאָגט:

„גלויבען קען דערגרייכט ווערען נאָר האַלטענדיג זיך אין אמת".

„גלויבען און אמת ארבייטען צוזאַמען פאַר שאַפען שמחה און אריכת ימים".

אָבער אַ חוץ די רעליגיעזע געדאַנקען וועגען אמת האָט ער אויך אַרויסגעזאָגט פּראַקטישע געדאַנקען איבער דעם הויכען ענין, ווי למשל:

„דער שקר פערדאַרבט דאָס בלוט, דער אמת ריינעגט עס".

שקרים זענען דאָ פיל, אָבער דער אמת איז נאָר איינער. אין דער איינציגקייט פון אמת איז פאַרהאַן קראַפט. דער אמת איז הייליג און וועט זיכער טריאומפירען".

„וואו ס'איז נישטאָ קיין אמת איז נישטאָ קיין רחמנות".

„ווען דער אמת זאָל הערשען וואָלט די וועלט בעפרייט געוואָרען פון אַלע איהרע צרות".

„דער אמת דערלייזט פון אַלע צרות".

רבי נחמן איז אויך געווען נאָר פאַר'ן ריינעם אמת, נישט פאַר דעם איבערגעטריבענעם. ער האָט געזאָגט:

„דער וואָס לעגט עפּעס צו צו דעם אמת פער־קלענערט איהם".

אויך אָט סאַקי דערפאַר, ווייל רבי נחמן איז געווען בלוי פאַר דעם ריינעם אמת איז ער אויך געווען געגען חניפה.

ער האָט געזאָגט:

„חניפה פעראורזאַכט האַרץ־וועהטאָג". (מען פיהלט זיך דורך חנפ'בען אַ צווייטען אַליין דערנידעריגט).

„חניפה פיהרט צו וואַלגאַריטעט און שרעק".

„דער חונף ווערט פעראַכטעט פון יעדען איי־דעם".

אָבער רבי נחמן האָט אויך איינגעזעהען די סיבה פון חניפה. ער האָט געזאָגט

„דער וועלכער איז אָבהענגיג אין אַנדערע פאַלט שנעל אַראָפּ צו ווערען אַ חונף".

זעהר אינטערעסאַנט זענען אויך די געדאַנ־קען, וואָס רבי נחמן בראַצלאַווער האָט אויסגעדריקט איבער פיהרערשאַפט. ער האָט געזאָגט:

„קיין פיהרערשאַפט קען נישט זיין דויערהאַפט אָהן דרך ארץ פאַר קלוגע מענשען".

„עס זענען דאָ בלומרשטע פיהרער, וועלכע זוכען נאָר בעקענט מיט איבערפלעכליכע זאַכען, און אויסערליכע ווערטען. אָט אַזעלכע „פיהרער" קענען אפילו זיך אַליין נישט פיהרען, אָבער זייערע שלעכטע נייגונגען רייצען זיי צו פיהרען אַנדערע. נאָר נישט בלויז זיי דאַרף מען טאַדלען, נאָר אויך יענע וועלכע מאַכען זיי פאַר פיהרער און שטיצען זיי. אונטער וועלען אַמאָל מוזען געבען דין וחשבון פאַר זייער האַנדלונג".

„דער וואָרטפולער פיהרער ווירקט, אַז אפילו נישט יודען זאָלען רעספּעקטירען יודישע זיטען און ער פערגרעסערט די חשיבות פון דעם ישוב".

„ווען פיהרער ווערען זעלבסט צופרידען, דאַן דערהויבט גאָט אַליין אַנ'אָפּאָזיציע געגען זיי".

„אַ באַקלעסיגער פיהרער איז שולדיג אין פיל פעהלערען".

„אַ ערנסטער פיהרער גרייכט צו די העכסטע כבודים".

הייבטיגע פיהרער וואָלטען זיך בעדאַרפט גוט איינהערען אָט די דאָזיגע געדאַנקען פון רבי נחמן בראַצלאַווער.

דער עיקר אָבער ביי ר' נחמנ'ען איז, צו ראַטען נישט זיך צו יאָגען נישט נאָך פיהרערשאַפט און נישט נאָך כבודים. ער זאָגט:

„אַז מען פערטראַכט זיך ריכטיג, וועט מען, אַז פיהרערשאַפט און כבודים ברענגען מעהר האַרץ וועהטאָג און פעראַכטונג אפילו אויף דער וועלט. זעהר אָפט ערנידעריגען זיי די נשמה".

„דער מענש זאָל נישט זוכען קיין גרויסע כבודים פאַר זיך, ער זאָל נאָר שטרעבען צו דער־הויבען דעם כבוד פון השם יתברך!"

וואָס רבי נחמן האָט געזאָגט וועגען לערנען, וויסען, גלויבען, התלהבות, התבודדות, א. א. אין קאַפּיטעל פון קומענדיגען זונטאָג.

היסטאָריקוס

מיין חבר מעשעל

פון ב. קאָוונער

דאָס בריוועל וואָס איך גיב איך דאָ איבער־געבן, האָב איך באַקומען פון מיין אַלטען חבר און לאַנדסמאַן, מעשעל און אָט וואָס ער שרייבט:

מיין ליבער חבר קאָוונער!

איך לאָז דיך וויסען, אַז איך בין שוין ווידער אַריינגעפאַלען: איך האָב ווידער חתונה געהאַט און האָב שוין ווידער חרטה. זלמן לאַכאַוויץ איז געווען דער שדכן. צוליב די זלאָטים, וואָס ער האָט בעקומען פון איהר שדכנות־געלד, האָט ער מיך אומגליקליך געמאַכט. ער האָט מיר איינגערעדט, אַז דאָס גאַנצע ווייבעלע איז מעהר נישט אַלט ווי 30 יאָהר און אַז זי איז רייך. זעקס טויזענט זלאָטע האָט זי אין אַ באַנק אויף איהר נאָמען. דאָס איז דאָס אַ סעקרעטאַרטשע, וואָס זי האָט אָפּגענומען פון איהר פערשטאָרבענעם מאַן, וויפיעל האָט ער מיר איינגערעדט, אַז זי איז אַ מעהוטענע, אַ פרעהליכע און אַ גוטע קעכין; לאָזט זיך אויס, אַז דער זלמן לאַכאַוויץ איז דער גרעסטער ליגנער אין דער וועלט, נישט זי האָט געלד, נישט זי איז קלוג, נישט זי איז געזונד און נישט זי קען קאָכען!

וועסטו דאָך פרעגען: וואָס זענען געווען מיר נע אויגען? וועל איך דיר דערציילען, אַז איך האָב בשעת מעשה, נישט געהאַט קיין אויגען.... איך ווייס גאָרנישט וואו די אויגען זענען דעמאָלט געווען ביי מיר. זי האָט זיך פיין אָנגעטאָן, אָנגעפאַרבט די בעקלעך, שוואַרץ געמאַכט די ווייעס, די ברעמען, רויט געמאַכט די ליפּען... און טאָמער איז נאָך נער וועגען וויצלען, האָט זי זיך אויסגעשמייכלט געגען מיר און פערוואָרפען איין פוס איבער'ן צווייטען, און דאָס קליידעל האָט זיך פערהויבען אויף אַרויף — האָט עס מיך איינגענומען דער'הרג'עט! האָב איך שוין פערגעסען אין געזונד און געלד, און חכמה — זי איז מיר געפעלען און פאַרטיג.

אין אַ וואָך שפּעטער איז געשעהן דאָס גרויסע אומגליק: מיר האָבען חתונה געהאַט געזעצליך און איצטער רייס איך שטיקער פון זיך.

ווען דו קוקסט אָן מיין צרה פּאַרטנאָג, ווען זי עפענט די אויגען, וואָלסטו געשטאַרבען! אַזאַ מיאוס קייט האָט נאָך די וועלט נישט געזעהן; זי זעהט אויס ווי אַ באָבע פון 10 איינקלעך. צוקנייטשט, צוקאַרשעט, געל ווי פאַרמעט. געגאַל'עט" זיך יעדען טאָג ווי אַ מאַנספּיל, און שלאָפט ווי אַ פליג. דער דאָקטאָר זאָגט, אַז זי האָט גאַל־שטיינער און זי מוז האָבען אַנ'אָפּעראַציע. זי האָט אויך פערלייקענט צוויי קינדער, וואָס זי האָט פון ערשטען מאַן. איצט זענען די קינדער ביי מיר און עסען און שלאָפען ביי מיר. זי האָט נישט קיין איין פּרוטה ביי דער נשמה. איהר מאַן. זאָגט זי, איז קיינמאָל נישט גע־ווען אַסעקורירט, ער האָט זיך אויסגעלאַכט פון די זאַכען. געשטאָרבען איז ער פון טריזאַטאַן! ער האָט זיך דאָס גאַנצע לעבען געטריזשעט, הלמאי ער האָט מיט איהר חתונה געהאַט.

איצט טרייזשע איך זיך! איך הויב נישט אָן צו וויסען, וואָס מען טוט. איך רעכען אויסצולאָזען מיין ביטער האַרץ צום שדכן. איך וועל איהם ווייזען וואָס עלטער איז! ער וועט שוין פון מיינע הענט אַרויס אַ קדוש! פערלאָז דיך אויף דיין חבר מע־שעל!

טאָמער וועסטו לייענען אין די צייטונגען, אַז אַ יוד מיטען נאָמען זלמן לאַכאַוויץ איז געפונען טויט וואָרען אַ דערוואָרגענער, אָדער אַ געשאָסענער, זאָלסטו וויסען, אַז דאָס איז געווען מיין אַרבייט; אַז איך בין דאָס דער מערדער!... ער מעג שוין בעד צייטונגען זאָגען ווידוי...

—*—

יצחק יאַנאַסאָוויטש.

קינדער פון באַלוט

(רעפּאָרטאַזש)

אויף די קינדער אין באַלוט האָט דאָס שווערע לעבען געלייגט אַ קענטיגען חותם. אַ קינד פון באַ־לוט איז לייכט צו דערקענען, סיי בלויז ביים ער־שטען בליק אויף דעם מאָגער־ביינערדיגען פּנים'ל סיי פון זיין רעד'ען, ענטפערן און בענעמען זיך מיט מענשען.

כאַראַקטעריסטיש פאַר די קינדער פון דער פאַר־שטאָט איז זייער אויסערגעוועהנליכע דרייסטקייט זייער חוצפה'דיגע זעלבסט־זיכערקייט און אויך זעלבסטשטענדיגקייט.

— ווי רופט מען דיך? — פרעג איך אַ יונגעל פון אַ יאָהר זיבען אויף דער אַלעקסאַנדערער גאַס.

— איהר האָט געדאַרפט קומען אויף מיין יעדה — ענטפערט מיר אומגעקלערט דאָס יונגעל — וואָלט איהר געוואוסט, ווי מען רופט מיך.

— וועמענס ביסטו — האָב איך אַנ'אַנדער מאָל געפרעגט אַ יונגעל אין די זעלביגע יאָהרען.

— אַ טאַטענס מיט אַ מאַמענס — האָט מיר דער לייבער געענטפערט און פערשמורעט דערביי אַנ'־אייגעל, קוקענדיג אויף מיר מיט אַ בולטער איראָניע.

אויף אַ באַלוטער הויף האָב איך זיך אַמאָל אומגעדרייט און געזעהן זיך אויף עמיצען דער־ווארטען. צום שלימ־מזל איז פונקט אויפ'ן הויף קיינער נישט געווען. אין אַ ווינקעל האָב איך בע־מערקט אַ יונגעל זיך שפּילען. איך האָב איהם גערופען:

— יונגעלע, קום נאָר.

— איהר וועט צוואַרטען — האָט מיר דער לייבער געענטפערט — ביז מ'וועט פערלייגען אַ שמואי, וועל איך צו אייך צופאָהרען.

די דאָזיגע חוצפה'דיגע זעלבסטזיכערקייט וועל איך נישט גאָר סימפּאַטיש פאַר אַזעלכע יונגע קינדער, ווערט אָבער פערשטענדליך, ווען מ'קוקט זיך צו צום לעבען פון דעם איינוואוינער פון דער פאָרשטאָט און במילא אויך צום לעבען פון די קינדער.

ווייל דאָס לעבען פון דעם קינד אין באַלוט איז ביז גאָר האַרט און שווער. אַ באַלוטער קינד איז פון געבוירען אָן זאָל זיך דערמיט פערנעמען.

טאַטע־מאַמע זענען איינגעשפּאַנט אין שווערען יאָך, וואָס הייסט — פּרנסה. נישטאָ דעריבער קיין צייט זיך אָפּצוגעבען מיט דעם קליינוואַרג. קינדער זע־בען אין די דאָזיגע שטיבען, וואו דאָס ברויט פעהלט גאַנץ אָפט אויס, נישט קיין פרייד, נאָר אַ לאַסט, און פון דער פריהסטער יוגענד אָן פיהלען די קינדער דאָ דעם טעם פון זיין אַ בירגער אין קענינגרייך: הונגער. פון דער פריהסטער יוגענד אָן מוזען די קינדער פערדינען אויף זייער מאָגער שטיקעל ברויט, און פערהאַן אַ סך אַזעלכע, וואָס מוזען אויך פערדינען פאַר די עלטערנסווענען.

וואַקסען דעריבער אויף די באַלוטער קינדער אין דער קאַלטער אַטמאָספער פון נויט און דאגות, פיהלען נישט אַרום זיך קיין בעזונדערע צערטליכקייטען און דאָס איז די סיבה וואָס זיי ווערן אַזוי פריה רייף. אין דער צייט, וואָס אַנדערע קינדער פון רייכע היימען ווערען אָפּגעהיטען אויף טריט און שריט און פון יעטוועדען וואָרט זייערן, פון יעדער נאַ־רישקייט, מאַכען די עלטערן אַ ווזען און דערציילען עס ווי אַ חכמה פאַר בעקאַנטע, וואַקסט דאָס באַ־לוטער קינד הפקר אויף גאַס'ס בעראָט. מען צאַצקעט זיך נישט דערמיט, מען היט עס נישט ספּעציעל אָפּ און מען היט זיך נישט דערפאַר. דאָס באַלוטער קינד האָט די מעגליכקייט פריה זיך צו בעקענען מיט דער ביטערער ווירקליכקייט. איהם איז שווער צו פערדעלען די צייהן מיט מעשה'לעך וועגען אי־בערגעטריבענער גוטסקייט. דאָס קינד זעהט צופיל שלעכטס און ביטערקייט אַרום זיך און ווי די טבע איז פון קינדער אַלץ מגזם צו זיין זענען זיי אויך דאָס שלעכטס מגזם ביז גאָר.

באַלוטער יודען שלעפּען אויף זיך געניג גע־דולדיג דעם יאָך פון פּרנסה. אָבער גאַנץ אָפט פאַ־לען זיי אונטער דער לאַסט צוזאַמען, דעמאָלט מוז דאָס קליינע קינד פאַר זיך אַליין זאָרגען און גאַנץ אָפט אויך פאַר די עלטערן.

די יונגלעך מיט די קוישען בייגעל, מיט סאָדע וואַסער, מיט ביליגע צוקערלעך, די מיידלעך מיט שיך בענדלעך, מיט האָר־נאָדלען און אַנדערע אַזעלכע סחורות, דאָס זענען אַלץ קינדער וואָס זענען פער־פריה אַרויסגעריסען געוואָרען פון זייער קינדהייט און איבער־געוואַלד אַריינגעשלעפּט געוואָרען אין גרוי־ען לעבען.

— וואָס טוט דיין טאַטע? — פרעג איך אַ צען־יעריגען „סוחר פון באַלוט".

— ער באַקט בייגעל — ענטפערט מיר ס'יונגעל.

דאָס איז דער טייטש, אַז דער טאַטע איז גע־שטאָרבען.

— און די מאַמע? — פרעג איך ווייטער.

— די מאַמע — זאָגט דאָס יונגעל, — קומט שוין אויך באַלד אַהיים אויף אורלויב.

דאָס יונגעל איז הייסט עס אַ קיילעכדיגער יתום. דער טאַטע מיט דער מאַמען זענען אַוועקגעשטאָרבען און איבערגעלאָזט אַחוץ איהם נאָך צוויי עלטערע שוועסטערן. ביידע זענען טריקאָ־נייהעריגס. זיי וואָל טען אַוודאי געוואָלט, אַז דער קליינער ברודער זאָל געהן אין שולע אַריין, נאָר אַזוי ווי ביים טריקאָ־פאַך זענען די פערדינסטען נישט אַזעלכע פויגעלדיגע, מוזען זיי אָנקומען אויך צו די פערדינסטען פון ברודער.

באַלוטער קינדער מאַכען לעצטענס אַ לעבען פון דער מוזיק.

אין דער שטאָט קאָן מען זיי טרעפען. אין גאַס און אויף די הייף ביז אין די שפּעטע ווינטער'דיגע אָוונטען גייען אַרום 6־יעהריגע קינדער און רייסען זיך די העלזער מיט פערשידענע האַרץ־רייסענדע לידער. ס'זענען דאָ אַ סך וואָס בעזיצען פיינע שטי־מעלעך אָבער אויך אַ סך וואָס האָבען נישט קיין שטימען און זיי זינגען נישט נאָר קוויטשען און שרייען. אָבער סיי די און סיי יענע זענען אַלץ איינס הונגעריג און ס'איז זיי אַלץ איינס קאַלט.

אין אַ שפּעטען ווינטער'דיגען אוונט'דערנאַכט האָב איך געטראָפען צוויי אַזעלכע קינדער אויף דער זגערזשער גאַס. די קינדער זענען שוין אַהיימגע געגאַנגען פון שטאָט, שוין נאָך דער אַרבייט, הייסט עס.

— וויפיל האָט איהר היינט געמאַכט? — פרעג איך זיי.

די קינדער קוקען אויף מיר אַ ווײַלע מיט חשד און ערשט שפּעטער ענטפערט איינס און דווקא דאָס יונגערע.

— אַ גילדען מיט צוואַנציק.

— אַ טאַטען האָסטו? — פרעג איך.

דאָס עלטערע מיידעלע ענטפערט שנעל.

— מיר האָבען נישט קיין טאַטען, מיר האָבען נישט קיין מאַמען.

— קינדער — זאָג איך צו זיי — מיך זאָלט איהר נישט גענאַרען. איך קאָן דאָך אייך. איך קאָן אייך אפילו זאָגען אויף וועלכע גאַס איהר וואוינט.

— נו אויף וועלכע?

— אויף דער לאַגעוויצקאַ — זאָג איך סתם אַזוי.

— נישט אמת — כאַפּען זיך די קינדער — מיר וואוינען גאָר אויף דער ריבנע.

און אַזוי אַרום פּובלענדער שמועסענדיג זיך מיט די קינדער, געווין איך זייער צוטרוי און איך ווער פון זיי געוואויר ווי אַזוי עס זעהט אויס זייער היים.

דער טאַטע אַ שוסטער איז שוין עטליכע יאָהר קראַנק. די מוטער וואַשט וועש און רוימט די שטובען ביי פערמעגליכערע מענשען. נאָר דאָס אַלץ איז נישט גענוג אויף חיונה. די קליינע קינדער מוזען צו פערדינען. דאָס פירירען אַ גאַנצען טאָג. אויף דער קעלט מיט אַ ליידיגען מאָגען איז נאָך גאָרנישט. ערגער איז ווען די קינדער קומען אַהיים און ברענגען ווייניג פערדינסט. די מוטער שלאָגט און שרייט, אַז זיי גיבען אויס דאָס געלד אויף נאַשוואַרג. זי האָט אַזוי לאַנג געשריגען ביז די קינדער האָבען פאַקטיש אָנגעהויבען אויסגעבען דאָס געלד אויף די ביליגע זיסיגקייטען.

דאָס איינציגע קינדערישע ביי דעם קליינוואַרג פון באַלוט איז די פאַנטאַזיע. די פאַנטאַזיע אַרבייט דאָ מעשים זי בעהערשט אינגאַנצען די דאָזיגע יונגע אָבער ניכטערע קעפּלעך.

— אַז איך וועל זיין גרויס — זאָגט אַ באַלוטער יונגעל — וועל איך אַלע טאָג גיין אין קינאָ אַריין. פון איין קינאָ אַרויס און אין צווייטען אַריין.

— אַז איך וועל אונטערוואַקסען — זאָגט אַ צווייטער — וועט מיך דער טאַטע אַיועקגעבען אין דער לעהר צו אַ שאָפער. גאַנצע טעג וועל איך אַרומפאָהרען מיט'ן סאַמאָכאָד. ס'איז אַ לייכטע אַרבייט. מען דאַרף זיך נאָר קאָנען קערעווען אויף די גאַסען.

און אַ מיידעל פון אַ יאָהר צעהן טרוימט צו ווערען אַ פערקויפערין אין אַנ'אַפּטייק.

— מ'גייט אָנגעטאָן אין אַ ווייסע שירץ. ס'איז וואַרים און ס'איז ליכטיג און קיינער דינגט זיך נישט, און שטענדיג האָט מען געלד. מען גיט נאָר אַ דריי ביי דער אייזערנער קאַסע און עס רוקט זיך שוין אַרויס אַ שיפלעדעל מיט געלד.

רעכט און לעבען

יורידישע ביילאַגע פון „נייעם פאָלקסבלאַט"

שטייער-פערברעכנס

די שטייער-אָרדינאַציע זעהט פאָר פאָלגענדע טי־פען פערברעכענס:

פאלשע דעקלאַראַציעס.

ווער ס'גיט אָן אין א דעקלאַראַציע (זעזנאַניע), אין א ביילאַגע צו א דעקלאַראַציע אין א ערקלערונג, אויפקלערונגען, בקשה, חשבונות, מעלדונג בכיוון נישט ריכטיגע אומשטענדען, אָדער בעשטעטיגט נישט ריכטיגע אומשטענדען, אָדער בעשטעטיגט אוים געוויסע אומשטענדען בכדי נישט צו דערלאָזען צו אַנ'אויסמעסטן פון שטייערען אָדער צו זייער פער־קלענערונג נישט בלויז פאר זיך, נאָר אויך פאר אַנ'אַנדערע פּערזאָן, ווערט בעשטראָפט ביז 20־פאַכיג פון פערקלענערטען בעטראָג אָדער צו אַרעסט אויף א טערמין ביז 6 חדשים עווענטועל צו ביידע סאַנקציעס גלייכצייטיג.

נישט עהרליכע האַנדעלס-ביכער.

פאר פיהרען נישט ריכטיגע ביכער, וויבאַלד דער מיט ווערט פערקלענערט דער שטייערן־בעטרעף, דראָהט ביז א 20־פאַכיגע געלד־שטראָף טענוומען אלס יסוד פון כפל די פערקלענערטע שטייער־סומע.

פיהרען אַנ'אונטערנעהמונג אָהן פּאַטענט.

אויב עמיצער פיהרט אַנ'אונטערנעהמונג אָהן א פּאַטענט אָדער אויפן סמך פון א נידעריגער קאַטע־גאָריע פּאַטענט, קען מען אויף איהם אַרויפלייגען א געלד־שטראָף אין דער הויך פון א 3־פאַכיגען בע־טראָג פון פּאַטענט אָדער פון דער דיפערענץ צווישען אויסגעקויפטען און נייטיגען פּאַטענט.

די זעלבע סאַנקציע ווערט אויך אָנגעווענדעט אין פאַל פון נישט האָבען קיין רעגיסטראַציע קאַרטע.

נישט איינצאָהלען די אָפּגעצויגענע שטייערען.

אין פאַל, ווען מ'איז פערפליכטעט אָראָפּצוציהען פון די אויסגעצאָהלטע אָדער פון די איינקאַסירטע סומען שטייערען און מ'צאָהלט נישט די דאָזיגע סו־מען אין אין געהעריגען טערמין אין דער פינאַנץ־קאַסע, קאָן דער שולדיגער בעשטראָפט ווערען מיט א געלד־שטראָף אין דער הויך ביז 3 טויזענד גילדען אָדער מיט אַרעסט ביז 6 חדשים עווענטועל מיט די ביידע שטראָפען צוזאַמען.

נישט ווייזען די האַנדעלס-ביכער.

וויבאַלד מ'פיהרט האַנדעלס־ביכער און מ'ענט־זאָגט זיך זיי דער בעהערדער פינאַנץ־מאַכט צו בע־ווייזען, דראָהט א געלד־שטראָף ביז 3 טויזענד זל.

נישט צולאָזען צו קיין קאָנטראָל פון דער אונטערנעהמונג.

אויב אַנ'אונטערנעהמער לאָזט נישט א בעאַמ־טען פון פינאַנץ אמט דורכפיהרען א וויזיע אָדער לוסטראַציע פון אונטערנעהמונג, עווענטועל מאַכט איהם מניעות, דראָהט איהם א שטראָף ביז 2 טוי־זענד גילדען אָדער 3 חדשים אַרעסט עווענטועל ביי־דע שטראָפען צוזאַמען.

נישט אָפּרופען זיך אויף אַנ'אויפ-פאָדערונג.

ווער ס'שטעלט זיך נישט אין בעשטימטען טער־מין אויף דער אויפפאָדערונג פון דער פינאַנץ־מאַכט אָהן א טהעריגע בערעכטיגונג, אויב די אויפפאָדע־רונג שטיצט זיך אויף א מיניסטער רעכטליכער שטייער־פאָרשריפט, קען פערמשפט ווערען צו א געלד־שטראָף אין דער הויך ביז 5 הונדערט גילדען.

פאלש עדות זאָגען.

אויב עמיצער גיט אלס עדות נישט ריכטיגע ער־קלערונגען דער פינאַנץ־מאַכט און מיט דעם עדות־זאָגן קאָן ער גורם זיין א פערקלענערטען שטייער־אויסמעסט. דראָהט איהם דערפאר א געלד־שטראָף אין דער הויך ביז 5 טויזענד גילדען אָדער אַרעסט ביז א טערמין פון 6 חדשים.

וויכטיגע ענטשיידונגען פון העכסטען געריכט

קאסאציע-קויציע.

די קויציע אויף א קאַסאַציע מוז אַריינגעטראָגען ווערען אין געריכטס־קאַסע און נישט אויף דעפּאָזיט.

אַרבייט-ציינגניש.

אַנ'אַדוואָקאַט וועלכער ווערט צוגעשטעלט צו אַנ־ענין אויפן סמך פון אַרבייטס־רעכט, איז פערפליכ־טעט צו פיהרען דעם פּראָצעס אין אלע אינסטאַנצען און צו דערלאַנגען אַנקלאַגעס אויף אלע דעציזיעס אפילו אויך אָהן דעם וויסען און פערשטענדיגונג מיטן פּאַטענט.

אָפענע שותפות'ן.

אַנ'אָפענער שותפות איז נישט קיין יורידישע פערזאָן פאר די התחייבות'ן איז דעריבער פעראַנט־וואָרטליך אויך יעדער פון די שותפים מיט זיין גאַנ־צען פערמעגען.

אַרבייטס-פערזיכערונג.

בעת א קראַנקהייט טאָר מען נישט קינדיגען קיין אָנגעשטעלטען אפילו, ווען זי דויערט לענגער ווי דריי חדשים.

אַנ'אונטערנעהמער איז מחויב צו בעצאָהלען דעם אַרבייטער צינזען פון נישט אויסגעצאָהלטע אין דער צייט שכירות, ממילא איז ער שוין בעפרייט פון די אַלגעמיינע צינזען, וועלכע ווערען צוגעמשפט פון טאָג, ווען די תביעה איז אַריינגעטראָגען געוואָרען אין געריכט.

אומזאָץ-שטייער.

דאָס, וואָס אויפן חפץ איז פאַראַן א פאַרבעהאַלט, אַז כל זמן ס'וועט נישט ווערען גאַנצען בעצאָהלט דער בעטרעף געהער דאָס אייגענטומס־רעכט צום פער־קויפער, שטערט נישט אַז דער זעלבער חפץ זאָל סער־קוועסטרירט ווערען אויפן חשבון פון שולדיגען אומ־זאָץ־שטייער.

בערעדען און בעליידיגען.

פון דער פעראַנטוואָרטליכקייט פאר בערעדען ע־מיצען קאָן מען בעפרייט ווערען ווען דאָס בערעדען איז געוועזען בערעכטיגט. דאַגעגען א בעליידיגונג קאָן נישט בערעכטיגט ווערען מיט קיין שום מאָטיוו סיי דען ווען די בעליידיגונג איז געוועזען א נויטווענדיגקייט.

וועקסלען.

ס'קאָן צוגעלאָזט ווערען אַנ'עדות וועגען אַנ'אומ־שטאַנד, אויף וואָס א בלאַנקאָ־וועקסעל איז געגעבען געוואָרען.

געפעלשטע דאָקומענטען.

ס'דראָהט א שטראָף נישט בלויז פאר פעלשען, גאַר אויך פאר בעניצען זיך מיט געפעלשטע דאָקומענ־טען אפילו אויך אין דעם פאַל ווען דער געפעלשטער דאָקומענט איז נישט רעאַליזירט געוואָרען און נור האָט נישט געקאָנט רעאַליזירט ווערען צוליב דעם שלעכטען אופן פון פעלשונג.

נישט געוויסענהאַפטע קאָנקורענץ.

מ'מעג מאָהנען אַנ'ענטשעדיגונג פון א נישט גע־וויסענהאַפטען קאָנקורענט אפילו ווען ער האָט נישט געוואוסט אָדער נישט געהאַט די כוונה זיך איינצורייסען אין דער ספערע פון יענעמס קונדשאַפט.

שידס-געריכט.

הגם יעדער איבערגאַנג, בעטרויעניצונג אָדער בע־לאַסטונג פון אייגענטומס־רעכט פון אַנ'אונטערנעהמונג, מוז צוזאַמענגעשטעלט ווערען דורך א רעיענטאַלען אַקט, פונדעסטוועגען טוט אַנ'ענטשיידונג פון א שידס־געריכט, וואָס זעהט פאָר אַזא איבערגאַנג בעטרויעניצונג אָהער בעלאַסטונג פּוילישטעריג פער־טרעטען אין דעם פאַל א רעיענטאַלען אַקט.

נייע געזעצען און צירקולאַרען

אינדוסטריע-געזעץ.

דאָס מיניסטעריום פאר האַנדעל און אינדוסטריע קלערט אויף, אַז א מינדעריעהריגער וועלכער איז אויפן סמך פון א געריכטליכער חנציייניע אנערקענט געוואָרען פאר זעלבסטשטענדיג מעג בעקומען בערעכ־טיגונג צו פיהרען א זעלבסטשטענדיגע אונטערנעה־מונג.

דערזעלבער צירקולאַר ווייזט אויך אָן אַז עקספּע־דיציע, קאָמיסאָנע און בוכהאַלטעריע ביוראָס געהע־רען צו דער קאַטעגאָריע אַזוינגערופענע פרייע אינדו־סטריע בעשעפטיגונגען און ממילא קענען זיי געפיהרט ווערען אָהן קאָנצעסיעס בלויז אויפן סמך פון מעל־דונגס־קאַרטען אין אינדוסטריע־אַמט פון דער ער־שטער אינסטאַנץ.

העספּליכען ווערט אויך אין דאָזיגען מיניסטער־יאַלען צירקולאַר אויפמערקזאַם געמאַכט אויף דעם אומשטאַנד, אַז די פּראָפעסיאָנעלע בערעכטיגונג פון א האַנדווערקער אויף א געוויסע פּראָפעסיע בעציהט זיך צו אַלע פאַזען פון דער מלאכה ביז דער פּראָדוקט ווערט פולשטענדיג אויסגעפערטיגט, הגם יעצטיגע פאַזען פון דער מלאכה בילדען אויך א זעלבסטשטענ־דיגע פּראָפעסיע.

פון דעם געזאָגטען איז אַלזאָ צו דרינגען, אַז א שניידער מעג אויספערטיגען א פעלץ, הגם אין פאַזע פון דער אַרבייט דאָס אויספוטערן דעם פאַלטאָ, גע־הער צו קירזשנעריי. דאַגעגען פערקעהרט, א קירזשנער האָט שוין נישט קיין רעכט צו מאַכען אויך דעם פאַלטאָ. ווייל אַזאַ הנחה האָט נאָר די פּראָפעסיע פון דער ערשטער פאַזע. דעמגלייכען טאָר אויך נישט דער שניידער אָננעהמען צו פערענדיגען בלויז פעליך אַרבייט.

פערמעגנס-שטייער.

דאָס פינאַנץ מיניסטעריום האָט פונאַנדערגעשיקט א צירקולאַר אין וועלכען ס'ווערט אויפגעקלערט אַז אויב א פערקויפער פון א הויז איז שולדיג געבליבען פערמעגען־שטייער, מעג מען דעם פערלאַנגענעם חוב אויך אויסמאָהנען ביים קויפער, אַז דער חוב פאַר פערמעגנס שטייער ווערט בעפאָרצוגט לגבי אַלע אַנ־דערע חובות פריווילעגירטע און געוועהנליכע און אַז די דאָזיגע בעפאָרצוגטע קויט בעציהט זיך נישט בלויז לגבי דעם בעשטעפענדען אָביעקט, נאָר לגבי דעם גאַנצען פערמעגען פון בעל-חוב.

אַרבייטס-פאָנד.

לויט דער אינסטרוקציע וואָס דאָס פינאַנץ־מיניסטעריום האָט פונאַנדערגעשיקט די אונטערגעבענע פינאַנץ־אַמטען דאַרפען זיי זעהר פאָרזיכטיג האַנדלען ביים אָפּלייגען אויף א געוויסען טערמין, אָדער דער־לייגען אויף ראַטעס א פערלענגענעם חוב. די הנחה קאָנען די דערמאָנטע אַמטען ערטיילען נאָר אין בעהרעכטיגטע, אויסבעדינגטע נויטיגע פאַלען.

וואָס שייך אָנווענדען די הנחה פון אָנגעלייגען שולדיגען חוב, קאָן דאָס פּראָקומען אויסשליסליך אין דעם איינציגען פאַל, ווען דער חוב לאָזט זיך בשום אופן נישט אויסמאָהנען, אפילו אויך נישט אין דער צוקונפט.

דעוויזען - בעגרענצונג.

ווי ס'ווייזט אָן דאָס פינאַנץ מיניסטעריום איז גרענעץ־שוואַך בערעכטיגט צו קאָנפיסקירען דאָס אַרויסגעפיהרטע געלד, אויב דער אַרויספיהרער האַלט א טייל, הגם צוזאַמען איבערשטייגט נישט די סומע די דערלויבטע נאָרמע.

שטעמפּעל - שטייער.

אויב דאָס געריכט האָט נישט אָנערקענט פּאַטענט קיין אַרימקייטס־רעכט, מעג די מאַכט איהם אויפפאָדערן צו בעצאָהלען אָפּצאָהל פאר דער ביילעגטער צו דער ניפּאַטענץ, אין געטיינפאַל קאָן אויפן בעל־חוב געלייגט ווערען א שטראָף־כפל.

דאָס פינאַנץ־מיניסטעריום קלערט אויף בקשה פון אַנ'עמיגראַנט וועגען א פאַס אויס אַנ'אָפּצאָהל אין דער הויך פון 5 גילדען אין גר. פאר יעדער ביילאַגע.

דער באַלדיגער אָפּצאָהל ווערט גענומען העגגיג פון אומשטאַנד, צי ס'האַנדעלט זיך איין פּערזאָן אָדער וועגען א גאַנצע משפחה.

אכסניה'ס.

אויב אויף א שטעל קאָנסומירען זיך נישט ווי 10 געסט, קען דאָס נישט בעטראַכט ווערען קיין אונטערנעהמונג ממילא דאַרף מען דערויף קיין קאָנצעסיע.

דער גורל פון אפרוי

(25 סענסאַציאָנעלער און שפּאַנענדער ראָמאַן

ווען עמיצער פון איהרע אַלטע בעקאַנטע וואָלט איצט א קוק געטאָן אויף די טענצערין, וואָלטען זיי אין איהר זיכער נישט דערקענט דאָס אַמאָליגע מיי־דעל, ציטערדיג קינד, רחל שאַכטנער! זי איז פאַר די לעצטע צוויי יאָהר דורכגעגאַנגען געגאַנג פיין, געגאַנג בעליידיגונגען, א גאַנג שווער און ביטער לע־בען. זי איז געוואָרען, וואָס די איז איצט...

די מוזיק שפּילט ווידער ויויף א טרויעריגע מע־לאָדיע. רחל טאַנצט איהר לעצטען טאַנץ פונם נו־מער. מיט פרייריגע בעפריאונגס - בעוועגונגען ווי־קעלט זי זיך אַרוים פון דער שלאַנג... די מוזיק ווערט העראָאישער, זיגרייכער. דער פּאָרהאַנג פאַלט.

איהר דערפּאָלג איז קאָלאָסאַל. דער קאַבאַרעט ווערט אויפגעריסען פון די אַפּלאָדיסמענטען. די בלייזער ציטערן אויף די טישלעך. אַלע שרייען: ביס! מען קלאַפּט מיט די פיס. עטליכע שיכורים לאָזען זיך צו דער בינע און רייסען די פּאָרהאַנג. ווען באַרים בעוויזט זיך אויף דער סצענע און אַנאָנ־סירט, אַז די פאָרשטעלונג איז געענדיגט, ווערט דער עולם אַזוי אויפגערעגט, אַז מען פערטרייבט איהם. ער בעוויזט נאָך אויסצושרייען, אַז מאָרגען אָוועגד וועט רחל ווידער טאַנצען. און ווען א פּאָר מענער רייסען זיך אַריין הינטער די קוליסען, איז רחל שוין דאָרט נישטאָ זי איז פערשוואונדען.

באַרים שטייט אַרומגערינגעלט פון מענער, וואָס בעטען ביי איהם דעם אַדרעס פון דער טענצערין. ער זאָגט, אַז ער ווייסט אַליין נישט, וואו זי וואוינט, ער זאָגט אויך, אַז זי איז אַנ'אָנשטענדיגע מיידעל, א צניעה, לאָזט צו זיך נישט צו קיין מענער. דער עולם לאַכט און גלויבט איהם נישט.

איינער שרייט אויס:

— באַרים, האָסט שוין א נייע מעטרעסע, ווילסט איהר איינגאַנצען פאר זיך.

ער שווערט זיך מיט אַלע שבועות אין דער וועלט, אַז ער האָט נאָך אויף איהר קיין פינגער נישט אַרויפגעלייגט. און נישט ווייל ער וויל נישט, נאָר זי טרייבט פון זיך. די מענער קוקען איהם אָן מיט אַזעלכע אויגען. ווי ער וואָלט געזאָגט די ווילדסטע זאַך.

מען האָט זיך ענדליך גענומען צונויף, אין קאַ־באַרעט זענען געבליבען בלויז געציילטע מענשען.

באַרים האָט זיך מיט זיי צוזעצט צו א טיש. אַלע האָבען געוואָלט וויסען עפּעס מעהר וועגען דער טענצערין און זיי האָבען באַרים פערוואָרפען מיט פראַגען. ער האָט זיך זיכער וועניג געוואוסט וועגען איהר און דאָס, וואָס ער האָט יאָ געוואוסט האָט ער געקענט מען דערציילען.

— אַלץ וואָס איך ווייס איז אז מיט אַנדערהאַל־בען יאָהר צוריק איז זי געווען א טענצערין און זינ־גערין אין א בילינגען קאַפע אין שערבורג, א דירעקטאָר פון אַן אַמעריקאַנער צירק וואָס איז דאָרט געווען אין שטאָט, האָט איהר געזעהן.

ער האָט זיך דערוואוסט אַז זי רייסט זיך צו פאָהרען קיין אַמעריקע. זי האָט דאָרט געדאַרפט עמעצען אויפזוכען, ווייזט אוים א געליבטען, וואָס האָט איהר פערלאָזט.

דער דירעקטאָר פונם צירק האָט איהר דאַן פאר־געשלאָגען זי זאָל פאָהרען מיט איהם קיין אַמעריקע און שפּילען אין זייער צירק. זי האָט דעם פאָרשלאַג אָנגענומען מיט גרויס צופרידענהייט. זיי האָבען איהר אויסגעלערנט דעם שלאַנגען טאַנץ און דאָס איז געווען איינע פון זייערע גרעסטע אַטראַקציעס, אָבער אין טאָג ווען זיי האָבען געשפּילט אין ניו־יאָרק, איז זי פערשוואונדען פון צירק. זי איז, ווייזט אוים אַוועק אָפּזוכען וועמען זי האָט געדאַרפט. צי זי האָט יענעמען געפינען צי נישט, ווייס איך נישט, נאָר אין איין שעה נאָך טאָג האָט זי זיך צוריק געוואָרפען אין שערבורג מיט דער שלאַנג, וואָס זי האָט, ווייזט אוים צונומען אין צירק. זי האָט זיך פאַרדינגען אין דעם קאַפע וואו איך האָב איהר געטראָפען. דאָס איז אַלץ וואָס איך ווייס וועגען איהר. וועגען איהר פריהערדיגען לעבען וויל זי בשום אופן נישט רעדען. אַז מען פרעגט איהר, ווערט זי זעהר טרויעריג און איהרע אויגען ציינדען זיך אָן מיט א מאָדנעם פייערל... ווער ווייסט וואָס פאר א טראַגעדיע האָט מיט איהר פּאַסירט?

עס האָט שוין אָנגעהויבען צו טאָגען ווען דער לעצטער עולם איז זיך צעגאַנגען און באַרים האָט פערמאַכט דעם קאַבאַרעט.

די צווייטע נאַכט איז דער קאַבאַרעט געווען גער־פּאַקט מיט מענשען. עס זענען געקומען די וואָס זע־נען נעכטען געווען און האָבען מיטגעבראַכט מיט זיך זייערע בעקאַנטע צווישען די געסט איז געווען איינער א מאָלער, ער איז געווען פון די מאָדערנע קינסט־לער, וואָס בלויז דאָס אויסערגעוועהנליכע האָט צו־געצויגען זיין אויפמערקזאַמקייט. אויסגעזעהען האָט ער אויסגעצייכענט ווי א טייוועל. די שוואַרצע ברעמען דין און לאַנג, די אויגען, ווי שוואַרצע, אָנגעגליטע דורכזיכטיגע שטיינדלעך, דאָס מויל ברייט און אָפּ־לאַכעריש.

ווען ער האָט דערזעהען רחל'ען אין שלאַנגען טאַנץ האָט ער אויסגעשריען פון אויפרעגונג:

— אָט דאָס איז א טעמע פאר מיר צו מאָלען!

— האָט ער אויסגעשריען.

ער האָט געשיקט זיך אַרונטערגעגנבעט הינטער די קוליסען און זיך גערוקט צו די טענצערין:

— מאַדעמואַזעל, ענטשולדיגט.

זי האָט זיך אויסגעדרייט און אויף איהם א קוק געטאָן. זיין אויסזעהן האָט געהאַלטען איהר בליק צוגעקאָוועט. זי האָט פון איהם נישט געקאָנט אָפּרייסען די אויגען. עפּעס איז געווען אין איהם פאַרוואָס זי האָט מורא געהאַט און דאָך האָט עס זי צוגעצויגען.

— ווער זייט איהר? — האָט זי מיט שטאַלצען פאַרוואַרף געפרעגט.

— איך בין דער גייסט וואָס צערשטערט. — ער איראָניש אויסדעקלאַמירט.

— וואָס ווילט איהר? — האָט זי מיט נאָך פאַרוואַרף ווידער געפרעגט.

— איהר איך און די שלאַנג קאָנען זיין טע פריינד.

רחל האָט ברייט געעפענט די אויגען שטרענגע איהם בעטראַכט, זיינע ליפּען זענען צוזאַמענגעפרעסט אין א קרענקליך שמייכעל קאָליר פון זיין געזיכט איז געווען טויטלער דער הויכער פילאָסאָפישער שטערן האָט זאָגט אַז ער איז א מענש וואָס דענקט שטאַנען פערטראַכט אָן אויסדרוק פון האָט אויפגעוויזאָכט אין זיינע אויגען, זי האָט דערפיהלט עפּעס געמיינזאַמעס צווישען איהם. זי האָט געהאַט א געוואַלדיגען איהם צו בעקוקען.

— זאָגט וואָס איהר ווילט — האָט זי דורך איהר פריהערדיגע פראַגע מיט א וואָלט שוין געווען ברוגז.

— איך וויל פון אייך מאָלען א פּאָרטרעט.

— איהר זייט א מאָלער?

— נישט קיין שוסטער!

— זייט נישט אַזוי סאַרקאַסטיש!

— איהר זענט אויך נישט פון די גוטע

— דערלויבט זיך נישט צו זיין אַזוי מיר!

זיי האָבען אָנגעהויבען זייער בעקאַנטשאַפט א קריג, נאָר, וואָס מעהר זיי האָבען זיך אַלץ מעהר האָבען זיי זיך דערפיהלט נאָהנט איינער צום צווייטען, זי האָט איינגעוויליגט מען צו איהם אין סטודיע און פּאָזירען

זי איז עטליכע מאָל אַרויפגעקומען צו ווען איהר בילד איז געווען האַלב פערטיג איהם איינמאָל א זאָג געטאָן:

— ווערליג איהר מאָלט מיך, זעהט בלויז דעם טייוועל אין מיר.

(פאָרטזעצונג קומט).

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבן

נייער פאלקסבלאט

זונטאג, 6 דעצעמבער

כ"ב כסלו תרצ"ז

זון-אויפגאנג 7.49

זון-אונטערגאנג 3.22

קאנפליקט צווישען לאדזער „בונד" און פ. פ. ס.

איבערגעשיקט צו ליקווידירען אין די צענטראל קאמיטעטען קיין ווארשא

די פראגע פון קאנפליקט צווישען „בונד" און פ.פ.ס. בנוגע דער קאנסטיטואירונג פון דער לאדזער שטאט-פערוואלטונג, וועלכע וועט פארקומען אויף דער ערשטער זיצונג פון שטאט-ראט, וועגען וואס מיר האבען שוין באריכת געשריבען, וועט נישט ערלעדיגט ווערען דא אין לאדז.

ווי מיר דערוויסען זיך פון מאסגעבענדע קרייזען, איז דער גאנצער ענין איבערגעשיקט געווארען צו די צענטראל-קאמיטעטען פון „בונד" און פ.פ.ס. אין ווארשא און דארף אין די באהענטסטע טעג ליקווידירט ווערען.

וואס שייך דעם קאנדידאט, וועלכען דער „בונד" וועט ארויסשטעלען אלס לאווניק אין דער לאדזער שטאט-פערוואלטונג איז די פראגע נאך נישט דעצידירט געווארען און אין די באהענטסטע טעג וועט פארקומען וועגען דעם א קאנפערענץ פון לאדזער פארטיי-קאמיטעט.

דערווייל האט נאך דער לאדזער וואיעוואדע נישט בעשטימט דעם גענויעם טערמין פון דער ערשטער שטאט-ראט-זיצונג. יעדענפאלס וועט זי פארקומען נישט שפעטער ווי אין פערלויף פון די נאהענטסטע צוויי וואכען.

מארגען אין אוועגד וועט פארקומען די לעצטע זיצונג פון שטאטישען בייראט. די זיצונג וועט זיין א פייערליכע, און די צייטווייליגע שטאט-פערוואלטונג וועט זיך געזעגענען מיט דעם בייראט.

טאדעאוש שאניאווסקי

דער מערדער פון בערקאוויטש'ן און זענדעל'ן — נישט משוגע

באלד נאך דער טראגישער געשעהעניש אויף קאמיעננא גאס, וואו עס זענען דורך דעם מערדערישען מעסער טאדעאוש שאניאווסקי דערשאסען געווארען יוסף בערקאוויטש און זענדעל און פערוואונדעט געווארען ווייסמאנד און רובינשטיין, זענען האן די לאדזער ענדעקעס ארויס מיט א השערה, אז שאניאווסקי איז נישט ביים פולען זינען און נישט פעראנטווארטליך פאר זיין טאט. אין צוזאמענהאנג דערמיט איז בעשטימט געווארען א עקספערטיזע. אלס עקספערטען זענען בעשטימט געווארען דער בעקאנטער לאדזער פסיכיאטער דר. רזשעחושעווסקי און דר. הורוויטש. דעם ארעסטירטען טאדעאוש שאניאווסקי האט מען געבראכט אין דעם בנין פון קרייז-געריכט, וואו עס האבען איהם אויסגעפארשט די אויבענדערמאנטע דאקטוירים. די עקספערטען זענען געקומען צום אויספיהר, אז שאניאווסקי איז גאנצמאל ביים פולען זינען און פעראנטווארטליך פאר זיין בלוטיגען טאט.

דערמיט איז די אויספארשונג געגען שאניאווסקין פערענדיגט און די פראקוראטור טרעט צו צום אויסארבייטען דעם בעשולדיגונגס אקט. דער פראצעס וועט ווארשיינליך פארקומען אין די ערשטע טעג פונם נייעם יאהר 1937.

ערווארט נישט קיין פרעמדע הילף! — העלפט אייך אליין!
ברענגט אייערע אפשפארונגען און אלע פרייע געלדער בלויז אין
BANK KUP. KRED.
29 PIOTRKOWSKA 29
יעדער נישט-איינגעצאהלטער גראשען איז א פערברעכען געגען אייערע אייגענע אינטערעסען!
Bank Kupiecko-Kredytowy Sp. w Łodzi
ul. Piotrkowska 29
אפשפארונגען אנהויבענדיג פון 1 זלאטי, אינקאסא, וועקסלען, איבערווייזונגען, טשעק-קאנטעס.

די לאדזער פייערלעשער בעקלאגען זיך

אז עס פעהלען זיי די נויטיגסטע מכשירים צו די רעטונגס-אקציעס בעת א שרפה

ווי מיר דערוויסען זיך, האבען די פייערלעשער אין לאדז בעשלאסען זיך צו ווענדען צו דער מאכט אין זעהר א וויכטיגען ענין. עס האנדעלט זיך אין דעם, אז די פייערלעשער אין דער צאהל, אין וועלכער זיי געפינען זיך אין לאדז און דער איינריכטונג וועלכע זיי פערמאגען יעצט, זיכערען דער שטאט נישט קיין גענוגענדע הילף אין פאל פון א שרפה.

לאדז פערמאגט 5 פייערלעשער אפטיילונגען, וועלכע צעהלען 130 פייערלעשער, ווארשע פערמאגט 5 אפטיילונגען מיט 440 פייערלעשער. ווארשע פערמאגט 200 פאבריקען, לאדז — 2000 אינדוסטריעל אנשטאלטען, דעריבער טרעפען זיך שרפות פיל אפטער אין לאדז ווי אין ווארשע.

די לאדזער פייערלעשער פעהלען מעכאנישע לייטערס וואס ווערען אנגעווענדעט ווען דאס פייער כאפט ארום די העכערע שטאקען. צוליב דעם וואס עס האבען געפעהלט די מעכאנישע לייטערס האבען די פייערלעשער נישט געקאנט זיך ארויפכאפען אויפן דאך פון דאבראניצקיס פאבריק (ציגעל גאס 57) וואו מען האט געדארפט פיהרען די אקציע אין דריי ערטער מיטאמאל.

עס פעהלען די אזוי גערופענע גומי-שלענג, פאמפעס, אויטאמאבילען, די פייערלעשער קומט אפט מאל אויס צו פאהרען צו א שרפה מיט טראמוואי.

די אלע פעהלערן מוזען אויסגעבעסערט ווערען, אין אזא שטאט ווי לאדז מוזען די פייערלעשער אפטיילונגען ווי געהעריג איינגעריכטעט ווערען.

א משוגענער פאר'ן געריכט

ער האט דערהרג'עט א סאניטאר פון פאגאטאוויע

(א) מארגען קומט פאר אין קרייזגעריכט אנ׳ אויסטערלישער פראצעס פון א משוגענעם מערדער.

די פאָרגעשיכטע פונם פראצעס איז פאלגענדער: אויף ליפאווע 58 האט זיך דעם 8 מאי אפגעשפילט א מורדיגע טראגעדיע. אין דערמאהנטען הויז האט דאן צווישען אנדערע געוואוינט דער אר־ביטסלאזער קאזשימיזש נאידא. מיט צוויי יאהר צוריק האט ער פערלוירען די ארבייט צוליב דעם וואס ער האט ארויסגעוויזען סמנים פון א גייסטיגער קראנקהייט, וועלכער האט זיך אויסגעדריקט אין אנפאלען פון שגעון. לעצטענס האט ער געלעבט מיט זיין מוטער פון די 5 זל. א חודש אונטערשטיצונג, וואס זיי האבען בעקומען פון דער אפטיילונג פאר סאציאלער שוץ ביי דער שטאט - פערוואלטונג. נאידא איז שוין אויך געווען אין קאכאנובקע, אבער עס איז איהם בעסער געווארען און מ׳האט איהם פון דארט צוריק אפגעשיקט אהיים.

לעצטענס האבען זיך די שגעון-אנפאלען ביי נאידאן איבערגעחזרט צוליב דעם האט די געזונד־הייטס-אפטיילונג פערארדענט איהם צונעהמען פון דער היים אין א משוגעים שפיטאל. 3 מאל איז די קארעטקע געווען ביי נאידאן צו נעהמען אין שפיטאל. אבער מ׳האט דאס נישט געקאנט טהון. ווייל ער האט זיך פערבאריקאדירט אין זיין צימערל און געדראהט צו דערשיסען יעדען וועד ס׳וועט איהם וועלען פון דארט צונעהמען. מ׳האט אויך געוואוסט, אז נאידא האט ביי זיך א רעוואלווער.

דעם 8-טען מאי איז ווידער אמאל געקומען די קארעטקע מיט 2 סאניטארען: שטיבעל און טאשקעוויטש, כדי ענדליך צו נעהמען נאידאן אין שפיטאל אריין.

דער סאניטאר שטיבעל איז דער ערשטער צוגעגאנגען צו דער טיר און געוואלט אריינגעהן אין צימער, אזוי ווי ער האט געעפענט די טיר האט זיך דערהערט א שאס און דער סאניטאר שטיבעל איז געפאלען אין א קאלוזשע בלוט. מ׳האט איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל, אבער אויפן וועג איז ער געשטארבען.

דערווייל האט די פאליציי - קאמאנדא ארויסגעשיקט אויף ליפאווע 58 פינף פאליציאנטען מיט גאזמאסקיר און פאנצערס.

נאידא האט ווידער נישט צוגעלאזען קיינעם, די פאליציאנטען האבען דעריבער דורכן פענסטער אריינגעווארפען טרערען-באמבעס, כדי אומשעדליך צו מאכען דעם משוגענעם, ענדליך האבען די פאליציאנטען אויפגעבראכען די טיר, דא איז אבער ווידער געשעהן א שרעקליכע זאך. דער משוגענער האט געכאפט א ראזיר-מעסער, וועלכער איז שוין געווען צוגעגרייט און האט זיך איבערגעשניטען דעם האלז. די וואונד איז אבער נישט געווען קיין געפעהרליכע און נאכדעם ווי דער דאקטאר פון פאגאטאוויע האט איהם פערנייט די וואונד, האט מען איהם אפגעפיהרט קיין קאכאנובקע.

ביז איצט האט מען נאידאן געהיילט אין דעם קאכאנובקער שפיטאל.

אזוי ווי די מיינונג פון די דאקטוירים איז, אז כאטש ער איז „נישט אין ארדענונג" האנדעלט ער דאך מיט איבערלעגטקייט — וועט ער מארגען געשטעלט ווערען פארן געריכט.

Nie zaznają
w zimie głodu
bezrobotni,
jeśli każdy złoży ofiarę
na Pomoc Zimową.

צוגאב-פאבאר-קאמיסיע

דעם 15-טען דעצעמבער ד. י. דארפען זיך מעלדען די פאבאראוועצעס פון יאהרגאנג 1915 און עלטערע, וועלכע האבען נאך ביז איצט נישט ערלעדיגט די דינסט פליכט, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 2, 3, 5, 8, 9 און 11 פאליציי-קאמיסאריאטען.

קאנפערענץ אין די האנדעלס-קאמער

וועגען באוועל-גארן פאר לאדז

(אג) די לאדזער האנדעלס-קאמער רופט צונויף אויף מאנטאג דעם 7 ד.ח. א קאנפערענץ פון פארשטעהער פון פראדוצענטען פון באוועל-גארן, ווי אויך פון אלע פערבאנדען און פעראיינען, וואס גרופירען די פראדוצענטען, וועלכע בענוצען באוועל-גארן און האבען נישט קיין אייגענע שפינערייען.

אויף דער קאנפערענץ וועט בעטראכט ווערען די פראגע פון פערזעהן דעם היגען מארק מיט באוועל-גארן.

אופדלאשטש פון דער „באריי-שעווער אפרעטיר"

(אג) דאס קרייז-געריכט אין לאדז האט אויף א פעשלאסענע זיצונג ערקלערט אופדלאשטש דער פערייטענדער פירמע באריש-אזוער אפרעטור און דרוקעריי", בעשטימענדיג אלס סינדיק דעם געוו. ריכטער און איצטיקען אדוואקאט זאליעווסקי.

די אופדלאשטש האט אין די היגע האנדעלס־קרייזען געמאכט א טרויעריגען איינדרוק.

צייטווייליגע בעשייניגונגען

וועגען איינגעמעלדעטע ראווערן דארפען אויסגעטוישט ווערען אויף שטענדיגע

די שטאטישע פערוואלטונג מעלדעט, אז דעם 1-טען דעצעמבער וועט אין דער אינדוסטריע-אפטיילונג ביי דער שטאטישער פערוואלטונג נאוואוויטש גאס 42 פענסטער 2 פארקומען דאס אויסטוישען פון די צייטווייליגע בעשייניגונגען וועגען פערצגיסטרירטע ראווערן אויף שטענדיגע ראווער-שילדלעך.

נאך דעם דאזיגען טערמין וועט דאס אויסטוישען פון די צייטווייליגע בעשייניגונגען אויף שטענדיגע ערלויבניש קאסטען דעם נארמאלען אפצאהל.

פאבריק-סכסוכים

(וא) אין סאמועל הערמאנס פאבריק אויף צגיערסקער-גאס 20 איז אויסגעבראכען א סכסוך, מחמת נישט-אויסגעצאהלטע לוינען.

די פראפעסיאנעלע פעראייניגען האבען דעם ענין איבערגעגעבען אין ארבייטס-געריכט און בעסונדער אינטערווענירט ביי׳ם ארבייטס-אינספעקטאר, וועלכער האט גערופען א קאנפערענץ אויף די טאג.

* * *

(א) אין ס. ליטראווסקי׳ס פאבריק (פאמארסקא 60) איז אויסגעבראכען א סכסוך צוליב׳ן נישט-אנערקענען דעם קאלעקטיוועם אפמאך און נישט צאהלען פאר׳ן ווארטען. די ארבייטער האבען אינטערווענירט ביים ארבייטס-אינספעקטאר און זיי דראהען מיט א שטרייק.

גאנץ לאדזש געזעגענט זיך היינט מיט לוסי און מישא גערמאן!!!

טעאטער „ראזמאיטאשטשי"
ציגעל-גאס 27. טעל. 112-25.
דיר. ד. צערמיימער

לעצטער פייערליכער געזעגענונגס-טאג!!
אייערע ליבלינגע — די אמעריקאנער וועלט-קינסטלער
לוסי און מישא גערמאן
מיט זייער פרעכטיגן אנסאמבל פערלאזען היינט לאדז!
היינט זונטאג, 9.15 אוונט
אימפאזאנטער געזעגענונגס-אוונט
(2 פראגראמען פאר 1 בילעט)
— I —
אומאפרופליך צום לעצטען מאל אין לאדזש דער גרויסער וועלט-שלאגער
רחל'ס קינדער
— II —
גרויסער מוזיקאלישער קאנצערט
מיט'ן אנטייל פון די בעקאנטע ארטיסטען:
וו. גאדיק / ד. רובינא / י. גרינשפאן / ל. יאקובאוויטש א.א.
און אחרון-אחרון: אונזער הארציגער, בחנטער ליבלינג
לוסי גערמאן
בילעטען פון 11 פריה אין דער טעאטער-קאסע.

סענסאציע!
היינט זונטאג 4 נאכמיטאג
געזעגענונגס-נאכמיטאג-פארשטעלונג
צו ביליגע פרייזען
פון 54 גר. ביז 2 זל.
צום לעצטען מאל אין לאדזש
מאמע און שוויגער

אכטונג פאביאניץ!
מארגען מאנטאג, 9.15 אוונט
נאר איין אויפטריט פון
לוסי און מישא גערמאן
מיט זייער קינסטלער-אנסאמבל
אין נייעם מעכטיגען ביהנע-ווערק
רחל'ס קינדער

קיין ארץ-ישראל
דורך טריעסט און קאנסטאנץ.
שיפסקארטען
אויף הר-ציון און הר-כרמל.
פעקלעך קיין רוסלאנד
פינקטליך און שנעל
ערלעדיגט
דאס וועלט-רייזע-ביורא
Union Lloyd
42 פיעטריקאווער 42
טעל. 107-87.

לאזט נישט פאלען די יודישע נאכט-פאגאטאוויע!

אפעל צום יודישען לאדז און צו א טייל פערוואלטונגס-מיטגלידער פון „לינת הצדק"

אויף אונזער ווענדונג צו דער פערוואלטונג פון „לינת הצדק" פארוואס די נאכט-פאגאטאוויע איז נישט נארמאל טעטיג, האט דער פרעזעס ה' שטערן, און וויצע-פרעזעס ה' קאדיש, פערעפענטליכט אן ערקלערונג אין וועלכער זיי פערענטפערן די אומנארמאלע דערשיינונג מיט דעם פינאנציעלען קריזיס אין וועלכען די אינסטיטוציע געפינט זיך. דערביי ווערט אין דער ערקלערונג אנגעוויזען, אז שולדיג אין דעם איז אין דער ערשטער ריי — דער גרעסטער טייל פון דער פערוואלטונג, וועלכע האבען אנגענומען אמטען, און פיהרען נישט אויס די פליכטען וואס זיי האבען אויף זיך גענומען, און די גאנצע לאסט פאלט אויף עטליכע געצעהלטע מענשען. ממילא, ווערט אין דער ערקלערונג געזאגט — אז דאס יודישע לאדז פעראינטערעסירט זיך נישט מיט אזא נויטיגע אינסטיטוציע ווי ס'איז דער „לינת הצדק".

די דאזיגע ערקלערונג פון פרעזידיום נעהמען מיר אין אכט, ס'איז באמת אן אומדערהערטער סקאנדאל פון די מענשען וואס נעהמען אן אמטען אין אזא אינסטיטוציע ווי ס'איז „לינת הצדק", אן אינסטיטוציע וואס פיהרט אן מיט א נאכט-פאגאטאוויע, וואס איז ביים היינטיגען טאג ממש א לעבענסוויכטיגע נויטווענדיגקייט פאר דער אומבעמיטעלטער יודישער באפעלקערונג, און די דאזיגע הערען טאן גרינגשעצען די ארבייט. עס איז א קלארע זאך, אז איין שוואלב קען קיין זומער נישט מאכען. ווי פעהיג און איבערגעגעבען די מענשען זאלען נישט זיין, איז דאס אוממעגליך צו ווארפען דעם גאנצען אפאראט אויף יחידים, אויף די דאזיגע מענשען ליגט א חוב, אויסצופיהרען די פליכטען וואס זיי האבען אויף זיך גענומען ביים אננעהמען די מאנדאטען.

אויך צו דער גלייכגילטיגקייט פון דער יודישער באפעלקערונג דארף נעהמען א סוף. די יודישע באפעלקערונג וועלכע ווייסט וואס א יודישע נאכט-פאגאטאוויע באדייט, דארף וויסען אפצושאצען אזא אינסטיטוציע. אויף דער יודישער באפעלקערונג ליגט א מאראלישער חוב מיט אלע כחות אונטערשטיצען און נישט לאזען אונטערגעהן אן אינסטיטוציע וואס מוז עקזיסטירען. די יודישע באפעלקערונג דארף זיך פעראינטערעסירען מיט א געזעלשאפט, וואס איז בערופען געווארען צו ראטעווען מענשען ביינאכט ווען ס'איז אוממעגליך צו בעקומען א דאקטאר, ווען די אפטייקען זיינען געשלאסען.

די יודישע באפעלקערונג דארף וויסען אז לאזען אין נאכט די ארימע יודישע באפעלקערונג אהן מעגליכקייט צו בעקומען הילף אין דער צייט פון אן אומגליק איז א הימעלשרייענדיגע עוולה, און דאס דאזיגע אויסצומיידען איז נויטיג די ברייטע אונטערשטיצונג פון דער יודישער באפעלקערונג.

מיר אפעלירען דערום: ערשטענס צו די גלייכגילטיגע פערוואלטונגס-מיטגלידער צו אינטענסיווער טעטיגקייט, נישט ווארפען די גאנצע לאסט אויף יחידים, צווייטענס, צום יודישען לאדז —

אונטערשטיצט! לאזט נישט פאלען אזא נויטיגע אינסטיטוציע, וואס נויטיגט זיך אין אייער הילף.

MATERJAŁY
najprzedniejszej jakości
JANKOWSKI
FABR. SUKNA BIELSKO
SPRZEDAZ DETALICZNA Łódź, Piotrkowska 88.

א פראצעס פאר בעליידיגען

אייז „אובעזפיעטשאלניע" בעאמטער קלאגט אז דעם אנדערן

(א) ווי מיר זיינען געוואויר קומען לעצטענס פאר צווישען די „אובעזפיעטשאלניע"-בעאמטע פערשידענע אינטריגעס, וואס דערפיהרען צו רעדוקציעס, און ענדיגען זיך מיט געריכטס-פראצעסען.

אזא פראצעס איז אויך נעכטען פארגעקומען אין קרייז-געריכט. וואו אויף דער בעשולדיגונגס באנק איז געזעסען דער „אובעזפיעטשאלניע"-בעאמטער מאקסימיליאן קאנאפטשינסקי.

קאנאפטשינסקי, אלס לייטער פון דער עקזעקוציע-אפט. האט בשעתו בעקומען אינפארמאציעס פון איהם אונטערליגענדע בעאמטע, אז דער עלטערער קאנטראלער לעאן בלאשטשיק פיהרט א שעדליכע טעטיגקייט אין דער „אובעזפיעטשאלניע" און אז ער בעהמט „לאפובקע".

האט מען בלאשטשיק'ן אפגעשטעלט אין זיין טעטיגקייט, פערפיהרט אן אויספארשונג, און לסוף איהם צוריקגעשטעלט אויף זיין אמט.

בלאשטשיק האט זיך געפיהלט בעליידיגט און אנגעקלאגט קאנאפטשינסקי'ן אין געריכט.

דאס געריכט האט אבער קאנאפטשינסקי'ן פריי-געשפראכען.

א מאדנע מעשה

מיט א העברעאישען בריף און מיט א פעקעל דאלארען

(ז) דעם 10 יוני ה.י. איטערפריה האט א טשוויסער בראניסלאוו פשיבילא געפינען אויף האג וואלטשאנסקא און 6 שערפיערגאס א העברעאישען בריף מיט א פעקעל דאלארען.

אין דעמזעלבען מאמענט וואס פשיבילא האט אויפגעהויבען פון דער ערד דעם בריף, איז צו איהם צוגעקומען א געוויסער פערשוין, און ערקלערט, אז דער בריף איז זיינער. אז דאס האט ער איהם פערלוירען.

פשיבילא האט זיך אפילו אביסעל געוואונדערט, אבער דאך האט ער דעם בריף מיט די דאלארען אפגעגעבען.

די גאנצע מעשה איז איהם אבער געווען קשה, און ער איז נאכגעגאנגען דעם פערשוין, און נעבען דעם „גראנד האטעל", האט ער „פעראינטערעסירט" מיט דעם ענין א פאליציאנט, וועלכער האט זיי ביידען אפגעפיהרט אין קאמיסאריאט.

דארט האט זיך ארויסגעוויזען אז דער בלומרשטטער באלעבאס פונם העברעאישען בריף מיט די דאלארען הייסט יוזעף בריק און איז א וואזשנע אין א מלוכה אינסטיטוציע.

מען האט בריק'ן צוגעשטעלט א פראטאקאל און דער פראצעס האט נעכטען געזאלט פארקומען, איז אפגעלייגט געווארן ווייל ס'געריכט האט בעשלאסען אויפן פארשלאג פון פערטיידיגער ארויסצורופען אלס עקספערט אין העברעאיש דעם אדוואקאט בערקאוויטש.

געפינען דאס מעלדונג-בוך

וואו מארשאל פילסודסקי איז איינגעמעלדעט אין לאדז

אין דעם היסטארישען מוזיי אין לאדז האט מען געפינען א זעהר ווערטפולען דאקומענט פון דער צייט, ווען מארשאל פילסודסקי האט געוואוינט אין לאדז. אין שטאטישען ארכיוו, אין מעלדונגס-בוך פון 1899 (קניגא ניעפאסטאיאנאווא נאראדאנאסע-לעניא גאראדא לאדזי) אונטער דעם בוכשטאב —ד— געפינט זיך אויפ'ן 3 נאוועמבער 1899 אויף א צייטווייליגען אויפענטהאלט אין לאדז — יאסיף דאמבראווסקי, 32 יאהר אלט פון דער שטאט מינסק.

ווי בעוואוסט האט מארשאל פילסודסקי אויף ווסכאדניא 19 געוואוינט אונטער דעם נאמען יוזעף דאמבראווסקי.

די איינמעלדונג איז געמאכט אויפ'ן גרונד פון א פאס (פערשטעהט זיך א פאלשען), וואס איז ארויסגעגעבען געווארען דורך דער מינסקער „גאראדסקאיע אופראוויעניע" — נומ. 169, דעם 3 מאי. 1897.

דאס מעלדונג-בוך וועט אריינגעהן אין דער זאמלונג פון אנדענקען נאך יוזעף פילסודסקי אין לאדז.

וועער עס מוז שפארען

ריכט צו זיינע ליקיערען אליין אויף די בעריהמטע רייכעלס עסענץ, ווייל א גאנצער ליטער פון בעסטען 40% ליקיער, צוגעריכט אויף רייכעלס עסענץ — מיט הערליכע ליקיער-מישונג — קאסט קוים אן ערך 5 זל.

דאמאלס קען מען זיך דערלויבען אויף מעהר ווי א גלעזעל און בעקענען די אויסערלעסטע קוואליטעטען.

אויב מען קען עס נישט בעקומען אין די בעסערע געוועלבער, שיקט צו:

Ch. Nowomiejski, Kraków, na Skrytka 41

פראבע אומזיסט.

אבסאלווענטען פון דער פאליציי-שולע

אפגענעבען די שבועה

דעם 1. דעצעמבער 1936 איז אין דער יעוואדישער קאמענדע פון דער לאדזער פאליציי אפגענומען געווארען די שבועה פון די פאליציאנטען, אבסאלווענטען פון דער פאליציייאישער שולע אין מאסטי-ווielקי.

די שבועה האט אפגענומען דער אינספעקטאר דר. טארווינסקי אין דער בעגלייטונג פון העכערע אפיצירען.

אין א רעדע האט אינספעקטאר טארווינסקי אנגעוויזען די יונגע פאליציאנטען, ווי אזוי דארפען אויספיהרען זייערע פליכטען, כדי צו קומען דעם עהרענפולען נאמען פון א פאליציי בירגער, וואס איז גרייט אויף די גרעסטע קרבנות פאר די בירגער פון אונזער וואיעוואדשאפט.

אפטייקען

היינטיגע נאכט - דיזשורען

(א) היינט ביינאכט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקען: ס. קאן (פלאץ קאשטשעלני 1), א. כארמא (פאמארסקא 12), וו. וואגנער (פעטריקאווער 1?), י. זאיאנטשקעוויטש (זשעראמסקיעגא 37), ז. ?? טשיצקי (פושעיאוד 59), מ. עפשטיין (פעטריקאווער 225), ז. שימאנסקי (פשעגדזשעלניאנא 75).

א פאסט-מאגאזינער—א גנב

(א) פאר סיסטעמאטישער גנבה אויף דעם צאל-פאסט-אמט, אויף סטשעלצוב קאניאייסקי, דער פאסט-מאגאזינער, וולאדיסלאוו זינס, משפט געווארען אויף 2 יאהר טורמע.

Doktór Z.
HENRYKOWSKI
ספעציעל-ארצט פאר מענער - שוואכקייט, וועגערישע און הויט-קראנקהייטען
טראוגוטא 9. טעל. 162-98
נעמט אן פון 8—1 און פון 5—9 אווענט
זונטאג פון 9 פריה ביז 12.30 מיטאג
פאר אומבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען

Inż. A. KLESZCZELSKI
כירורג-אורולאג
וואוינט יעצט
Al. Kościuszki 60, tel. 174-99.

ZACHETA
זגערזשער 26
היינט און פאלג. טעג!
פרעכטיגער דאפעלטער פראגראם!
I
גרעפין מאריקא
אין די הויפט-ראלען:
DOROTA WIECK און SZÖKE SZAKALL
II
„גאס פון וואהנזין"
אין די הויפט-ראלען:
BEBE DANIELS און WARNER BAXTER
אנהויב טעגליך 4 א זייגער נאכמיטאג, שבת און זונטאג — 12 א זייגער בייטאג.

באזיל זאכאראוו

דער פערשטארבענער וואפען-קעניג

פון ג. בארוך

בכלל האט סער באזיל זאכאראוו אין יענער צייט געשפיהלט, אז ער האט שוין זיינס אפגעשפילט און וועט אזוי גיך נישט צוריק-קומען צו דעם שטאנד אויף וועלכען ער איז געשטאנען ערב און בעת דער וועלטמלחמה, דעמאלט איז אנהויב פון 1900 האט ער געהאלטען אין משכנות פאר געוועהר גאנצע לענדער, באהנען, מינען, קוילען, און גאלד גרייבער: זיינע אגענטען, פריינד און זיינע שותפים זענען געשטאנען אין שפיץ פון די גרעסטע אייראפעאישע מלוכות לאיד דזשארדזש און קלעמאנסא זענען געווען צווישען זיינע אינטימסטע פריינד; גריכענלאנד האט זיך געבעטען פאר איהם און טערקיי האט געציטערט פאר איהם; אין בולגאריען זענען זיינע פריינד געווען רעגירער, און אין בעלגיע האט מען זיך צו איהם פער'משכנט איבערן קאפ; אין רוסלאנד האט ער געהאט זיינע משרתים אין גענעראל שטאב און אין רומעניע צווישען די הויפלייט. די רומענישע קעניגין מאריע האט געפראוועט פאר זיין כבוד וועגען באנקעטען, און דער ענגלישער קעניג דזשארזש האט מיט איהם טיי געטרונקען, טומולען געשאנקען.

אין דעם יאהר 1920, ווען מען האט איהם אנגע באגנען די גריכישע קרוין, זענען שוין טערקיי, אונגארן און רוסלאנד געווען באלשעוויזירט. די באלשעוויקעס אין אונגארן זענען געווען זיינע ערשטע אפענע שונאים. באהעם וועלכער איז געווען בעלא קון מיליטערישער קאמיסאר האט זיך אפען אנגעהויבען צו משפטען צו זאכאראווס אגענט; זאכאראוו איז אזוי דערצארנט געווארען, אז אויפן צווייטען טאג האט מען איהם שוין געזעהן א בוקארעסט, וואו ער האט געהאט א קאנפערענץ מיט דער קעניגין. ווען די קעניגין האט איהם נישט געקאנט פערשפרעכען די געהעריגע הילף אויף צו פערניכטען דעם אונגארישען באלשעוויזם, האט ער זיך געווענדעט צו אנדערע האט אנגעווענדעט אלע זיינע משפחה און אינטריגעס ביז דער קון רעזשים איז געפאלען. און ווי נאר דזשולעס פידל איז געווארען דער קאמאנדיר אין אונגארן האט זיך צו איהם געיאוועט זאכאראוו און איהם געגעבען אזוי פיל מיליטערישע בעוואפנונג ווי פיעל ער האט נאר געוואלט. אפר דאס איז געווען זיין איינציגער זיג איבערן באלשעוויזם.

ווען ער האט זיך דערנאך גענומען צו דער נייער טערקיי, האט ער באלד פעמאזט אויפצובויען זיינע אינטריגעס, ווייל קעמאל פאשא האט געהאלטען די אר מע אין האנט און דאס גאנצע לאנד האט פאר איהם געציטערט. שפעטער האט ער געווארפען אן אויג אויף די סאוויעטען, געמיינט אז מען קאן פון זיי פטור ווערען אויף אזא מינין שטייגער ווי אין אונגארן, און ווידער איז ער נישט געבליבען.

פון דארטען די סאוויעטישע לענדער, רוסלאנד, טערקיי און אונגארן — איז אט זיך צום ערשטען מאל דערטראגען דאס קול: „א סוף צו דער מלחמה!" דערנאך א צווייט קול: „אין די מלחמות זענען שולדיג די געווער מאגנאטען, די אמוניציע פאבריקאנטען!" מען האט די קולות שפעטער דערהערט אין ענגלאנד אין פראנקרייך, אין אמעריקע, אין בעלגיע און אויך אין טשעכאסלאוואקיי. עס האבען זיך פארמירט אויספאר שונגס קאמיטעטען, וואס האבען געטייטעלט אויף זאכאראוו'ן.

דער רעזולטאט איז געווען, אז די וויקערס קאמפאניע האט יענעם יאהר שוין נישט געצאהלט קיין דיווידענדען; פון ערשטן האבען נישט געקומען קיין בעשטעלונגען אויף אמוניציע. זאכאראוו האט געהאט 75 פראצענט פון וויקערס פאבריקען. מיט פיער יאהר צוריק האט ער געקראגען א פראפיט פון 220 מיליאן אמעריקאנער דאלארס, און מיט פיער יאהר שפעטער — קיין איין סענט נישט.

האט זיך זאכאראוו דערוואוסט אז די אמוניציע-געשעפטען הויבען אן צו פלאצען, האט ער זיך א ווארף געטון אויף אנדערע אינדוסטריען, פון וועלכע שטאל און אייל זענען געווען די סאמע וויכטיגסטע אין דער אייל קאמפאניע, בעוואוסט אלס „די שעל" האט זאכאראוו נאך איצט דעם גרעסטען חלק, און האט אין איינינגע לענדער ועפראזאוס מיטן גרעסטען דערפאלג ארויסצוקאנקורירט'ן ראקפעלערס סינדיקאט. ער האט אויך אפגעקויפט די קאסינאס אין מאנטע קארלא און אינ'ם ערשטען יאהר פערגרעסערט די פראפיטען אויף גאנצע הונדערט פראצענט.

א יאהר פינף צו זעקס האט ער זיך נאך אנגעהאלטען אן די אמוניציע פאבריקען, נאר נאכן פאלען פון לאיד דזשארזשעס רעגירונג און פון קלעמאנסא'ס האט איהם דאס אמוניציע געשעפט זיך צוגעגעסען. ווען ער האט אין 1922 איבערגענומען מאנטע-קארלא האט ער דארט אנגעהויבען צו פראוועט די זעלבע שטיק וואס אין דער אמוניציע וועלט. צום ערשטען האט ער זיך צוקריגט מיט דעם פרינץ ראדזיוויל וועלכער איז געבליבען דער איינציגער שותף פון די אדעלס-לייט, וועלכע האבען פערוואלטעט קאסינאס. דער פרינץ האט צווישען זיינע אינטימע פריינד געהאט דעם בעלגישען מאגנאט פון קינסטליכען זייד אלפרעד לאווענשטיין, און א מעכטיגען פאבריקאנט מ. מירוטש פון לוקסעמבורג. לאווענשטיין, מירוטש און ראדזיוויל זענען אין משך פון עטליכע חדשים אומגעקומען. לאווענשטיין איז געפאלען פון בעלגיע קיין ענגלאנד און איז, לויט דער מיינונג פון עטליכע צייטונגען ארויסגעשפרונגען פון אעראפלאן אין ים אריין. מירוטש איז מיט א מאל צייט שפעטער געטויט געווארען אין אן אויטא-אקסידענט און פרינץ ראדזיוויל איז פערגיפט געווארען פון אן איינשפריצונג.

דריי מאל איז א יונגע פרוי ארעסטירט געווארען אויפן חשד אז זי איז שולדיג אין פרינצ'ס טויט מען האט זי אלעמאל בעפרייט; צום לעצטען מאל האט מען זי ארעסטירט און פערשפארט אין א נעים הויז.

מיט יאהרען שפעטער (יאנואר 1932) האט דער פראנצויזישער זשורנאליסט אין אן ארטיקעל אין דעם פאריזער וואכענבלאט „לא קראפויע", אנגענומען „די געהיימניסען פון דער ענגלישער אגענטור" אנגעוויזען אפען, אז ער האלט פאר ווארטליך די ענגלישע רעגירונג און סער באזיל זאכאראוו פאר מארד פון ראדזיוויל, לאווענשטיין און מירוטש.

דער זשורנאל מיט קסאוויער דע האט אלע אנטקעגען נאך וויטער און אנגעוויזען, אז סער באזיל איז אן אנגעשטעלטער פון דער ענגלישער אגענטור.

קיינער האט ביז היינט נישט אפגעלייקנט אין ווארט, וואס דער דאמאלטער פאריזער ליסט האט אין זיין דערמאנטען ארטיקעל געשריבען באטש עס האט מיט דעם געקלונגען און אזוי גוט ווי אין פאריז און אין אנדערע אייראפעאישע אגענטורען. דערפאר אבער איז קאנפיסקירט געווארען דער נומער פון יענעם וואכענבלאט מיטן ארטיקעל ווען דער דאזיגער ארטיקעל איז דערנאך איבערגעזעצט געווארען אין אן אמעריקאנער זשורנאל איז זשורנאל איז אנגעקומען קיין אייראפע האט מען דארטען ארויסגעשניטען די ציטאטען פון „לא קראפויע". דער ארטיקעל איז אבער גענוג צייט געווארען איידער דער רעטעקציום האבען פערגעסען איז שוין געווען קאנפיסקירט און איבערגעזעצט געווארען אין מטהיים. (סוף).

טעאטער „פילהארמאניע“
20 נארוטאוויטשא 20 טעל. 213-84

נאר היינט זונטאג, 9 אווענט ווערט געגעבען
דער גרויסער שלאגער!

„נחת פון קינדער“

לעבענס-פיעסע אין 2 אקטען מיט פראלאג.
גרויסער כאר און ארקעסטער
אנפיהרונג דוד בייגעלמאן.
שענסטע געזאנגס-נומערן!

פרייזע — פון 40 ביז 1.09 גר.

יידישע אפערעטען-טרופע
נחמה, קאדיש, חאש, שלמה קוטנער
מיט'ן גאנצען ערשטקלאסיגען אנסאמבל.

בילעטען צו בעקומען אין טעאטער-קאסע
מאנטאג, דינסטאג, מיטוואך און דאנערשטאג
ווערט נישט געשפילט.

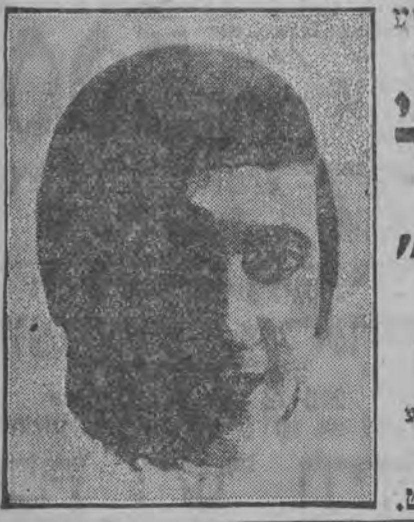

ווענען קריזיס אין בית מחסה לזקנים

פון ב. א. גליקסמאן

זאל מיר ערלויבט זיין אויסזאגען סודות פון הדר; מיר האבען געהאט קרוב 3 טויזענד צאהלענדע מיטגלידער, זענען פארבליבען קוים 900, וואס צאהלען יא.

דער רוב אפגעפאלענע מיטגלידער, בענוצען זיך מיט'ן תירוץ „שלעכטע צייטען“, הגם זייער מצב איז דערנעבעז

דער חסידישער עולם איז תמיד צוריקגעהאלטען פון אונטערשטיצען דעם „מושב זקנים“, מיט'ן תירוץ, די שטיבלעך קאסטען זיי, פרעגט זיך, צי איז אונזער שטיבעל פון 250 נפשות נישט וויכטיג צו אונטערשטיצען?

אפילו די חסידישע גמיגע בעהאנדעלט אונז שטיפמוטערליך און, זענען יוצא מיט א סובסידיום פון ס"ה 3 טויזענד זל. א יאהר, צי איז דאס נישט א חרפה פאר לייט?

מיט איין וואָרט, די הכנסות פארקלענערען זיך און, די הוצאות וואקסען. נותנים פאלען אפ און מקבלים קומען צו. צוליב דעם זענען מיר פארבאדען אין חובות און מיר לעבען אין חסד פון גמילת חסדים מצד די פון וואלטונגס-מיטגלידער, צי איז דאס אויסגעהאלטען? צי דאס הייסט עקזיסטענץ?

זאל מען נאר בעטראכטען אונזערע הוצאות. אויסצוהאלטען 250 נפשות, פערזאנאל און, אורדנונג צו האלטען 3 געביידעס, און זייערע וואוינונגען, שפיטעלע, 2 עס-שטובען, שוהל און בית-מדרש, מיט וואסער גרויסע קאסטען דאס איז פארבונדען.

אויב דאס פובליקום פון אלע שיכטען וועלען אונז נישט צו הילף קומען, סיי מיט פערשרייבען זיך אלס צאהלענדע מיטגלידער און, געבען סתם נדבות, סיי מיט'ן פערגרעסערען אונזער אייזערנעם פאנד, וואס בעשטעהט פון שפענדען לאלארובקעס און איבערעסטיציע-בילעטען, וואס געבען בטחון צו קווינגען גרעסערע סומען געלד וואס קען פערשפארען, דאס תמיד קלאפען מיט דער צדקה-פושקע, זיי צו קויפען בעטען אין שטיבען וואס פעראייביגט דעם נאמען פון די איידעלע שפענדער, מי יודע ווי וועלכער קריטישע לאגע מיר קענען חלילה קומען און. אויב אויסגעזעצט זיין אויף קריטיקס וואס וועלען מעהר פאלען אויף דעם אדרעס פון עולם און, נישט אויף אונז פערוואלטונגס-מיטגלידער, מחמת מיר דערמאנען און מאהנען תמיד דאס פובליקום צו אונטערשטיצען דעם „בית מחסה לזקנים“.

א „פאטענטען“-משפט צווישען לאדזער פאבריקאנטען

אין די קרייזען פון די לאדזער טעקסטיל-פאבריקאנטען רעדט מען זעהר פיל וועגען דעם פראצעס צווישען צוויי אנגעזעהענע פירמעס, וואס איז די טעג פארגעקומען אין לאדזער קרייז-געריכט.

די פירמע „הערשענפערג און האלבערשטאט“, וועלכע ארבייט אויס וואל-שטאפען האט אין א שעהנעם טאג „ענטדעקט“, אז די פירמע וו. אלט ארבייט אויס א נ׳ארטיקעל וואס איז דורך איהר פאטענטירט געווארען. די דערמאהנטע פירמע האט דעריבער אריינגעטראגען א נ׳אנקלאגע קעגען דער פירמע וו. אלט פאר אויסנוצען פרעמדע פאטענטען און געמאהנט ביי איהר א גרויסע ענטשעדיגונג.

דער פראטעסט האט ארויסגערופען אין לאדזער גרויס אינטערעס, ווייל ס'איז געווען אינטערעסאנט צו וויסען די מיינונג פון געריכט וועגען פערפלאנטערטען „פאטענטען-ענין“ אין לאדז איז טעמליך, די לעצטע יאהרען געווארען א מאדע פון פאטענטירען פערשידענע אויסארבייטונגען, ס'איז אבער שוין דערגאנגען צו א׳אבסורדאלען צושטאנד. יעדער פאבריקאנט בעמיהט זיך מקדים צו זיין מיט א מוסטער, אדער פאסאן, וועלכען ער טראגט אריין אין פאטענטען-אמט און וויל עס שוין קונה זיין פאר זיך אויף שטענדיג. ס'איז אבער זעלבסטפערשטענדליך, אז אזא זאך איז נישט אויספיהרבאר און קיינער קאן נישט צונעהמען יענעם די רעכט אויף אויסצוארבייטען די ארטיקלען.

דעם דאזיגען גערעכטען שטאנדפונקט האט פארטרעטען אין דער-מאהנטען פראצעס דער בעקאנטער לאדזער אדוואקאט ווייספוס, דער פערטיידיגער פון דער פירמע אלט.

דערביי איז דער פראצעס געווען רייך אין אינטערעסאנטע מאמענטען. אין דער צייט ווען דער פערטרעטער פון די אנקלאגער, ה׳ צדוק הערשענבערג האט מיט א שטארקען ברען בעשולדיגט די פירמע אלט אין נאכקאפירען זיינע ארטיקלען, האט דער פערטיידיגער פון דער פירמע אלט אויפגעוויזען, אז זיין קליענט ארבייט שוין די דאזיגע סחורות זינט א לענגערע צייט און דעם „פאטענט“ האט די פירמע „הערשענבערג און האלבערשטאט“ בעקומען ערשט לעצטענס.

דאס קרייז-געריכט האט פולשטענדיג מסכים געווען מיט די אויספיהרונגען פון אדוואקאט ווייספוס און מבטל געמאכט די אנקלאגע קעגען דער פירמע אלט. גלייכצייטיג האט דאס געריכט געפסקענט, אז די פירמע „הערשענבערג און האלבערשטאט“ דארף בעצאהלען אלע געריכטס-קאסטען.

דאס רוב לאדזער פאבריקאנטען האט דעם אורטייל אויפגענומען מיט צופרידענהייט. מען גלויבט, אז ס׳וועט שוין אויפהערן די פרעגע מיט דער „פאטענטען-צרה“.

היינט רעפעראט פון דר. משה קליינבוים

היינט קומט קיין לאדז דער מיטגליד פון א. ק. פון דער אלוועלטליכער ציוג. ארג. רעד. דר. משה קליינבוים, וועלכער וועט היינט אווענד ארויסטרעטען אין ענגלישען-זאל (אל. 1. מאי 2) מיט א גרויסען פאליטישען רעפעראט א. ד. ט. „די יודען-פראגע און איהר לעזונג“. דער רעפערענט וועט ברייט ארומרעדען די אופנים פון קאמף פאר די רעכט פון יודען אין פוילען.

טעאטער, מוזיק און פערוויילונג (קאמוניקאטען)

היינט געזעגענען זיך לוסי און מישא גערמאן מיט לאדז

די בעליבטע אמעריקאנער קינסטלער לוסי און מישא גערמאן מיט זייער פרעכטיגען, גוט אײנגעשפילטען אנ-

סאמבל, וועלכע האבען געשפילט אין טעאטער „ראזמאי-טאשטשי“. פערלאזען שוין היינט אונזער שטאט.

צום געזעגענען ווערט געגעבען א אומפאזאנטער אפשידס-אווענד.

היינט 4 נאכמיטאג האט דאס לאדזער פובליקום די לעצטע מעגליכקייט צו בעוואונדערען דעם גרויסען שלאגער „מאמע און שוויגער“ וועלכער ווערט געשפילט צו ביליגע פרייזען. דאן קומט היינט פאר זייגער 9.15 דער גרויסער אפשידס-אווענד אויף וועלכען עס וועלען געשפילט ווערען 2 פולע פראגראמען. ערשטענס ווערט אויפגעפיהרט די נייע סענסאציאנעלע פיעסע „רחלס קינדער“, א חוץ דעם א גרויסער מוזיקאלישער קאנצערט מיט אנטייל פון די בעקאנטע ארטיסטען: וו. גאדיק, ד. רובינא, י. גרינשפאן, ל. יאקובאוויטש א. א. און אחרון-אחרון: אונזער ליבלינג לוסי גערמאן אין איהרע נייע, ביז איצט אין לאדז נישט געזעהענע שאפונגען.

מארגען מאנטאג, שפילען שוין לוסי און מישא גערמאן מיט זייער אנסאמבל אין פאביאניץ.

ווילנער אפערעטען - טרופע פינפטע פרעמיערע „נחת פון קינדער“

די טרופע אין פילהארמאניע טעאטער האט ווירקליך געשלאגען דעם רעקארד מיטן געבען פרעמיערעס. פאר די צוויי חדשים, וואס די טרופע שפילט דא אין לאדז, ווערט שוין געגעבען די פינפטע פרעמיערע.

היינט זונטאג 9 אווענד ווערט געגעבען „נחת פון קינדער“ אין 2 אקטען מיט א פראלאג.

די פיעסע האט איבעראל געהאט דעם גרעסטען ערפאלג און די אקטיארען צייכענען זיך אויס אין זייערע ראלען. אויך פרייטאג און שבת איז די פרעמיערע אדורך מיט א געוואלדיגען ערפאלג.

צווייטער און געזעגענונגס - אויפטריט פון דער אינדישער - טענצערין ניאטא איניאקא אין פילהארמאניע

מיטוואך, דעם 9-טען דעצעמבער ד. י. 8.30 אווענד קומט פאר אין פילהארמאניע דער צווייטער און לעצטער אויפטריט פון דער געניאלער טאנץ-קינסטלערין ניאטא איניאקא אין א גאנץ נייעם פראגראם.

דאס קינדער-טעאטער „באיי“ אין פילהארמאניע

דאס איינציגע וואונדערבארע מאריאנעטען קינדער-טעאטער „באי“, וועט איינארדנען אין לאדז, אין פילהארמאניע-טעאטער 5 פארשטעלונגען פאר קינדער. דעם 7-טען דעצעמבער 6 א זייגער נאכמיטאג; דעם 8 דעצ. 3.30 און 5.30 נ.מ. עס וועט פארגעשטעלט ווערען דאס וואונדערבארע מעשה'לע פון מאריא קאנאפניצקא „וועגען דעם שרעקליכען דראקאן טיכטיגען שוסטערל. וואונדערשעהנער קעניגס טאכטער און קעניג. רעזשי פון פאפולערען ראדיא פרעלעגענט הענריק לאדאש

דעם 7-טען דעצעמבער 4 א זייגער נאכמיטאג און דעם 8 דעצ. 12 א זייגער ביי טאג — דאס מעשהלע פון מ. קאנאפניצקא, פיער מייל אונטערן אויווען“, — אין דער רעזשי פון יאן וועסאלאווסקי.

די פופען און דעקאראציע פון וואנדא פאוולאווסקא און וויטאלד מילער.

בילעטען פון 75 גר. ביז 3.50 זענען צו בעקומען ביזן 8 דעצעמבער פון 12 ביז 3 א זייגער אין דער „זשעמיאנסקא“ פעטריקאווער 76, און אין דער פוילישער טעלעגראפען אגענטור פעטריקאווער 125.

פון פוילישען טעאטער.

היינט 12 ביי טאג א רעוויע פון קארנאוואל-מאדע. 4 נאכמיטאג ווערט געשפילט „די מאראל פון דער פרוי דולסקא“. אין אווענד 8.30 — „פרידריך דער גרויסער“.

זאל פילהארמאניע

לאדזער יודישער מוזיק-פעראיין „שיר“ נארוטאוויטשא 32

דינסטאג. דעם 8-טען דעצעמבער 8.45 אווענד קומט פאר

גרויסער קאנצערט פון יודישע לידער

אויסגעפיהרט — דורך דעם „שיר“-כאר

אונטער דער לייטונג פון פראפ. י. פיליוולשיס ביים קלאוויר: א. באלזאם

מיט'ן אנטייל פון סאליסטען:

ס. קראפיווניק-יאכימעק (סאפראן), ר. גרינשפאן (אלט). יאסקאוויטש (באס), ש. שליוואקאוויטש (טענאר), ה. טורין (טענאר), י. ווינער (באריטאן)

בילעטען צום פרייז פון 75 גר. ביז 3 זל. שוין צו בעקומען אין לאקאל פון „שיר“ נארוטאוויטשא 32

און אין טאג פון קאנצערט ביי דער קאסע פון פילהארמאניע.

א אזכרה אין „מלביש ערומים“

היינט, דעם 6 ד.ח. 3 א זייגער נאכמיטאג קומט פאר אין „מלביש ערומים“ (שענקיעוויטשא 3-5) א אזכרה נאך דעם נישט-לאנג פערשטארבענעם מיטגליד פון פעראיין, אברהם יצחק גאמבערג ז"ל.

דער פערשטארבענער, וועלכער האט געשטאמט פון אנ׳אנגעזעהענער פאמיליע, האט אלס סימפאטישער מענש און געשעצטער סוחר, ווי אויך א דאנק זיין טעטיגקייט אין פערשידענע פעראייבען, זיך דערווארבען אין לאדז א גרויסע צאהל פריינד וועלכע וועלען זיכער נישט פערפעהלען צו קומען היינט צו דער טרויער-פייערליכקייט אין „מלביש ערומים“.

גראנדיעזער קאנצערט פון „שיר“ אין פילהארמאניע

דינסטאג, דעם 8 דעצעמבער 8.30 אווענד קומט פאר אין דעם פילהארמאניע-זאל דער לאנג-ערווארטעטער קאנצערט פון „שיר“-כאר געווידמעט דעם קינסטלערישען יודישען ליד, איינס פון די הויפט-אויפגאבען, וועלכען דער „שיר“ האט זיך געשטעלט אלס ציל איז צו קולטיווירען און פלעגען יודישע פאלקס-לידער און דאס קינסטלערישע יודישע ליד און דאס גיט זיך דעם „שיר“-כאר פולשטענדיג איין א דאנק דעם מייסטערהאפטען לייטער פון כאר פראפ. י. פיווישום. אין וועלכען דאס יודישע ליד האט געפונען דעם אידעאלען און מייסטערהאפטען אינטערפרעטאטאר. שטענדיג בעוויזט ער אנצעווארפען דעם כאר זיין ווילען און ארויסצובעקומען פון איהם די פיינסטע און צארטסטע ניואנסען און דערפאר האט זיך דער „שיר“ אויף דעם געביט שוין לאנג קונה שם געווען ביי די לאדזער מוזיק-ליבהאבער וועלכע ווייסען ווי אפצושאצען יעדע קינסטלערישע לייסטונג.

מעלדונג פון דעם בירגער-קאמיטעט פאר ווינטער-הילף פאר די ארבייטסלאזע און ארימסטע אין אונזער שטאט

דער שטאטישער בירגער-קאמיטעט פאר ווינטער-הילף מעלדעט, אז מיט רעקלאמאציעס אין שייכות מיט דער ווינטער-הילף קאן מען אנמעלדען טעגליך, א חוץ די חגאות-טעג פון 16 ביז 19 א זייגער אין די אונטערסעקציעס, וואס זענען נומערירט לויט די פינאנץ-אמטען לויט די פאלגענדע אדרעסען: אונטערסעקציע נומער 1. פיעטריקאווער 113 טעל. 120,57, 2. סרעבזשינסקא 12 טעל. 215,30, 3. שרודמיעסקא 10 טעל 116,14, 4. פיעטרק. 93 טעל. 235,19, 5. לוטאמירסקא 44 טעל. 122,32, 6. וואלטשאנסקא 214/216, טעל. 152,66, 7. לאגעווניצקא 34/36 טעל. 356,10, 8. פאלודניאווא 2 טעל 205,54, 9. צמענטארנא 10a טעל. 263,20, 10. טראמוואיאווא 16 טעל. 214,01, 11. צמענטארנא 10 טעל. 363,20, 12. פיעטריקאווער 238 טעל. 204,37, 13. זגיערזשער 10 — (פעראיין פון די הויזבעזיצער.

א נייע קאפוויטאג...

(א)) מרדכי צוקערמאן, דער אינהאבער פון א שפייז-געוועלב אויף פלאץ קאשטשעלני 1 איז פערמשפט געווארען אויף 30 זל. אדער 6 טעג ארעסט פאר האנדלען מיט פראשקעס געגען קאפ-ווייטאג.

מען האט ביי איהם קאנפיסקירט 300 פראשקעס.

KINO TEATR MIRAŻ
PIOTRKOWSKA 16

היינט פרעמיערע!

„JADZIA“

אין דער הויפט-ראלע:
Jadwiga Smosarska

אנהויב 4 א זייגער נאכמיטאג,
שבת און זונטאג – 12 בייטאג.

קלאנג-קינא
CAPITOL
זאוואדזקא 16

דעמאנסטרירט די מארנעהמסטע פילמען!
היילבט אוז פאלגענדע טעג!
אין א טריומפאלען צוג דורך אלע וועלט-רעזידענצען האט געשלאגען דעם רעקארד

GARY COOPER אין מייסטערווערק

די גרעסטע קינסטלערישע אטראקציע פון דער גאנצער וועלט
רעזשי: Frank Capra

„דער הער מיט מיליאנען“

מיט'ן אנטייל פון JEAN ARTHUR, GEORGE BANCROFT —::— 2 שעה שטארקע איינדרוקען און געלעכטער ביז טרערען.

די פרייזען פון די פלעצער אויף אלע סעאנסען זענען פון 54 גר. און — אונזער דעוויז: די ביליגסטע פרייזע, די בעסטע פילמען!

„SUKNO”

500 ענגלישע מוסטערן אין דער בעסטער ביליגער קוואַליטעט
אויף אנציגער און פּאַלטאָס פאַר דאַמען און הערען
צו זעהר ביליגע פּרייזען עמפּפעהלט די פירמע

Łódź, PIOTRKOWSKA 27 front I piętro tel. 214-17

KONSUM przy „WIDZEWSKIEJ MANUFAKTURZE” S.A.
[illegible]ŃSKA 54 Dojazd tramwajami 10 i 16

עפענונג פון די ניי-אויסגעבויטע זאַלען אין קאָנסום
און פון די נייע פּערקויפס-אָפּטיילונגען צו רעוואָלוציאָנס נידריגע פּרייזען
א פּאַראיינוועטאַר וועש-פּערקויף

דער גרעסטער און ביליגסטער וואַרען-הויז אין לאָדז
ראָקיטשינער 54
טעל. 10-182 און 17-216
צופאָהר מיט טראַמוואַיען 10 און 16.

פון דער ווידזעווער קאָנפעקציע
מיר שיקען אויך איבער פּעקלעך קיין סאָוויעט-רוסלאַנד אויפ'ן גרונד [illegible]
ספּעציעלן אָפּמאַך מיט דער פאַרשטעהער־שאַפט פון ז.ס.ר.ר. אינפאָרמאַציעס אויף [illegible]

OGŁOSZENIE.

Zarząd Miejski w Łodzi ogłasza przetarg nieograniczony na [illegible] 12.000 m sz kamienia polnego (brukowca).

Warunki ogólne, wzór umowy i oferty otrzymać można [illegible] Technicznym, Plac Wolności 14, pokój nr. 34 w re[illegible] gospodarczym Oddziału Drogowego w godzinach od 10 [illegible] po uprzednim wpłaceniu zł. 3.— do kasy Wydziału Tech[illegible], pokój nr. 44.

Oferty z oznaczeniem ceny jednostkowej oferowanego ma[illegible] składać należy w Wydziale Technicznym, pokój nr. 44, do [illegible] grudnia 1936 roku do godziny 12, w kopertach podwój[illegible] zamkniętych i zalakowanych z napisem: „Oferta do prze[illegible] na dostawę kamienia polnego”.

Koperta zewnętrzna winna zawierać dowód złożenia wadium [illegible] depozytu Zarządu Miejskiego oraz drugą kopertę, zawiera[illegible] ofertę, podpisane warunki ogólne i wzór umowy.

Wadium w wysokości 3% od oferowanej sumy może być [illegible] w gotówce lub w wartościach, wymienionych w warun[illegible] ogólnych przetargu.

Oferty mogą być składane na całość dostawy lub na jej [illegible] lecz nie mniejszą jak 2000 m sz.

Otwarcie ofert nastąpi dnia 21 grudnia 1936 roku o godz. [illegible] w pokoju nr. 29.

Zarząd Miejski zastrzega sobie prawo wyboru oferenta pra[illegible] [illegible] tylko częściowej dostawy, jak również prawo [illegible] wszystkich ofert.

Oferty nieodpowiadające warunkom przetargu lub złożone [illegible] rozpatrywane nie będą.

Zaznacza się, że na kopercie zewnętrznej nie może być [illegible] nazwisko oferenta.

Łódź, dnia 5 grudnia 1936 r.

Zarząd Miejski w Łodzi.

בעקומען אויסצייכנונגען און א גאָלדענעם מעדאַל אויף די אויסשטעלונגען אין די גרעסטע שטעדט פון אייראָפּאַ און אין תל-אביב (ארץ-ישראל)

RATUJE WŁOSY
usuwa łupież-zapobiega wypadaniu
NADAJE PIĘKNA

פּאַקעטן אין אַלע אַפּטייקן, אַפּטיק-סקלאַדן און פּערפומעריעס.
Fabr. Chem. - Kosm.
„Pharmachemja”, Bydgoszcz.

די ביליגסטע קוועלע
פון אַלערהאַנט
ניי = מאַשינען,
טיילען, נאָדלען אז"וו איז ביי
Skład maszyn do szycia
Singer i Lachman
Łódź, Zydowska 2,
telefon 246-73.

P12/33a

Persil i Henko
oto dwa środki, bez których niema prania!

קליינע אַנאָנסען
1 זלאָטי אַנ'אַנאָנס ביז 15 ווערטער 1 זלאָ[illegible]

פּרייע פּאָסטענס

ס'ווערט געזוכט א קוואַליפיצירטער מימניער, וואָס זאָל קענען נייען הויזען-וועסט מענער-בעשטעלט. וואָלבאָרסקא 22, וואוינונג 9.

ראַקאָלען

אָפּצוגעבען אַנ'אָרט צו שלאָפען פאַר א יונגערמאַן זיך ווענדען 11-טער ליסטאָפּאַד 12 וו. 6

א געוועלב אָהן א וואוינונג זאַוואַדזקא 32 צו פּערמיטען. צו ערפאַהרען ביים הויז-אַדמיניסטראַטאָר.

אָפּצוגעבען א צימער מיט א בעזונדערן איינגאַנג פאַר 1 אָדער 2 פּערזאָן אין צענטרום שטאָט פון זאָפּאָרט ביי אַן אינטעליגענטער קליינער פאַמיליע. צו ערפאַהרען זאַוואַדזקא 18, וו. 4a.

צו פּערדינגען א שטוב אויף א פּראַצאַווניע, געשעפט אָדער א וואוינונג מיט א בעזונדערן איינגאַנג. פּוילנאַצנאַ 18 וו. 11 פּאַרטער.

א גוט פּראָנטאָווע געשעפט-לאָקאַל פון קאָנפעקציע מיט איינגעפיהרטע קונדשאַפט זאָפאָרט צו פּערדינגען פּיעטריקאָווער 294 ביים ווירט.

א שטוב אויף א געשעפט אָבצוגעבען פּיעטריקאָווער 19 וו. 16.

צו פּערדינגען א בעקוועהם אָרט צו שלאָפען פאַר 1 אָדער 2 פּערזאָן ביי אַנ'אַנשטענדיגע פאַמיליע פאָלורניאַווא 11 פראָנט 2 טען שטאָק קרישטאַל.

א פּראָנטאָווע צימער 1-טען שטאָק איז אָבצוגעבען צו ערפאַהרען פּזשעזשינער 11 וו. 5.

ס'ווערט געזוכט 1 אָדער 2 יונגע-לייט צו שלאָפען פּיעטריקאָווער 81 לינקע אָפיצינע, 2 איינגאַנג פּאַרטער וו. 26a

פּערשידענעס

[illegible]mocnik buchalteryjny z praktyką [illegible]-biurową poszukuje posadę [illegible] lub na godziny za skrom[illegible] wynagrodzeniem. Tel. 187-59 od 2-3

[illegible]OTORY elektr.
[illegible] używane i nowe po ce[illegible] najniższych Przełączniki gwiazda [illegible] i rozruszniki własnego wyrobu [illegible]ARSZTATY REPERACYJNE, [illegible] maszyn. Instalacje elektr. Reklamy neonowe.
[illegible].J. Reicher i S-ka, Łódź
[illegible]dzialowa 28, tel. 21-000.

סוחרים, פאַבריקאַנטען [illegible] שטעלט ! בוכהאַלטער-בילאַנסיסט [illegible] האַנדעלס-ביכער שטונדענווייז [illegible] שידענע בראַנזשעס — נעמט [illegible] איינציגע פירמעס. לערנט אויס [illegible] טעריע אין מאַשין-שרייבען [illegible] און גרינדליך אינפאָרמאַציעס [illegible] נא 25, וו. 35. —

איך זוך א שותף צו א גוט [illegible] פיהרט געשעפט מיט קאַפּיטאַל [illegible] טויזענד זל. אָפערטען אונטער [illegible]

ווער ס'וויל דינגען א גוט [illegible] פון פּאַפּיראָסען, קען זיך ווענדען [illegible] קאָווער 59, וו 20, בצלד איבער[illegible]

[illegible]LAC budowlany w centr Łodzi, [illegible] x 31 m głębok. z przyleg[illegible]kiem ze sklepami, przeszło [illegible] komornego rocznie, do sprze[illegible] Reflektanci zechcą złożyć swe [illegible] admin. niniejszego pisma pod [illegible] 200”.

וויכטיג פאַר אַלע
גרינדליכע און פּראַקטיש[illegible] פון בוכהאַלטעריע, האַנדלס-קאָרעספּ[illegible] אריטמעטיק אויך מאַשין-שרייב[illegible] צוגענגליכע. איינשרייבונגען [illegible] שריפטען-ביוראָ פּוילנאַצנא 9

קוואַליפיצירטע
בוכבינדער-געזעלען
קענען זיך מעלדען פּיעטריקאָווער 45
אין דער פירמע
„Księga”

Dr. med. Niewiażski
ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפיליס און הויט-קראַנקהייטען. בעהאַנדלונג פון מענער-שוועכע
אַנדזשעיאַ 5, טעל. 40-159
פּראָנט, 1טער שטאָק
נעהמט אָן פון 8-11 און פון 5-9 אָוונטס
זונטאָג און יום טוב פון 9-1 נאָכמיטאָג.
ספּעציעלער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען

Dr. med.
E. WAJNBERGOWA
אויגען-קראַנקהייטען
Dr. med.
M. WAJNBERG
נערווען-קראַנקהייטען
האָבען זיך איבערגעצויגען אויף
LEGJONÓW 3 (Zielona)
tel. 172-20.

ד"ר העלער
ספּעצ. פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוועכע
8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 89-179
נעמט אָן פון 8–11 און פון 4–8 אָוונט
זונטאָג פון 10–2 מיטאָג.
פאַר פרויען – א ספּעציעלער וואַרטע-זאַל
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פּרייזען

Dr. **B. Hurwicz**
Choroby skórne i weneryczne
Piotrkowska 10
נעמט אָן פון 8–11 און פון 5–9 אָוו.
זונטאָג און יום-טוב – פון 8 1 ביטאָג

לעטשניצע
פאַר ווענערישע-קראַנקע מענער - שוועכע און הויט-קראַנקהייטען
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
פּיעטריקאָווער 45
טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אָוונט.
פרויען און קינדער נעמט אָן א פרויען-דאָקטאָר פון 11-1 און פון 5-7 אָוונט.
א בעראַטונג 3 זל.

ספּעציעלע
לעטשניצע
פאַר פרויען-קראַנקהייטען און אַקושעריע
ZGIERSKA 24
Dr. FELDMAN פון 3 ביז 6 | Dr. PRAPORT פון 10 ביז 1

Dr. med.
Ignacy Grynberg
אינערליכע קראַנקהייטען
ספּעצ. פאַר האַרץ-קראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט
Cegielniana 17, tel. 174-15.
נעמט אָן פון 6 ביז 7 אָוונט.

אויערען, נאָז און האַלז און לונגען-קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. RAKOWSKI
פּיעטריקאָווער 67. טעל. 81-127
נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוועק אָפּעראַציע א. אז. וו. ווי אויך אמבולאַטאָרישע פון 9-2 און פון 4-8 אָוונט.
ביי דער קליניק איז טעטיג
א רענטגען-גאַבינעט
פאַר דורכלייכטונגען און אַלערליי פאָטאָגראַפיעס

Dr. med.
F. Turyn
אינערליכע קראַנקהייטען
ספּעציאַליסט פון פערדייאונגס-אָרגאַנען
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
ANDRZEJA 9, tel. 133-05

DR.
H. GUTSTADT
אַקושער-גינעקאָלאָג
וואוינט יעצט
זאַכאָדניאַ 66, טעל. 52-129
נעמט אָן פון 9–11 פאַרמ. און 5–7 אָוו.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat”, spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub. Redaktor odpowiedzialny: Chanon Kaufman
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat”, Piotrkowska 21.